

Notes al Capítol X apartat 2.-

- (1) Isidre Molas: Lliga Catalana, vol.II., p. 228.
- (2) Ismael E. Pitarch: L'estructura del Parlament de Catalunya i les seves funcions polítiques (1932-1939), ob. cit., p. 110.
- (3) Ismael E. Pitarch: L'estructura del Parlament de Catalunya i les seves funcions polítiques (1932-1939), p. 117.
- (4) Ismael E. Pitarch: L'estructura del Parlament de Catalunya i les seves funcions polítiques (1932-1939), p. 112 i 113.

C O N C L U S I O N S

En caure la Dictadura de Primo de Rivera i constituir-se el govern de Dámaso Berenguer, els partits polítics de l'Estat espanyol es reorganitzaren davant la nova situació. A Catalunya, i en el context dels partits republicans, es definiren dues estratègies polítiques: la de la coalició republicano-socialista, encapçalada pel Partit Republicà Radical, i la de la constitució d'un nou partit republicà. Aquesta segona estratègia comportaria conseqüentment la formació durant l'any 1930 i principi del 1931 de diverses plataformes i/o organismes de coordinació republicana amb l'objectiu de constituir una organització aglutinadora dels partits republicans catalans existents. El resultat d'aquesta estratègia seria la formació dels partits Esquerra Republicana de Catalunya i Acció Catalana Republicana.

El Manifest d'Intel·ligència Republicana (març 1930), que després es convertiria en Intel·ligència d'Esquerres, era una proclama a favor d'un règim republicà, democràtic i federal. Les organitzacions i elements signants del Manifest d'Intel·ligència Republicana abraçaven des del centre fins les posicions més extremes de l'esquerra obrera, inclosos noms de la CNT. L'acord no fou possible, ja que cadascun de les organitzacions polítiques que formaven part de la Intel·ligència la concebien de diferent manera.

Davant d'aquest insuccés, els polítics del grup de "L'Opinió" decidiren fer una nova proclama per la unitat de les esquerres catalanes. Per aconseguir fer reixir el projecte, la convocatòria no la faria directament el grup de "L'Opinió", sinó uns quants republicans, individualment, no com a membres dels partits a què pertanyien. Aquest nou manifest a les esquerres catalanes (octubre 1930) no definia un programa mínim de govern, pel cas que un moviment revolucionari pogués fer caure la Monarquia, com havia fet la Intel·ligència d'Esque-

rres, sinó que era tan sols la convocatòria d'una Conferència d'Esquerres catalanes per a estructurar un nou partit polític republicà. La Comissió organitzadora de la Conferència d'Esquerres Catalanes convocà aquesta assemblea per als dies 17, 18 i 19 de març de 1931. Les tres organitzacions principals assistents a la Conferència d'Esquerres foren: a) L'Estat Català, i diverses entitats i joventuts nacionalistes in dependents, molts d'ells simpatitzants i dins l'òrbita de Francesc Macià; b) els nuclis formats a l'entorn del grup de "L'Opinió"; c) els republicans del Partit Republicà Català. L'acord de la Conferència d'Esquerres fou de formació d'un Partit amb disciplina i doctrina úniques, que acceptava les entitats comarcals com a base d'aquest, sota la denominació d'Esquerra Republicana de Catalunya. L'acord relatiu al nom del Partit va motivar l'allunyament de la Unió Socialista de Catalunya d'aquesta assemblea.

Davant les eleccions municipals de 12 d'abril de 1931, E.R.C. decidí presentar-se a les eleccions en coalició amb Acció Catalana Republicana i Unió Socialista de Catalunya. A la majoria de municipis catalans es formà una candidatura de coalició republicana (E.R.C. i A.C.R.) que s'enfrontà fonamentalment a una llista de Lliga Regionalista. A Barcelona, A.C.R. refusa la coalició electoral amb E.R.C. El Partit decidí presentar candidatura plena en coalició amb la U.S.C. i plantejà aquestes eleccions com un plebiscit Monarquia-República. Els resultats electorals a Barcelona donaren la victòria a E.R.C. i U.S.C., seguida de la Lliga Regionalista i de la coalició republicano-socialista. A.C.R. fou fortament derrotat en tots els districtes i no aconseguí cap regidor. A la majoria de municipis catalans fou guanyadora la candidatura de la coalició republicana. E.R.C. es convertí en el partit hegemònic a Catalunya, la Lliga Regionalista en la

principal alternativa de les forces conservadores catalanes. En A.C.R. començà una crisi en el seu si concretada per la progressiva pèrdua d'influència dins el sistema polític català i per no poder-se configurar com alternativa política possible. El Partit Radical, al front de la coalició republicano-socialista, era l'alternativa republicana conservadora al republicanisme d'E.R.C.

Vistos els resultats electorals del 12 d'abril de 1931, els dirigents d'E.R.C. es llançaren a canviar la forma d'Estat existent. El 14 d'abril, Lluís Companys proclamà la República a Barcelona. Al cap de poc més de mitja hora, Francesc Macià ho féu en termes de República Catalana. A la tarda, es proclamà la República a Madrid. El dia 15 d'abril es constituí el govern de la República Catalana, de coalició republicana. El 17 d'abril vingueren a Barcelona tres ministres del Govern central i com a resultat de les negociacions Catalunya s'estructurà políticament en la Generalitat, regulada en el futur per l'Estatut d'autonomia.

En l'elecció de la Diputació provisional de la Generalitat de Catalunya (24 maig-7 juny 1931) es plantegen unes eleccions de segon grau, que afavoriren la participació dels partits republicans guanyadors el 12 d'abril. La Diputació provisional estava composta únicament per polítics d'E.R.C., A.C.R. i U.S.C., juntament amb els prohoms republicans que s'agrupaven en la coalició d'Entesa Republicana. En haver-se configurat E.R.C. com partit hegemònic a Catalunya a les anteriors eleccions municipals, era previsible clarament que fos aquest Partit el dominant de la futura Diputació provisional.

En la primera reunió de la Diputació provisional de la Generalitat -10 juny de 1931- es va nomenar la ponència redactora de l'Estatut de Catalunya. Per facilitar les tasques d'aquesta ponència es va crear una subcomissió redactora que te-

nia d'elaborar el projecte d'Estatut. El 20 de juny s'acabà la redacció d'aquest text de projecte. Els resultats del plebiscit dels Ajuntaments de Catalunya, del plebiscit popular de 2 d'agost i del plebiscit femení mitjançant la recollida de signatures en els diversos municipis catalans va suposar l'aprovació total del projecte pels municipis catalans i un suport unànime i massiu de la població catalans a aquest text. Aquest projecte d'Estatut de Catalunya es va lliurar al Consell de la Generalitat que el féu seu, i aquest es va encarregar de lliurar-lo al Govern provisional de la República. Aquest text era presentat a les Corts Constituents per Alcalà-Zamora com una ponència del Govern.

A partir de juny-juliol de 1931 i durant tot 1932 van marcar dissidència respecte E.R.C. diversos sectors de l'Estat Català, fins el punt que es van separar del Partit i van crear organitzacions autònomes. A principis de juliol de 1931, Estat Català del Penedès convocà una assemblea demanant la reorganització dels Elements d'Estat Català, i presentà un document a Francesc Macià en el qual declarava la seva discrepància ideològica amb E.R.C. En març de 1932, Elements d'Estat Català juntament amb sis altres grups nacionalistes radicals constituïren el Partit Nacionalista Català. A més, el gener de 1932, l'Estat Català de Jaume Compte, en una assemblea general extraordinària, trencà formalment amb E.R.C., i constituí Estat Català Força Separatista d'Extrema Esquerra. En el primer Congrés d'Estat Català -l'octubre de 1932- aquesta organització es pronunciaria a favor de la ideologia marxista i constituïria l'Estat Català Partit Proletari.

A les eleccions a Corts Constituents es produeix el copament electoral republicà a Lleida amb la candidatura de Coalició Republicana, que estava pactat, i a Tarragona, amb les llistes de la Candidatura Republicana i la Coalició republicana-

no-socialista, encara que la fórmula no s'hagués pactat prèviament. Les candidatures d'Esquerra Republicana de Catalunya, a Barcelona ciutat i Barcelona província, i la Coalició catalana republicana, a Girona, guanyen els escons reservats a la majoria. En aquestes eleccions, E.R.C. confirma la seva situació de partit polític hegemònic a Catalunya, ja definida en les eleccions municipals del 12 d'abril. La Lliga Regionalista es configura com el partit hegemònic dintre del seu sector d'influència: partit representant dels interessos conservadors catalans. Per efecte de l'aplicació del sistema electoral vigent, l'alternativa centrista catalana (A.C.R. i P.R.R.) es situa com una tercera força en el sistema polític català, que l'obligarà a buscar les aliances necessàries amb alguns dels dos partits hegemònics catalans. A les eleccions al Parlament de Catalunya, E.R.C. referma novament la situació hegemònica dins de les forces polítiques catalanes ja que aconseguix els escons de la majoria a les cinc circumscripcions catalanes. La Lliga Regionalista obté tots els escons reservats a la minoria excepte l'acta que Pere Lloret i Ordeix d'A.C.R. aconseguix a Tarragona. En confirma, a Catalunya, un bipartidisme tendencial E.R.C.-Lliga Regionalista diluït en el marc d'un pluripartidisme real. El juliol de 1932, el Partit Republicà Radical Autònom de Tarragona va acordar formalitzar la seva adhesió a la política d'E.R.C., i en convocar-se eleccions al Parlament de Catalunya, a la circumscripció de Tarragona, formaren coalició electoral E.R.C., U.S.C. i P.R.R.A.

El primer Congrés Nacional ordinari d'E.R.C. (13-14 febrer 1932) es va servir del lema: "Esquerra Republicana de Catalunya, el Partit que va proclamar la República i que farà aprovar l'Estatut de Catalunya". En aquest Congrés s'analitzà les realitzacions d'E.R.C. en el seu curt període d'existència

i va prendre l'accord que el Comitè Executiu Central del Partit, una vegada fos aprovat l'Estatut al Parlament de la República, havia de convocar, amb caràcter extraordinari, el segon Congrés, per tal de fixar-hi les normes de l'actuació futura de l'E.R.C. i en relació amb la política del govern de la República. El primer Congrés Nacional extraordinari (1-2 octubre 1932) defineix el futur de l'Esquerra Republicana un cop aprovat l'Estatut de Catalunya i es pronuncia fonamentalment en els següents punts: a) Les aspiracions de Catalunya i la posició d'Esquerra Republicana davant de l'Estatut aprovat pel Parlament de la República, b) Política de l'Esquerra en el Govern i Parlament de la Generalitat que es constituiran en mèrits de l'Estatut, c) Política de l'Esquerra en relació amb el Govern i Parlament de la República després d'aprovat l'Estatut, i, d) Política electoral de l'Esquerra Republicana de Catalunya en les eleccions de diputats de la Generalitat. Els parlaments de Francesc Macià i Lluís Companys en aquest Congrés defineixen el paper polític de l'Esquerra Republicana en la nova etapa autonòmica de Catalunya.

Després de les successives derrotes electorals del P.C.R., a les eleccions municipals de 12 d'abril de 1931, generals a Corts Constituents de 28 de juny, a les parcials a Corts Constituents de 12 de juliol i al Parlament de Catalunya de 20 de novembre de 1932, aquest partit no trobava un espai determinat en el marc del sistema general per causa de la llei electoral vigent. Aquesta progressiva destrucció del centre com alternativa electoral autònoma féu que el P.C.R. tingués, com a conseqüència, una important pèrdua de militància i que gran part d'aquesta passés a E.R.C. Això succeí després de les eleccions municipals del 12 d'abril; a principis de 1932, amb Santiago Vivancos i l'entitat del P.C.R. del districte VIII, l'octubre de 1932, després de la proclama de Francesc Macià

de la "Crida de Lleida", amb notables com Antoni Rovira i Virgili, Carles Pi i Sunyer, Vicenç Bernades i J. Sunyol i Garriga, entre moltes altres adhesions; i després de les eleccions al Parlament de Catalunya, amb Josep Tomàs i Piera i el centre del P.C.R. d'Hostafrancs.

El grup de "L'Opinió", després d'haver-se integrat dins E.R.C. a la Conferència d'Esquerres Catalanes (17-19 març 1931), assemblea constituent d'aquest Partit, va continuar existint dintre E.R.C. com un grup d'opinió diferenciats i amb característiques molt pròpies. Això, fins a arribar l'any 1933, que en els mesos compresos de gener a setembre, portà a terme un important procés de dissidència i crítica respecte a E.R.C. Aquesta acció de crítica davant del Partit es manifestà en diversos termes: la delegació de funcions executives del President de la Generalitat, regulat a l'Estatut de Catalunya i a l'Estatut Interior de Catalunya; la crisi al Govern civil de Barcelona; la crisi a l'Ajuntament de Barcelona durant l'any 1933 i fins la convocatòria d'eleccions municipals el 14 de gener de 1934; el projecte de constitució de la Joventut Esquerrista dintre E.R.C., una joventut separada i al marge de la Joventut d'Esquerra Estat Català; el problema dels diputats Joan Loperena i Eduard Layret a la Comissió parlamentària de Responsabilitats del Parlament de la República en l'afer de la votació de la llibertat provisional de Joan March; i com a teló de fons, una crítica general a l'estratègia i a la política portada a terme per E.R.C.

Aquest procés de dissidència i crítica conduït pels polítics del grup de "L'Opinió" esclatà ja durant les sessions del segon Congrés Nacional ordinari (24-25 juny 1933), sense que això estigués previst en l'ordre del dia del Congrés, en boca d'Antoni Xirau. Aquesta crisi en el si d'E.R.C. durant l'any 1933 es concreta en un enfrontament entre el sec-

tor de l'Estat Català que comptava amb el suport dels republicans de Lluís Companys. Malgrat tot, en aquest Congrés fou aprovada una proposició que suposava un vot de confiança per la gestió de Francesc Macià. Arran d'aquest segon Congrés ordinari es va configurar un grup d'opinió en el si d'E.R.C. que s'automenava obrerista, de militants provinents de la C.N.T., que ara passaven als rengles del Partit i que l'octubre de 1933 farien aparèixer el setmanari "Mall".

Aquesta discrepància cada vegada més profunda dels polítics del grup de "L'Opinió" respecte a E.R.C., obtingué una virulència total quan el 21 de setembre de 1933, els homes de "L'Opinió" publicaren el manifest "Als militants i al Comitè Executiu Central d'Esquerra Republicana de Catalunya", manifest que col·locà a aquests polítics en una postura de trencament total respecte la política portada a terme pel Partit. Per prendre una decisió respecte a aquest manifest, el Directori d'E.R.C. es reuní el 24 de setembre, però la resolució es va prendre en una nova reunió d'aquest organisme el 27 de setembre. Aquesta fou el convocar el segon Congrés Nacional extraordinari d'E.R.C. per als dies 7 i 8 d'octubre de 1933 i donar compte de l'expulsió del Partit dels militants Joan Casanelles, Pere Comes, Joan Lluhí, Josep Tarradellas i Antoni Xirau. Les resolucions d'aquest segon Congrés Nacional extraordinari foren ratificar l'acord d'expulsió dels polítics del grup de "L'Opinió" pres pel Comitè Executiu Central el 27 de setembre; un triomf rotund de la línia política de Francesc Macià i conseqüentment del sector de l'Estat Català del Partit; una adhesió total del sector republicà de Lluís Companys, d'una banda, i del sector obrerista d'E.R.C. configurat arran del segon Congrés Nacional ordinari, de l'altra, a favor de l'estratègia política de Francesc Macià i del sector d'Estat Català.

Els polítics del grup de "L'Opinió", una vegada expulsats d'E.R.C., ja a principis d'octubre de 1933, començaren a encaminar les gestions per portar a terme la constitució d'una nova organització política, fets que es concretaren el 15 d'octubre amb l'Assemblea de constitució del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra. La direcció política del P.N.R.E. era portada pel Comitè d'Acció Política, i aquest era assistit per la Comissió Administrativa, la Comissió de Propaganda i el Secretariat del P.N.R.E.

A les eleccions legislatives de 19 de novembre de 1933, les forces republicanes catalanes es presenten separades a Barcelona ciutat i Barcelona província. A la primera d'aquestes circumscripcions, la candidatura Esquerra Republicana (E.R.C., U.S.C., P.R.D.F.) s'enfronta a la Coalició d'esquerres catalanes (A.C.R., P.N.R.E., P.R.D.F., "El Pacte", A.R.). A Barcelona província la llista d'Esquerra Republicana (E.R.C., U.S.C., Unió de Rabassaires, P.R.D.F.) s'enfronta a la Coalició d'esquerres catalanes (A.C.R., P.N.R.E., A.R., P.R.R.S.). Les coalicions d'E.R.C. van guanyar les majories a Barcelona província i a Girona, fent-ho la Lliga Catalana o les seves coalicions a Barcelona ciutat, Lleida i Tarragona. Els resultats electorals suposen un avenç important de la dreta -Lliga Catalana- a tot Catalunya. Així, es va definir perfectament un bipartidisme hegemònic a Catalunya, no deixant cap acta per a les altres forces polítiques. I com a conseqüència d'això, es confirma la progressiva destrucció de l'alternativa centrista catalana.

A les eleccions municipals de 14 de gener de 1934 es formaren coalicions republicano-socialistes a tots els municipis catalans. A Barcelona ciutat es presentà la candidatura d'Esquerres Catalanes composta per E.R.C., A.C.R., P.N.R.E. i U.S.C. Els resultats electorals suposen el triomf de les

coalicions republicano-socialistes a la majoria de les poblacions de Catalunya, i quasi a totes aquelles amb un nombre important d'habitants, excepció feta de Girona, Olot, El Vendrell, i Vic. Aquestes eleccions municipals suposen la desaparició del centre com alternativa electoral independent i autònoma. A causa d'aquest efecte del sistema electoral vigent, l'agost de 1934, en una assemblea del Partit Radical Autònom de Reus, acordaren ingressar a E.R.C. En aquest mateix sentit, durant tot l'any 1934, diversos grups del Partit Radical-Socialista Català ingressaren també a E.R.C.

La Llei de Contractes de Conreu fou una obra legislativa important del Parlament de Catalunya, on E.R.C. havia aconseguit majoria parlamentària. Per E.R.C., el recurs d'inconstitucionalitat contra la llei de Contractes de Conreu havia estat un veritable atac a l'Estatut de Catalunya: s'havia posat en dubte l'àmbit de competència de l'autonomia catalana. A més, l'1 d'octubre de 1934 dimití el Govern Samper, i el dia 4 es formà el Govern Alejandro Lerroux, amb representants de la CEDA, agraris i radicals. La formació d'aquest Govern suposà un enfortiment de la CEDA i altres organitzacions dretanes de l'Estat, una progressiva inviabilitat del programa reformista dels republicans catalans, una possibilitat de perill de les institucions de la República i de portar-se a terme programes de contrareforma republicana. Així, diverses organitzacions i institucions polítiques començaren a plantejar-se posicions i actuacions de detenció del corrent contrarevolucionari. E.R.C. i la Generalitat de Catalunya va tenir un paper important en els fets de 6 d'octubre, però aquests esdeveniments enfrontaren de manera fonamental als partidaris de Josep Dencàs i de Lluís Companys en el si del Partit. A causa d'aquesta tensió del sector d'Estat Català dins E.R.C., el 6 de setembre de 1934, els dirigents d'Estat

Català exiliats a França feien pública la seva separació del Partit mitjançant el text del "Manifest de Miquel Badia, des d'Orleans. Als militants d'Estat Català. Als amics d'Estat Català.

Les conseqüències de la revolució d'octubre de 1934 per a Catalunya i per E.R.C. foren greus i concretades en una repressió a tot l'Estat espanyol. Es portà a terme l'empresonament i processament del Govern de la Generalitat, dels regidors de l'Ajuntament de Barcelona i de diversos polítics republicans i catalanistes. La causa contra el Govern de la Generalitat es va veure davant el Tribunal de Garanties Constitucionals, i la sentència consegüent condemnava per rebel·lió militar als membres d'aquest govern a trenta anys de presó. Catalunya va perdre les llibertats de l'autonomia amb la Llei de suspensió de les facultats autonòmiques de Catalunya el 2 de gener de 1935, que cessava el Parlament de Catalunya i el Govern de la Generalitat. El governador general de Catalunya acordà la suspensió i substitució dels Ajuntaments democràtics per Comissions gestores. El general Batet publicà una ordre per la qual se suspenia la Llei de Contractes de Conreu. Foren clausurades les entitats d'E.R.C., així com altres centres catalanistes i republicans. Van ser suspesos diversos diaris i publicacions periòdiques, entre ells "La Humanitat" i "L'Opinió", i tota la premsa fou sotmesa a censura.

E.R.C. es trobava desconnectada organitzativament degut a la profunda commoció soferta amb motiu dels fets del 6 d'octubre. El 23 de febrer de 1935 aconseguiren la llibertat condicional l'alcalde i els regidors de l'Ajuntament de Barcelona. A Carles Pi i Sunyer se li encomanà que reconstituís el Comitè Executiu Central d'E.R.C., fent-ho així. A principis de juny de 1935 s'obrí el Secretariat general del Partit. El 28 de juny, el Comitè Executiu d'E.R.C. davant les dificultats

tats que trobava per la propaganda i exposició del seu pensament polític, va acordar adreçar un manifest "Esquerra Republicana de Catalunya. Als seus afiliats i a l'opinió catalana".

La reunió de constitució del Grup d'Estudis i Plans Econòmics i Socials es celebrà el 21 de desembre de 1935, i en la qual fou aprovat el seu Reglament i nomenat el seu Comitè Permanent. Aquesta iniciativa del Comitè Executiu Central d'E.R.C. era conseqüència de que en el manifest abans esmentat de 28 de juny s'anunciava la creació del GEPES com la solució que donava el Partit davant la situació econòmica i social catalana. Després dels esdeveniments del 6 d'octubre de 1934 i la repressió que aquests suposaren sobre Catalunya i E.R.C., la creació del GEPES s'emmarcà com una nova iniciativa del Partit en un moment en que aquest s'havia vist obligat a suspendre les seves activitats normals.

En les eleccions municipals de 14 de gener de 1934, el centre quedà polaritzat en alternatives de dreta o esquerra. El centre com moviment autònom i alternativa autònoma només podia mantenir-se aliat amb els pols polítics que havien assumit els extrems de la contradicció conservadurisme o reforma democràtica. Els partits que formaren la Coalició d'Esquerres Catalanes el 14 de gener de 1934 varen decidir formar el Comitè d'Enllaç del Front d'Esquerres a Catalunya. Aquesta iniciativa va ser deguda a una estratègia comuna contra les forces que governaven la República en sentit contrari a l'autonomia catalana i en contra l'esperit liberal, democràtic i republicà, definint un programa mínim d'actuació. En caure el govern Portela Valladares, el 7 de gener de 1936, signant els decrets de dissolució de Corts, de convocatòria de noves eleccions legislatives i de restitució de les Garanties constitucionals, el Comitè d'Enllaç del Front d'Esquerres a Catalunya va examinar les possibilitats de constituir un Front Popular ampliat

als partits obrers. La candidatura del Front d'Esquerres de Catalunya era un fet el 28 de gener, quedant establertes les proporcions corresponents als diversos partits polítics dins l'acoblament definitiu de la llista. El Front d'Esquerres de Catalunya suposava una aliança de tots els partits republicans i obrers catalans.

Les eleccions legislatives del 16 de febrer de 1936 es presentaven a les cinc circumscripcions catalanes com un enfrontament entre dues alternatives extremes: o conservadurisme -el Front Català d'Ordre-, o reforma democràtica i republicanisme -el Front d'Esquerres de Catalunya-. El Front Català d'Ordre quedà format per Lliga Catalana, Dreta de Catalunya, Partit Republicà Radical i Acció Popular Catalana, mentre que el Front d'Esquerres de Catalunya ho estava per E.R.C., A.C.R., P.N.R.E., U.S.C., P.R.E., Unió de Rabassaires, P.C.C., P.O.U.M., P.C.P. i P.S.O.E. Els resultats electorals donaren el triomf al Front d'Esquerres de Catalunya a les cinc circumscripcions catalanes obtenint tots els escons de les majories, mentre que el Front Català d'Ordre aconseguia només les minories. Aquesta nova situació política suposaria una altra etapa de vigència de l'Estatut de Catalunya. Fou concedida una amnistia total de penes per delictes relacionats amb les insurreccions d'octubre i altres de caràcter polític. Els consellers del govern de la Generalitat estaven lliures. Es va restablir la Generalitat i l'autonomia a Catalunya, declarant la inconstitucionalitat contra la llei de 2 de gener de 1935, que havia suspès l'Estatut de Catalunya. Lluís Companys va ser confirmat President de la Generalitat i tornà a nomanar el Consell empresonat pels fets d'octubre. Es va restablir la Llei de Contractes de Conreu i els Ajuntaments democràtics.

A les eleccions de compromissaris per elegir President de la República es tornà a produir la situació de les eleccions

del 16 de febrer: a les cinc circumscripcions catalanes s'enfrontaren nòmes la candidatura del Front d'Esquerres de Catalunya a una llista de Lliga Catalana. Els resultats electorals donaren el triomf al Front d'Esquerres de Catalunya a totes les circumscripcions, que guanyà tots els llocs de les majories, mentre que Lliga Catalana es quedà només amb els llocs reservats a les minories.

En març de 1936, els dirigents del P.N.R.E. començaren les gestions per anar cap a la reunificació amb E.R.C. En una reunió del Comitè Executiu del Partit -el 4 d'abril- va considerar les demandes d'ingrés del P.N.R.E., Partit Republicà Democràtic Federal, Partit Federal Ibèric i Extrema Esquerra Federal. Els termes pactats de l'adhesió del P.N.R.E. foren el disoldre aquest partit i l'ingrés d'aquells afiliats que ho volguessin a E.R.C.

Quant a l'organització d'E.R.C., la seva organització territorial té els següents nivells, jeràrquicament ordenats: Entitats, Seccions, Plens Comarcals amb el seu Comitè i Federacions. Les entitats d'E.R.C., tal com estan configurades en els estatuts i com funcionen a la pràctica són vertaders nuclis fonamentals d'enquadrament de la militància, i els afiliats es troben situats en el marc d'aquestes. E.R.C. és un partit d'estructura directa definit en base les entitats. E.R.C. posseeix les característiques fonamentals d'un partit d'estructura directa: a) els afiliats tenen carnet d'adhesió al Partit; b) els afiliats paguen una cotització mensual a aquest; c) les entitats convoquen reunions periòdiques a les quals assisteixen més o menys regularment els afiliats; d) els veritables adherents al Partit són els afiliats i no les entitats. Segons aquesta caracterització anterior, els afiliats d'E.R.C. posseeixen els trets fonamentals dels afiliats d'un partit d'estructura directa. A més, l'estructuració a E.R.C.

es correspon de manera bastant fidel amb l'estructura de les seccions socialistes. Això per les següents característiques: a) les entitats no limitaven la militància en els seus rengles, sinó que buscaven una adhesió àmplia; b) el marc d'enquadrament de les entitats era a nivell municipal i a nivell dels diversos districtes municipals en el cas de Barcelona; c) les entitats que tenien una important activitat en els períodes d'eleccions, aquesta continuava sent important en els períodes entre eleccions; d) les entitats estaven dirigides per una junta directiva en la qual hi havia diversos càrrecs elegits per l'assemblea de l'entitat. E.R.C. és un partit no socialista que pren com element de base d'enquadrament de la militància l'entitat, element assimilable a les seccions socialistes.

L'organització territorial d'E.R.C. es fonamenta i es paral·lela a la divisió comarcal de Catalunya. Els organismes territorials del Partit que estan per sobre de les entitats són els Plens Comarcals, que reuneixen una representació de l'afiliació de les entitats enquadrades en una comarca. Cada Ple Comarcal elegirà del seu si com òrgan representatiu un Comitè Comarcal.

Les Federacions d'E.R.C., d'àmbit provincial, es configuren com un òrgan integrador dels diversos Comitès Comarcals a cada província administrativa. La Federació de Barcelona ciutat s'estructura com òrgan aglutinador de les diverses entitats d'aquesta ciutat. Van existir cinc Federacions al territori de Catalunya: quatre corresponents a les províncies catalanes i una corresponent a Barcelona. Les Federacions tenen dos òrgans directors: el Ple de Federació i el Comitè Executiu de Federació.

La direcció d'E.R.C. correspon al seu Congrés Nacional i en els períodes entre congressos correspon al Comitè Executiu

Central. Aquest òrgan és elegit en part pel Congrés Nacional, i en altra part, per les Federacions. El Comitè Executiu Central nomena, del seu si una Comissió permanent que representarà aquest durant els intervals de les seves reunions. Les funcions del Comitè Executiu Central són de màxim òrgan executiu i organisme director d'E.R.C. El Congrés Nacional elegirà el Secretari general del Partit, que ho serà, al seu torn, del Comitè Executiu Central. Aquest Secretari general té les funcions d'una secretaria d'organització del Partit.

En estudiar l'estructura social de l'equip dirigent d'E.R.C. i quant a la variable de distribució per sexes, aquest presenta una representació fortament masculina. Quant a la distribució per grups d'edat hi ha un fort predomini del sector situat entre 30 i 49 anys, sent major el pes de l'interval entre 30 i 39 anys que el del situat entre 40 i 49 anys. Es a dir, l'equip dirigent d'E.R.C. té una estructura bastant jove. Quant a la distribució per lloc de naixement hi ha un predomini total dels nascuts a Catalunya. Quant a la distribució per nivells d'estudis, aquest era força important donat el moment històric objecte d'estudi -anys 1931 a 1936- i les possibilitats d'accés a la Universitat en aquests moments: el percentatge de llicenciats universitaris dins l'élite del Partit és lleugerament inferior a aquell de no llicenciats universitaris. Quant a la distribució per categories socio-professionals té un pes específic important les professions lliberals (advocats; escriptors, periodistes i artistes; metges), hi ha una representació considerable dels actius assalariats (directors d'empresa; professors i Mestres; empleats; pagesos; obrers), están en una situació menys important els homes de negocis i comerciants i els propietaris rurals i urbans. E.R.C. no defensa una única classe social en concret ni uns únics interessos socials determinats, sinó que

es presenta com un partit interclassista defensament sectors, classes i interessos socials diversos. En el si d'E.R.C. són defensats els interessos de pagesos, de diversos sectors d'as salariatats i d'obriers, dels professionals liberals i també es troben en aquest marc del Partit els propietaris, homes de ne gociis i comerciantats amb esperit liberal i demòcrata. E.R.C. és un partit assimilable als "Catch-All-Party" segons el ti- pus definit per Kirchheimer.

La Joventut d'Esquerra Estat Català canalitzà l'organitza ció de les joventuts en el si d'E.R.C. La J.E.R.E.C. s'orga- nitzava en el marc d'entitatats afectes al sector d'Estat Cata- là, i l'organització de joventuts en el si d'entitatats al sec- tor d'Estat Català. La J.E.R.E.C., a més de l'organització en el marc d'entitatats d'E.R.C., s'organitzava també en escamots -grups poc nombrosos, armats i que portaven a terme accions concretes-. L'actuació dels escamots durant l'any 1933 fou ve ritablement polèmica pels seus mètodes de l'acció directa, per les desfilades paramilitars, etc. De manera que en l'Assem blea Nacional extraordinària de les J.E.R.C. -de 3 de desem- bre de 1933- es va determinar dissoldre els grups de xoc, pe- rò, amb la condició que, si un dia perillessin les llibertats de Catalunya, aquests serien reorganitzats ràpidament per tal de defensar-les. L'organització, estructura i actuació de les J.E.R.E.C. durant l'any 1933 tenia algunes característiques pròpies d'un partit feixista, sense que es pugui afirmar que fos una organització estrictament feixista. El que es pot ex- posar és que tant una part de la seva organització com els seus mètodes d'actuació eren propis d'organització feixistes.

La Secció Femenina d'E.R.C. s'estructura en grups femenins organitzats en el si d'entitatats adherides, els quals estaven interrelacionats entre ells. El 10 d'abril de 1932 es celebrà l'Assemblea de la Secció Femenina d'E.R.C. per tal d'estructu-

rar-la definitivament. La Secció Femenina del Partit no tingué una importància rellevant en el si d'aquest. L'objectiu principal que es proposà E.R.C. en aquest camp fou, el maig de 1932, la constitució d'un Front Únic Femení Esquerrista. La finalitat d'aquest front era oposar una força poderosa a les organitzacions de dones contràries a la República i als ideals de llibertat i democràcia. Però, fou important la tasca de propaganda feminista en els periòdics. El diari "La Humanitat", a partir de gener de 1933, inicià la "Pàgina de la dona". Aurora Bertrana, durant l'any 1934 i fins els esdeveniments de 6 d'octubre, col.laborà a "La Humanitat" en la secció "Temes femenins".

E.R.C. és un partit d'articulació forta ja que als seus estatuts es configura una reglamentació total del Partit. Les unitats bàsiques d'enquadrament de la militància, les entitats, tenen un lloc i un paper definit dins l'estructura general d'E.R.C., i a partir d'elles s'organitzen tots els altres òrgans de direcció del Partit. Són partits d'articulació forta aquells que tenen unitats d'enquadrament de la militància com la secció o la cèl.lula. Però, les entitats d'E.R.C. tenen les mateixes característiques fonamental que les seccions socialistes, salvant lleugeres d'aquestes diferenciadores. D'aquí es dedueix també l'articulació forta que té E.R.C.

E.R.C. es caracteritzava per tenir un sistema d'enllaços de caràcter vertical: dit sistema d'enllaços unia òrgans situats a diferent nivell jeràrquic. No existia enllaços entre òrgans situats en el mateix nivell jeràrquic. Les entitats d'E.R.C. no tenien cap enllaç horitzontal entre ells i en posseïen un de vertical en el Comitè Comarcal. Els òrgans comarcals tenien enllaços verticals en les Federacions. I les Federacions posseïen enllaços verticals amb el Comitè Executiu Central.

E.R.C. fou un partit centralitzat. La centralització d'aquest en el seu Comitè Executiu Central i en el seu President, Francesc Macià, que prenien les decisions polítiques fonamentals i important, i la centralització a Catalunya mitjançant el predomini total de Barcelona, foren les seves característiques més definidores. Malgrat tot, existia certa descentralització en matèria de política municipal, on tenien diverses competències per delegació les entitats i els regidors o l'alcalde. També existia certa descentralització en matèria política electoral, on els òrgans que tenien diverses competències per delegació eren les cinc Federacions catalanes existents.

E.R.C. conforma un model de partit amb una estructura democràtica perquè l'elecció dels càrrecs polítics es feia a tots els nivells, juntament amb una regulació de les diverses votacions. Les decisions polítiques eren preses pel centre, però eren també preses per òrgans intermedis del Partit i també per les entitats, i la base tenia certs canals establerts per incidir les seves opinions en el centre. Tot això, juntament amb una forta disciplina interna i una vida política regular per la periòdica reunió de les diverses entitats, estructurava aquest model de partit.

La premsa d'E.R.C. durant la Segona República fou molt nombrosa tant a Barcelona com a comarques. Hem diferenciat els periòdics oficials del Partit dels oficinosos. Per periòdics oficials entenem aquells que en el seu subtítol o en l'article editorial de presentació explicitava l'afiliació al Partit, així com els butlletins d'entitats d'E.R.C. A Barcelona, la premsa oficial del Partit esta composta per diversos setmanaris i publicacions periòdiques i pels butlletins d'entitats. Els òrgans oficinosos del Partit a Barcelona són els quatre diaris "L'Opinió", "La Humanitat", "La Ciutat" i

"Ultima Hora", així com setmanaris i publicacions periòdiques. Aquests diaris d'E.R.C. eren o bé propietat particular, o bé propietat d'una societat anònima distinta del Partit, encara que normalment controlada financera i/o políticament pels seus líders.

La premsa d'E.R.C. de comarques fou molt nombrosa. De les dinou poblacions catalanes que durant la Segona República tenien més de 10.000 habitants, només Tortosa no tenia cap periòdic del Partit. Les publicacions d'E.R.C. en les diverses poblacions catalanes eren o bé portaveus d'alguna entitat d'un municipi donat o bé el periòdic del Partit en aquell municipi que estava sostingut per les entitats emmarcades en aquesta població i pels prohoms locals del Partit.

El projecte d'Estat que definia E.R.C. era el d'una democràcia que es precisava fonamentalment en el marc i límits d'un Estat liberal, però que per ser exposat aquest projecte l'any 1931 es caracteritzava per contenir algun tret definidor de l'Estat social de dret. La concepció de l'Estat d'E.R.C. estava definida fonamentalment pel liberalisme i es trobava en la línia d'Antoni Rovira i Virgili que tractava liberalisme i democràcia com a sinònims. Aquesta estructuració de la democràcia a Catalunya implicava el reconeixement de la llibertat individual i col·lectiva, fet que estava recollit en la declaració de drets del Partit. Aquesta era una clàssica declaració de drets i llibertats individuals de l'Estat liberal, però, pel moment històric en el qual està redactat inclou ja algun dret social. Els principis polítics bàsics per preservar la sobirania de la democràcia eren: sobirania popular, separació de poders a l'àmbit de l'Estat, la República com a forma de govern, referendum constitucional, autonomia municipal i comarcal i federalisme.

Catalunya és una nació diferenciada entre els altres po-

bles que componien l'Estat espanyol, segons E.R.C., caracteritzada en virtut de la seva sobirania nacional que li conferia el dret a l'autodeterminació. E.R.C. configura un concepte de nació que està en la línia d'aquell definit per Antoni Rovira i Virgili i no és en cap mesura el de Prat de la Riba. La forma jurídica que havia d'adoptar Catalunya era la d'un Estat -l'Estat Català- que formaria una federació amb els altres pobles ibèrics. Aquest Estat federal ibèric d'estructuraria mitjançant un pacte de l'Estat Català amb els altres Estats membres, fixant així les competències de l'Estat Català en el si de la federació ibèrica.

Els principis liberals i la ideologia laica eren defensats per E.R.C. en matèria religiosa. El postulat liberal en aquesta qüestió es concretava en el dret a tenir opinió pròpia sobre el problema religiós, prohibint qualsevol limitació a la llibertat espiritual. Com a conseqüència d'aquests dos principis s'afirmava la llibertat d'associació en matèria religiosa. En estructurar un Estat d'ideologia liberal, aquest serà laic i no confessional. L'Estat serà neutral quant les qüestions religioses i haurà de condemnar les doctrines anti-liberals. L'Estat no podrà tenir religió oficial, cosa que suposa la separació de l'Església i l'Estat. Aquest no pot tenir pressupost per subvencionar cap Església, religió ni associació religiosa. Les diverses religions existents en el si de l'Estat seran regulades segons les lleis d'aquest. Les confessions religioses seran associacions sotmeses a aquestes lleis. A més, l'Estat dissoldrà els ordes religiosos i nacionalitzarà els seus béns. No poden subsistir els ordes religiosos de cap tipus: ni els dedicats a l'ensenyament, ni els benèfics, ni els monàstics. E.R.C. va donar suport al dictamen de l'article 24 del projecte de la Constitució republicana segons el qual quedaven dissolts els ordes religiosos que im-

posessin estatutàriament un quart vot, a més dels tres vots canònics ordinaris. E.R.C. es pronuncià fermament a favor de l'expulsió dels jesuïtes.

El reformisme social d'E.R.C. estructurava un programa a llarg terme consistent en una progressiva transformació del règim de propietat privada dels mitjans de producció en un altre de propietat col·lectiva: progressiva socialització de la riquesa. Però, mentre no s'aconseguia aquest programa social a llarg terme, E.R.C. definia un programa a curt terme de reivindicacions econòmiques immediates -regulació de salaris, reducció de la jornada laboral, perfeccionament intel·lectual dels obrers-. Aquest programa de reformes immediates era el primer pas per aconseguir l'objectiu a llarg termini de socialització progressiva de la riquesa. Però, aquesta propietat col·lectiva dels mitjans de producció, segons E.R.C., no s'havia d'aconseguir mitjançant la revolució social, sinó mitjançant la legislació social de l'Estat, l'acció social de govern i l'actuació dels sindicats.

La conversió de la terra en un bé de propietat social era l'objectiu del programa agrari d'E.R.C. a llarg terme. Aquesta terra havia de ser lliurada als agricultors en usdefruit social perquè la fessin produir al màxim. Però aquesta socialització de la propietat agrària no s'havia d'aconseguir mitjançant la revolució social sinó a través d'un conjunt de reformes a curt termini que havien de portar a dit objectiu a llarg termini. Aquestes eren les següents: revisar les condicions de treball entre el propietari i els conreadors; cercar la continuïtat de treball del conreador; procurar l'accés d'aquest a la petita propietat de la terra; la creació de cooperatives i sindicats agrícoles; millores en els cultius, etc. La llei de Contractes de Conreu, elaborada pel Parlament de Catalunya amb la majoria d'E.R.C., suposava un d'aquest

objectius a curt termini proposats pel Partit; accés a la petita propietat de la terra per part dels pagesos. En aquest sentit E.R.C. es pronunciava per la consagració jurídica de l'acotament familiar: la petita propietat de la terra i d'una casa per la vida d'una família, és a dir, petita propietat privada en el camp.

La nacionalització i municipalització progressiva de les diverses institucions econòmiques era l'objectiu del programa econòmic d'E.R.C. a llarg termini. Aquesta declaració de caràcter socialista de transformació a llarg termini del règim de propietat, E.R.C. l'acompanyava d'un programa econòmic a curt termini de signe reformista i possibilita, on s'hi incloïen una sèrie de mesures immediates. Juntament a aquest programa de reformes immediates, E.R.C. donava gran rellevància a l'organització cooperativista en el marc de la política econòmica general. El Partit definia l'existència de diverses formes de cooperació: cooperatives de producció autònomes, cooperatives agrícoles i cooperatives de consum o distribució. Aquest programa de reformes a curt termini era un primer pas d'un procés evolutiu per arribar a un sistema econòmic de caràcter socialista.

L'ensenyament segons E.R.C. havia de respondre als principis de liberal, laic, català i públic. El principi de l'ensenyament liberal suposa l'educació com un element alliberador de l'home. Per això defineix l'ensenyament com un dret humà inalienable i independent de qualsevol condicionament social. I, consegüentment, proclama el deure de la societat de correspondre a aquest dret. El principi de l'ensenyament laic segons E.R.C. suposava que en les institucions docents es tindria un gran respecte a la consciència dels alumnes, i, per tant, el personal tècnic seria laic. Un ensenyament laic suposava que no podien subsistir els ordes religiosos dedicats a

l'ensenyament perquè incidirien amb un esperit antiliberal en la consciència dels alumnes. El principi de l'ensenyament català fou defensat per E.R.C. fonamentalment en la discussió de l'Estatut de Catalunya a les Corts Constituents i en l'article 2 referent al tema de l'idioma, entre altres vegades. El principi de l'escola única defensat per E.R.C. suposava que aquesta havia de ser pública, ja fos a càrrec de l'Estat, ja fos a càrrec d'algun altre òrgan públic. L'Estat tenia la màxima obligació en el camp de l'ensenyament malgrat que aquest deure a l'educació havia de ser exercit conjuntament per la família, el municipi i l'Estat. Aquest havia d'assegurar els mitjans mínims necessaris per a la tasca d'educació i ensenyament.

Com a resultat del seu contingut social, E.R.C. té unes relacions, fluctuants en el temps, amb les organitzacions sindicals obreres o pageses de Catalunya, en especial amb la Unió de Rabassaires, el C.A.D.C.I. i la C.N.T. La Unió de Rabassaires, des de 1931 fins a setembre-octubre de 1933, estava clarament interrelacionada amb el partit. Aquesta interrelació es concreta en el programa de política agrària del Partit i en la seva estratègia durant la Segona República, que fou de suport als problemes dels rabassaires i conreadors sense terra. Tingueren diversos dirigents comuns a les dues organitzacions, també hi hagueren diversos militants comuns i alguns dirigents d'E.R.C. actuaren en sentit de donar suport a la Unió de Rabassaires. Aquesta organització a finals de setembre de 1933 havia portat a terme un distanciament respecte a E.R.C. pels problemes suscitats pels contractes de conreu. Malgrat tot, a les eleccions legislatives de 19 de novembre de 1933, la Unió de Rabassaires va incloure dos noms a la candidatura d'E.R.C. i va donar suport a la llista d'aquest Partit. A partir de 1935, la seva progressiva separació res-

pecte E.R.C. es féu més important, però no arribà a consolidar-se la seva entrada a l'Aliança Obrera.

El CADCI estigué sota l'òrbita d'E.R.C. des del 13 de febrer de 1931 quan fou nomenat president de la junta del CADCI Francesc Xavier Casals, que vencé la candidatura de la Confederació Regional de Sindicats Lliures, fins al 17 d'agost de 1934 que en un Consell General del CADCI, el resultat de les eleccions sonà el triomf a la candidatura de la minoria d'oposició mercantil afecte al Partit Català Proletari. Un primer precedent a aquesta situació fou que el 14 de juliol de 1934 en una Junta General de la Secció d'Organització i Treball resulta elegida la candidatura de la minoria d'oposició mercantil. A partir de l'agost de 1934, E.R.C. perdia la incidència que havia tingut en el marc del CADCI.

Les relacions entre els elements de la C.N.T., i els d'E.R.C. foren diverses. Un antecedent d'aquestes foren les varies reunions conjuntes realitzades durant l'any 1930 entre membres de la C.N.T. i de la futura E.R.C. per a tractar el tema del canvi de règim, del "problema de la conspiració republicana". A les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931, els treballadors de la C.N.T. votaren E.R.C. A les eleccions a Corts Constituents de 28 de juny de 1931, i al Parlament de Catalunya de 20 de novembre de 1932, els electors de la C.N.T. donaren un vot conscient a les candidatures d'E.R.C. A les eleccions legislatives de 19 de novembre de 1933, l'absència cenetista augmentà lleugerament. A més, podem suposar l'existència d'afiliats d'E.R.C. com a membres de Sindicats de la C.N.T. arran de les notes "Els companys i simpatitzants d'Esquerra de la Indústria Fabril i Tèxtil" i "Als metal·lúrgics militants i simpatitzants d'Esquerra Republicana".

El sistema de partits polítics de Catalunya durant la Segona República es definit per un multipartidisme amb tendència

a un bipartidisme hegemònic basat en el dualisme Lliga Regionalista-Esquerra Republicana. La Lliga Regionalista fou el partit majoritari de les forces conservadores catalanes. Esquerra Republicana fou el partit hegemònic català durant la Segona República i l'organització majoritaria en el marc de l'alternativa republicana, reformista i democràtica. Aquest bipartidisme hegemònic, -degut a l'antipoliticisme de la C.N.T.-, es defineix al llarg de la Segona República, però es confirma en les eleccions municipals de 14 de gener de 1934 amb la desaparició del centre com alternativa electoral independent i autònoma, i es revalida en les eleccions legislatives de 16 de febrer de 1936 on s'enfronten dues alternatives extremes: o conservadurisme -el Front Català d'Ordre-, o reforma democràtica i republicanisme -el Front d'Esquerres de Catalunya-.

APÊNDIX BIBLIOGRAFIC

- ACADEMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE CATALUNYA: Discussions sobre temes de Dret públic.- G. Casacuberta.- Barcelona, 1935.
- AIGUADER I MIRÓ; Jaume: Nova tasca de l'Ateneu. Cultura professional. Problema de l'habitació sana i a bon preu. Intel.ligència d'associacions de cultura popular.- Ateneu Enciclòpedic Popular.- Barcelona, (1921).
- AIGUADER I MIRÓ, Jaume: El problema de l'habitació obrera a Barcelona.- Publicacions de l'Institut Municipal d'Higiene de Barcelona.- Barcelona, 1932.
- AIGUADER I MIRÓ, Jaume: La lleialtat a l'època.- Col.lecció "La Sageta".- Publicacions Arnau de Vilanova.- Barcelona, s.a.
- AIGUADER I MIRÓ, Jaume: La fatiga obrera.- Conferència donada pel Dr. .... en l'Associació Obrera de la Indústria Tèxtil i Fabril de Barcelona i el seu radi i en la Societat d'Esbarjo Ateneu de Mataró.- s.i.- Barcelona, 1929.
- ALBERTÍ, Santiago: El republicanisme català i la Restauració monàrquica (1875-1923).- Albertí, editor.- Barcelona, 1972.
- Alianza Republicana. El 11 de febrero de 1926. Manifiesto.- Imprenta Zoila Ascasíbar y Cia.- Madrid, 1926.
- AMETLLA, Claudi: Memòries polítiques.- Distribucions Catalònia.- Barcelona, 1979.
- ANUARIO ESTADISTICO DE ESPAÑA. 1932-1933. Madrid (Presidencia del Consejo de Ministros. Dirección General del Instituto Geográfico, Catastral y de Estadística). 1934.
- ANUARIO ESTADISTICO DE ESPAÑA. 1934. Madrid. (Presidencia del Consejo de Ministros. Dirección General del Instituto

- Geográfico, Catastral y de Estadística). 1935.
- ARAGAY, Amadeu: El problema agrari català.- Impremta Porcar.-
Barcelona, 1933.
- ARIAS DE VELASCO, José: La Hacienda de la Generalidad (1931-
1939).- Editorial Ariel.- Barcelona, 1977.
- ARTAL, Francesc; GASCH, Emili; MASSANA, Carme; ROCA, Francesc:
El pensament econòmic català durant la República i la
guerra (1931-1939).- Col.lecció estudis i documents, 28.
Edicions 62.- Barcelona, 1977.
- AYMAMÍ i BAUDINA, Lluís: Macià. Trenta anys de política cata-
lanista. Apunts per a una biografia.- Llibreria Catalònia.
Barcelona, 1933.
- AYMAMÍ i BAUDINA, Lluís: El sis d'octubre, tal com jo l'he
vist.- Editorial Atena.- Barcelona, 1935.
- AZAÑA, Manuel: Obras completas.- vol.IV: Memorias Políticas y
de Guerra.- Ediciones Oasis, S.A.- México, 1968.
- AZAÑA, Manuel: Mi rebelión en Barcelona.- Espasa.- Calpe, S.A.
Madrid, 1935.
- BALCELLS, Albert: El problema agrari a Catalunya (1890-1936).
La qüestió rabassaire.- Col.lecció "Síntesi". Sèrie "Do-
cuments a la recerca", 1.- Editorial Nova Terra.- Barce-
lona, 1968.
- BALCELLS, Albert: Cataluña contemporánea. II (1900-1936).-
Siglo veintiuno editores.- Madrid, 1974.
- BARAS GOMEZ, Montserrat: El Partit Catalanista Republicà.
(Tesi de doctorat mecanografiada). (Universitat Autònoma
de Barcelona, 1980).

- BATALLA, Eduardo: Mis memorias y mi lucha (Viajes, política y negocios).- L'Estampa.- Barcelona, 1936.
- BAUER, Otto; MARCUSE, Herbert; ROSENBERG, Arthur: Fascismo y capitalismo. Teorías sobre los orígenes sociales y la función del fascismo.- Ediciones Martinez Roca S.A.- Barcelona, 1972.
- BENACH i SONET; Pau: La reforma agrària a Catalunya. Orientacions jurídiques i pràctiques de la qüestió.- Gràfiques Cuscó.- Vilafranca, 1931.
- BENAVIDES, Manuel D.: La revolución fué así. (Octubre rojo y negro). Reportaje.- Imprenta industrial.- Barcelona, 1935.
- BERNADES, Vicenç: Perspectives econòmiques. El moment social a la República i a Catalunya. Pròleg de Carles Pi i Sunyer.- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1935.
- BERNADES, Vicenç: No!. Macià no ha traït. Contestant unes insídies.- Impremta Romana.- Barcelona, s.a.
- BERNADES, Vicenç: Estampes de l'"Uruguay" (la presó flotant).- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1935.
- BERTRANA, Aurora: Memòries fins al 1935.- Editorial Pòrtic.- Barcelona, 1973.
- BERTRANA, Aurora: Memòries del 1935 fins al retorn a Catalunya.- Editorial Pòrtic.- Barcelona, 1975.
- BOFILL i MATES, Jaume: Una política catalanista.- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1933.
- BONAMUSA, Francesc: El Bloc Obrer i Camperol (1930-1932).- Editorial Curial.- Barcelona, 1974.
- BRADEMAS, John: Anarco sindicalismo y revolución en España (1930-1937).- Editorial Ariel.- Barcelona, 1974.

- BORDERIAS, Cristina; VILANOVA, Mercedes: Causas, orígenes y lucha de una insurrección: Figols 1932.- Col.loqui Internacional sobre la guerra civil d'Espanya.- Barcelona, 19, 20 i 21 d'abril de 1979.
- BROGGI TRIAS, Josep; OBIOLS LLANDRICH, Margarita: Articulació de competències entre la Segona República i la Generalitat. El successiu traspàs de serveis.- Premi Accessit "Degà Raimon d'Abadal.- Barcelona, agost 1977.- (Article mecanografiat).
- BUTLLETI TRIMESTRAL DE LA CONSELLERIA D'ECONOMIA, Nº 2, gener, 1937.
- CAMBÓ, Francesc: Memòries (1876-1936).- Editorial Alpha, S.A.- Barcelona, 1981.
- CAMPALANS, Rafael: Hacia la España de todos.- Espasa Calpe.- Madrid, 1932.
- CAMPALANS, Rafael: Política vol dir pedagogia.- Biblioteca d'estudis socials.- Barcelona, 1933.
- CAMPS Y ARBOIX, Joaquin de: Historia del Derecho Catalán Moderno.- Bosch, Casa Editorial.- Barcelona, 1958.
- CAMPS i ARBOIX, Joaquin de: Després del 6 d'octubre. Política d'Esquerra a Catalunya.- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1935.
- CAMPS i ARBOIX, Joaquim: Història de la llei de Contractes de Conreu.- Episodis de la Història, 155.- Rafael Dalmau, Editor.- Barcelona, 1971.
- CANALS, Ramón M.: L'elecció del Parlament de Catalunya de 1932 a la ciutat de Barcelona.- "Perspectiva Social" (Barcelona), núm. 10 (1977), p. 21 a 39.

- CARNER-RIBALTA, J.: Francesc Macià. El seu cas personal en el moviment patriòtic de Catalunya.- Estudis Socials i Polítics, VI. Les Edicions de L'Arc de Barà.- Barcelona, 1931.
- CARNER-RIBALTA, J.: Macià. La seva actuació a l'estranger.- Lletre Viva Llibres.- Barcelona, 1978.- 2 vols.
- CARNER-RIBALTA, J.: De Balaguer a Nova York passant per Moscou i Prats de Molló (Memòries).- Edicions Catalanes de París. París, 1972.
- CARR, Raimond: España (1808-1939).- Edicions Ariel.- Barcelona, 1970.
- CARRERAS, F. i VALLES, J.M^a: Les eleccions.- Editorial Blume.- Barcelona, 1977.
- CASALS, J. i ARRUFAT, R.: Catalunya, poble dissortat. La veritat d'uns fets de 7 anys d'actuació catalanista.- J. Vila Impressor.- Barcelona, 1933.
- CASANELLAS, Joan: Memòries.- (texte mecanografiat).-
- CLARÀ, Josep: Les eleccions municipals del 1931 a Girona.- Episodis de la història nº 198. Rafael Dalmau, Editor.- Barcelona, 1975.
- COROMINES, Pere: Diaris i records de Pere Corominas: La República i la Guerra Civil.- vol. III.- Curial Edicions.- Barcelona, 1975.
- COSTA i DEU, J. i SABATÉ, Modest: La veritat del 6 d'octubre.- Impremta Clarasó.- Barcelona, 1936.
- COSTA i DEU, J. i SABATÉ, Modest: La veritat del 6 d'octubre a Barcelona.- Tipograifa Emporium.- Barcelona, 1935.
- COTTERET, Jean Marie; EMERI, Claude: Los sistemas electorales. Oikos-Tan Ediciones.- Barcelona, 1973.

- CRUELLES, Manuel: Francesc Macià.- Quaderns de Cultura, 67. Volum especial.- Editorial Bruguera, S.A.- Barcelona, 1971.
- CULLA i CLARÀ, Joan B.: Joan Lluhí i Vallescà o la frustració d'un laborisme.- "Serra d'Or" (Barcelona), 15 de març 1978, núm. 222, any XX, pp. 141 a 145.
- CULLA i CLARÀ, Joan B.: El catalanisme d'esquerra (1928-1936). Curial Edicions Catalanes.- Barcelona, 1977.
- CHARLOT, Jean: Le Phénomène gaulliste.- Fayard.- Paris, 1970.
- CHARLOT, Jean: Los partidos políticos.- Redondo Editor.- Barcelons, 1972.
- CHARLOT, Jean: Du parti dominant, "Project", núm. 48, setembre-octubre 1970, pp. 942-951.
- DENCÀS i PUIGDOLLERS, Josep: El 6 d'octubre des del Palau de Governació.- Edicions Mediterrànea.- Barcelona, 1935. (Segona edició: Curial Edicions Catalanes.- Barcelona, 1979).
- DEULOFEU, Alexandre: Catalunya (1932-1934).- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1935.
- Els dos Presidents. Dades històriques. (Macià i Companys).- Publicacions Kelmi.- Barcelona, 1936.
- DUVERGER, Maurice: Les partis politiques.- Librairie Armand Colin.- París, 1969. (Hi ha traducció castellana Los partidos políticos.- Fondo de Cultura Económica.- Mèxic, 1969).
- ESCOFET, Frederic: Al servei de Catalunya i de la República. La desfeta (6 d'octubre 1934)., vol.I.- Edicions Catalanes de París.- París, 1973.
- ESCOFET, Frederic: Al servei de Catalunya i de la República.

- La victòria (19 de juliol 1936), vol. II.- Edicions Catalanes de París.- París, 1973.
- ESPIN, Eduardo: Azaña en el poder. El partido de Acción Republicana.- Centro de Investigaciones Sociológicas.- Madrid 1980.
- ESTIVILL, Angel: 6 d'octubre. L'ensulsiada dels jacobins.- Edicions "L'Hora".- Barcelona, 1935.
- FEDERACIÓ DEMOCRÀTICA NACIONALISTA: Bases d'organització. Manifest. Programa.- s.i.- Barcelona, 1919.
- FERRER, Joaquim: El CADCI. La catalanitat popular d'una època. "Oriflama". (Vic). nº 125. (desembre 1972)., p 53 a 55.
- FOIX, Pere: Corporativisme o República Social. Pròleg d'Angel Pestaña.- Edicions Mieria.- Barcelona, 1933.
- FOIX, Pere: Barcelona, 6 d'octubre.- Cooperativa Popular.- Barcelona, 1935.
- FRANCES, José M^a: Memorias de un Cero a la Izquierda. (Medio siglo en comprimidos).- Editorial "Olimpo".- México, 1962.
- FRIGOLA, F.: Contractes de Conreu. Text refós de la Llei del 14 de juny de 1934 i Reglament del 6 de setembre següent aprovat per el Govern de la Generalitat per Decret del 21 del mateix setembre i restablerta la seva vigència per Decret del 2 de març del 1936.- Biblioteca Fitxer.- Impremta Frigola.- Barcelona, 1936.
- GARRIGA i MASSÓ, Joan: Contribució a l'estudi de l'actual conflicte agrari de Catalunya.- Gràfiques Núñez.- Barcelona, 1933.
- GAYA PICON, José: La jornada històrica de Barcelona. Del Centralismo a la Autonomia pasando por unas horas de Repú-

blica Catalana. Declaración de D. Francisco Macià.- Biblioteca para el pueblo.- Los hombres que trajeron la República. nº 5.- Editorial Castro.- Madrid, s.a.

GENERALITAT DE CATALUNYA: Avantprojectes de la Comissió Jurídica Assessora. a) Constitució interior. b) Llei municipal. c) Contractes de conreu.- Publicacions del Departament de Justícia i Dret.- Barcelona, 1933.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE JUSTICIA I DRET: La llei de Contractes de Conreu davant el Tribunal de Garanties Constitucionals.- Casa de Caritat.- Barcelona, 1934.

GENERALITAT DE CATALUNYA. CONSELLERIA D'ECONOMIA: La divisió territorial de Catalunya.- Barcelona, 1937.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament de Governació: La intervenció dels Representants de Catalunya en la Constitució de la República.- 6 vols.- setembre 1931-agost 1932.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament de Governació: L'Estatut de Catalunya a les Constituents de la República.- 6 vols. agost 1932 - agost 1933.

GENERALITAT DE CATALUNYA: Report del Govern (Decrets de la Presidència, Acords de la Diputació, Acords del Consell).- Impremta de la Casa de la Caritat.- Barcelona, 1932. 2 vol.

GERPE i LANDIN, Manuel: L'Estatut d'autonomia de Catalunya i l'Estat integral.- Col.lecció Estudis i Documents, 29.- Edicions 62. S.A.- Barcelona, 1977.

GIRALT i RAVENTOS, Emili: El conflicto "rabassaire" y la cuestión agraria en Cataluña hasta 1936.- "Revista de Trabajo" (Madrid), núm. 7, 1965.

- GOMEZ HIDALGO, F.: Catalunya - Companys.- Librería Enrique Prieto.- Madrid, 1935.
- GONZALEZ CASANOVA, J.A.: Federalisme i autonomia a Catalunya (1868-1938).- Curial Edicions.- Barcelona, 1974.
- El Govern de la Generalitat davant el Tribunal de Garanties Constitucionals. Resum documental dels antecedents del 6 d'octubre.- Edicions "La Publicitat".- Barcelona, 1935.
- GUAL VILLALBI, Pedro: Política econòmica (Escritos varios).- Editorial Juventud.- Barcelona, 1936.
- GUARDIOLA, Antonio: El golpe de estado de la Generalidad. Relato de un testigo.- Publicado en "ABC".- Madrid, 1934.
- HUGUET, Josep M.; VILALTA, Jaume: Les finances de la Generalitat (1931-1936).- "L'Avenç" (Barcelona).- (núm. 20, 2ª època).- octubre 1979. pp. 19 a 24.
- HURTADO i MIRÓ, Amadeu: La crisi del Dret.- Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.- Barcelona, 1935.
- HURTADO, Amadeu: Quaranta anys d'advocat. Història del meu temps (1931-1936).- Edicions Ariel.- Barcelona, 1968.- vol. II.
- IGNOTUS (Manuel Villar): La represión de octubre. Documentos para la historia de nuestra civilización.- Ediciones "Tierra y Libertad".- Impresos Costa.- Barcelona, 1936.
- La insurrecció d'octubre a Catalunya.- Impremta Cervantes.- Barcelona, 1935.
- LAPALOMBARA, Joseph; WEINER, Myrou: Political Parties and Political Development.- Princenton University Press.- Princenton. Neu Jersey, 1966.
- LERROUX, Alejandro: La pequeña historia.- Afrodisio Aguado.- Madrid, 1963.

- Libro de oro del Partido Republicano Radical. 1864-1934.-
Suc. Rivadeneyra.- Madrid, s.a. (1934).
- JACKSON, Gabriel: La República española y la guerra civil.-
Princeton University Press.- Mèxico, 1965.
- JANÉ i JANÉ, Benjamí: Causas econòmico-jurídiques de la crisi
del règim agrari al Penedès.- En "Conferències sobre va-
rietats comarcals del Dret Civil Català.- Acadèmia de Ju-
risprudència i Legislació de Catalunya.- Barcelona, 1934.
- JARDÍ, Enric: Francesc Macià. El camí de la llibertat (1905-
1931).- Aymà S.A. Editora.- Barcelona, 1977.
- JARDÍ, Enric: Francesc Macià. President de Catalunya.- Biblio-
teca "Abat Oliba", 22. Publicacions de l'Abadia de Mont-
serrat, 1981.
- LLADONOSA, Manuel: El Centre Autonomista de Dependents del
Comerç i de la Indústria entre 1903 i 1923. (tesi docto-
ral mecanografiada). (Universitat de Barcelona, 1978).
- LLADONOSA, Manuel; FERRER, Joaquim: Nacionalisme català i re-
formisme social en els treballadors mercantils a Barcelona
entre 1903 i 1939. El CADCI, en Teoria y práctica del mo-
vimiento obrero en España (1900-1936).- Fernando Torres
Editor.- València, 1977, pp. 281 a 329.
- MADRID, Francisco: 14 de abril. Novela-Reportaje.- Las Edicio-
nes de "La Flecha".- Madrid, Barcelona, 1934.
- MADRID, F.: Film de la República Comunista Llibertaria.-
Las Ediciones de "La Flecha".- Barcelona, Madrid, 1932.
- MADRID, Francesc: Els exiliats de la Dictadura. Reportatges i
testimonis.- Administració Antoni López, Llibreter.- Bar-
celona, 1930.
- MADRID, Francisco: Ocho meses y un día en el gobierno civil

- de Barcelona. Confesions y testimonios.- Las Ediciones "La Flecha".- Barcelona, Madrid, 1932.
- MARCT, Joan: Com és un partit polític?- col.lecció La Rambla número 5. Edicions 62.- Barcelona, 1978.
- MARTIN i RAMOS, Josep-Lluís: La Unió Socialista de Catalunya (1923-1936).- "Recerques" (Barcelona), núm. 4, 1974, pp. 155 a 190.
- MAS, Ramón: La pagesia catalana i els seus problemes.- Edicions d'Aportació Catalana.- Barcelona, 1967.
- MASERAS, Alfons: La nostra gent. Francesc Macià.- Quaderns blaus. Llibreria Catalònia.- Barcelona, s.a.
- MASERAS, Alfons: La República Catalana.- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1931.
- MAURIN, Joaquim: Hacia la Segunda Revolución. El fracaso de la República y la insurrección de octubre.- Gráficas Alfa. Barcelona, 1935.
- MIR, Conxita: L'elecció del Parlament de Catalunya l'any 1932 a la circumscripció de Lleida.- "Perspectiva Social" (Barcelona), núm. 10 (1977), p. 93 a 113.
- MIR i CURCÓ, Conxita: Elecciones legislativas en Lérida durante la Restauración y la II República: Geografía del voto.- Fundación Juan March. Serie Universitaria.- Madrid 1980.
- MIR, Conxita: Les eleccions del Parlament de Catalunya de l'any 1932 a la circumscripció electoral de Lleida. (Tesi de llicenciatura mecanografiada). (Facultat de Historia, Universitat Autònoma de Barcelona, 1977).
- MIRAVITLLES, Jaume: Elements per una campanya d'esquerra.- Edicions Acer.- Barcelona, 1936.

- MIRAVITLLES, Jaume: Ha traït Macià?. Centre d'Informació Bibliogràfica.- Documents socials.- Barcelona, 1932.
- MIRAVITLLES, Jaume: Crítica del 6 d'octubre. Amb un comentari de Lluís Companys.- Publicacions Acer.- Barcelona, 1935.
- MOLAS, Isidre: Lliga Catalana.- Col.lecció estudis i documents 18. Edicions 62.- Barcelona, 1972.- 2 vols.
- MOLAS, Isidre: El catalanismo hegemónico. Cambó y el Centro Constitucional.- Redondo Editor.- Barcelona, 1972.
- MOLAS, Isidre: Federació Democràtica Nacionalista (1919-1923), "Recerques" (Barcelona), (núm 4), any 1974, pp. 137 a 153.
- MOLAS, Isidre: El sistema de partits polítics a Catalunya (1931-1936).- Edicions 62.- Barcelona, 1972.
- MOLAS, Isidre: Les eleccions parcials a Corts Constituents d'octubre del 1931 a la ciutat de Barcelona.- "Recerques" (Barcelona), núm. 1, p. 201 a 237.
- MOLAS, Isidre: La bipolarización de las fuerzas políticas en Cataluña durante la II República. La destrucción de la alternativa centrista. (Las elecciones municipales de 14 de enero de 1934).- (article mecanografiat).-
- MOLINS i LOPEZ, Joaquim: Elecciones y partidos en Tarragona (1910-1936).- (Tesi doctoral mecanografiada). (Facultat de Dret, Universitat de Barcelona, 1981).
- MOLINS, Joaquim; PERDIGÓ, Joan: La llei municipal de Catalunya (1934), "Taula de canvi" (Barcelona), núm. 2, novembre-desembre 1976, pp. 89 a 98.
- NEUMANN, Sigmund: Modern Political Parties Approaches to Comparative Politics.- Chicago University Press. Chicago, 1956.
- NUÑEZ, Ignacio: La revolución de octubre de 1934.- Las Sectas.-

- Biblioteca Trimestral, nº 12.- Editorial José Vilamala.-
Barcelona, 1935.
- OSSORIO, Angel: Vida y sacrificio de Companys.- Editorial Lo-
sada.- Buenos Aires, 1943.
- PABON, Jesús: Cambó.- Editorial Alpha.- Barcelona, 1969.-
volumen II. Parte segunda: 1930-1947.
- Un pagès del Vallès: La llei de Contractes de Conreu i els
principis cristiano-socials.- Impremta Altés.- Barcelona,
1934.
- PI SUNYER, Carles: La República y la guerra. Memorias de un
político catalán.- Ediciones Oasis, S.A.- México, 1975.
- PITARCH, Ismael-E: La Diputació provisional de la Generalitat
de Catalunya.- "Revista Jurídica de Catalunya" (Barcelona)
octubre-diciembre 1976, núm. 4, pp. 789 a 817.
- PITARCH, Ismael E.: La Generalitat de Catalunya. I. Els Go-
verns. Programes i crisis al Parlament.- Editorial Unda-
rius.- Barcelona, 1976.
- PITARCH, Ismael E.: L'estructura del Parlament de Catalunya i
les seves funcions polítiques (1932-1939).- Curial Edi-
cions Catalanes.- Barcelona, 1977.
- POBLET, Josep M.: Història de l'Esquerra Republicana de Cata-
lunya (1931-1936).- Pinya de Rosa, 25. DOPESA.- Barcelona,
1976.
- POBLET, Josep M.: Vida i mort de Lluís Companys.- Col.lecció
Nàrtex, núm. 15. Editorial Pòrtic.- Barcelona, 1976.
- PONAMARIOVA, L.V.: Formació del P.S.U. de Catalunya.- Treball.-
Mèxic, 1966.
- Ponències que han d'ésser objecte de deliberació a la Confe-
rència d'Esquerres Catalanes.- Tipografia "Cosmos".-

Barcelona, 1931.

PRATS, Alardo: El Gobierno de la Generalidad en el banquillo.-
Imprenta Salvador Quemades.- Madrid, 1935.

La Presse catalane depuis 1641 jusqu'à 1937. Essai d'index
par Joan Torrent, avec la collaboration de Francesc Carbo-
nell, Josep Monfort et Rafael Bori, journalistes.- Agru-
pació Professional de Periodistes.- Comissaria de Propa-
ganda de la Generalidad de Catalunya.- Barcelona, 1937.

Principis bàsics aprovats per l'Assemblea de constitució del
Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya.- Impremta "La
Ibèrica".- Barcelona, 1931.

PUIG i VILA, Nònit: Què és la Unió de Rabassaires?- N.A.G.S.A.
Barcelona, 1935.

PUJOL, Rafael i CLARA, Josep: Acció Social Agrària de les
terres gironines. "Revista de Girona", Núm. 83, Any 1978,
pp. 247 a 254.

RAE, Douglas W.: Leyes electorales y sistemas de partidos po-
líticos. Estudio comparado.- Ediciones CITEP.- Madrid 1977

RIERA LLORCA, Vicenç: El meu pas pel temps (1903-1939).-
Col.lecció cara i creu, 27.- Edicions 62.- Barcelona, 1979

RODES i GRACIA, Jesús M^a: Socialdemocràcia catalana i qüestió
nacional (1910-1934).- "Recerques" (Barcelona), núm. 7,
1978, pp.

ROVIRA i VIRGILI, Antoni: Nacionalisme i federalisme.- Col.lec-
ció "Les millors obres de la literatura catalana", 80.-
Edicions 62.- Barcelona, 1982.

ROVIRA i VIRIGILI, Antoni: Resum d'història del catalanisme.-
Col.lecció popular Barcino. Volum CXXV. Editorial Barcino.
Barcelona, 1936.

- RUIZ MANJON, Octavio: El Partido Republicano Radical (1908-1936). - Editorial Tebas.- Madrid, 1976.
- RUIZ DEL TORO, José: Octubre (Etapas de un período revolucionario en España). - Editorial Araujo.- Buenos Aires, 1935.
- SABINE, George H.: Historia de la teoría política. - Sección de Obras de Política. Fondo de Cultura Económica.- México, 1970.
- SAGUER i OLIVET, Emilio: Transgresiones del Estatuto y de la Constitución d'el Estado Español por la Generalidad de Cataluña. - Tipografía La Académica de Herederos de Serra y Russell.- Barcelona, 1934.
- SALLÈS, Anna: La constitució d'Esquerra Republicana de Catalunya. - (Tesi de llicenciatura mecanografiada). (Universitat Autònoma de Barcelona, 1974).
- SALLES i BONASTRE, Anna: La formació d'Esquerra Republicana de Catalunya i la lluita per l'autonomia. - (Tesi Doctoral mecanografiada). (Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, juny, 1981).
- SALLES, Anna: Esquerra Republicana de Catalunya. - Documents I. De la proclamació de la República al Front Popular (1931-1939). - La gaia ciència. Edicions 62.- Barcelona, 1977.- Documents.5.
- SARTORI, Giovanni: Partidos y sistemas de partidos. Marco para un análisis. Volumen I.- Alianza Universidad.- Madrid, 1980
- SERRA i MORET, Manuel: La Unió Socialista de Catalunya. - Unió Gràfica.- Barcelona, 1923.
- SEVILLA ANDRES, Diego: Constituciones y otras Leyes y Proyectos políticos de España. - Editora Nacional.- Madrid, 1969.

- SOL CLOT, Román: 150 años de prensa leridana.- Instituto de estudios ilerdenses de la Excma. Diputación provincial de Lérida. Patronato "José Mª Cuadrado" de Estudios e Investigaciones locales del Consejo Superior de Investigaciones Científicas.- Lérida, 1964.
- SOLA i CAÑIZARES, Felip de: Les lluites socials a Catalunya (1812-1934).- Secció de Política Social de "Lliga Catalana". G. Casacuberta, impressor.- Barcelona, 1934.
- SOLANO PALACIO: La revolución de octubre. Quince días de comunismo libertario en Asturias.- Ediciones "El luchador". Impresos Costa.- Barcelona, 1936.
- SOLDEVILA, Ferran: La República a Catalunya, "Revista de Catalunya" (Barcelona), maig 1931, n° 69, vol. XIII, pp. 385-444.
- SOLER, Bartolomé: Cataluña en España. En torno al 6 de octubre. Tipografía Yagües.- Madrid, 1935.
- R. TESIS i J. TORRENT: Història de la premsa catalana.- Editorial Bruguera, S.A.- Barcelona, 1966.- 2 vols.
- TIERNO GALVAN, Enrique: Leyes políticas españolas fundamentales (1808-1936).- Colección Estado y sociedad. Editorial Tecnos.- Madrid, 1968.
- TUÑON DE LARA, Manuel: La España del siglo XX.- Ediciones de Bolsillo. Editorial Laia.- Barcelona, 1974.- 3 vols.
- UCELAY DA CAL, Enric: Populisme i estat en la Catalunya autònoma (1931-1936).- (Tesi de llicenciatura mecanografiada). (Universitat de Barcelona, setembre, 1980.)
- UCELAY DA CAL, Enrique: Estat Català: The Strategies of Separation and Revolution of Catalan Radical Nationalism (1919-1933).- (Tesi Doctoral mecanografiada). (Columbia

University, Department of History, september, 1979).

- UCELAY DA CAL, Enric: La formació d'Esquerra Republicana de Catalunya:- "L'Avenç" (núm. 4) juliol-agost 1977, pp. 59 a 67.
- UCELAY DA CAL, Enric: La crisi dels nacionalistes radicals catalans (1931-1932) "Recerques" (Barcelona), 1978, núm. 8, pp. 159 a 206.
- UCELAY DA CAL, Enric; IVERN SALVA, M. Dolors: Nacionalisme radical i marxisme: d'Estat Català al Partit Català Proletari.- Comunicació presentada al col.loqui de "Recerques".- (Barcelona, octubre de 1974).
- UDINA, Ernest: Josep Tarradellas. L'aventura d'una fidelitat.- Edicions 62.- Barcelona, 1978.
- UNIO DE RABASSAIRES I DEMÉS CULTIVADORS DEL CAMP DE CATALUNYA: Els desnonaments rústics a Catalunya.- J. Porcar.- Barcelona, 1935.
- URGELL, Ferran: La lluita de classes al camp.- s.i.- Barcelona, 1933.
- VILA, Pau: El problema comarcal de Catalunya.- La Casa del Vallés.- Barcelona, 1931.
- VILANOVA, Mercedes: Un estudio de geografia electoral. La provincia de Girona en noviembre de 1932. "Revista de Geografia", volum VIII, núm 1-2, gener-desembre 1974, pp. 159 a 202.
- VILANOVA, Mercedes: Una mirada als escrutinis catalans durant la Segona República (1931-1936), ponència presentada al Col.loqui Internacional sobre la guerra civil d'Espanya (Barcelona, 19, 20 i 21 d'abril de 1979).

- VILASECA, Emili: Notes sobre els orígens del Partit Català Proletari.- "Nous Horitzons" (Mèxic), núm. 4, (1964), pp. 23 a 26.+
- VIRÓS, Mª Rosa: El comportamiento electoral de los municipios de la provincia de Gerona en las elecciones para diputados a Cortes durante la Segunda República Española. Una aproximación a su base social y económica. (Tesi doctoral mecanografiada). (Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, 1975).
- VIRÓS, Mª Rosa: El comportamiento electoral de los municipios de Girona durante la II República.- "Perspectiva Social" (Barcelona), núm. 10 (1977), p. 41 a 68.
- XURIGUERA, Ramón: Casanovas. Quinze anys de política catalana. Figures de la República.- Vol. I. Gràfiques L.E.A.- Barcelona, 1933.
- XURIGUERA, Ramón: Els exiliats acusen.- Edicions Proa.- Barcelona, 1930.

APÈNDIX PERIODÍSTIC

"La Humanitat" ("La Ht")
"L'Opinió" ("L'Op")
"Las Noticias"
"EL Diluvio"
"La Vanguardia"
"La Veu de Catalunya"
"La Veu del Vespre"
"La Publicitat"
"El Poble"
"Mall"
"El Be Negre"
"Som!"
"Pamflet"
"Ultima Hora"
"Estat Catalá" (3ª època)
"Ara"
"La Ciutat"
"Formal"
"Visca!"
"Pamflet" (2ª època)
"Joventut"
"L'Horitzó"
"La Campana de Gràcia"
"Lluita" (Badalona)
"Acció" (Badalona)
"El Poble" (Badalona)
"Som-hi" (Badalona)
"Front" (Badalona)
"Fortitud" (L'Hospitalet de Llobregat)
"Llibertat" (L'Hospitalet de Llobregat)
"Inquietud" (Granollers)

"El Poble" (Sabadell)
"L'Acció" (Terrassa)
"L'Horitzó" (Esparraguera)
"Catalunya"!!" (Esparraguera)
"L'Impuls" (Olesa de Montserrat)
"Empordà Federal" (Figueres)
"La Veu de l'Empordà" (Figueres)
"Diari de Mataró"
"Ciutadania" (Bisbal d'Empordà)
"Ara" (Palafrugell)
"Proa" (Sant Feliu de Guixols)
"El Programa" (Sant Feliu de Guixols)
"L'Autonomista" (Girona)
"Avançada" (Girona)
"Diari de Girona"
"Acció Ciutadana" (Girona)
"Acció Ciutadana" (Olot)
"Opinem..." (Sitges)
"Democràcia" (Vilanova i la Geltrú)
"El Carrer" (Vilanova i la Geltrú)
"Lluitem...!" (Sant Sadurní d'Anoia)
"Abril" (Vilafranca del Penedès)
"La Fornal" (El Vendrell)
"L'Ideal de l'Ebre" (Mora d'Ebre)
"Foment" (Reus)
"Clam Popular" (Ripoll)
"L'Intransigent" (Ripoll)
"El Ter" (Manlleu)
"El Dia" (Manresa)
"L'Igualadí" (Igualada)
"Republicà" (Cervera)
"La Jornada" (Lleida)

"L'Ideal" (Lleida)
"Crítica" (Lleida)
"Polèmica" (Lleida)
"Alt Urgell" (Seu d'Urgell)

APÊNDIX DOCUMENTAL

1.

PROGRAMA DEL PARTIT D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA.

DECLARACIÓ DE PRINCIPIS.

El Partit declara inviolable:

El Dret a la vida amb plena seguretat i dignitat.

El Dret a la lliure emissió i difusió del pensament per la paraula, l'escriptura, el cinema, la radiodifusió o qualsevol altre procediment sense subjecció a la censura prèvia.

El Dret a la lliure expressió de la consciència i exercici del culte.

El dret a l'ensenyament primari gratuït i obligatori.

La llibertat de treball i el dret als fruits del treball.

La llibertat de locomoció i elecció de domicili.

La inviolabilitat de domicili, de correpondència escrita, telegràfica o de qualsevol altra classe.

El dret de petició, de reunió, associació, manifestació i vaga.

La igualtat davant la llei.

El dret de tots els homes i dones majors de vint anys a la participació en el govern per sufragi directe i capacitat d'ésser elegits.

Considera indispensable per a la soberania de la democràcia:

El reconeixement de la voluntat popular en la forma que determinin les lleis com a única font de dret i origen exclusiu i legítim de poder.

La divisió de Poders, en legislatiu, judicial i executiu; tots ells sobirans, independents en l'esfera de les seves atribucions i responsables sense excepció.

La República com a forma de govern; les lleis fonamentals sotmeses al referèndum popular.

La plena autonomia dels Municipis i de les comarques, en l'administració de llurs interessos peculiars i en la garantia i defensa de la llibertat i de l'ordre.

Estimant d'indicutable evidència la personalitat nacional de Catalunya per les circumstàncies històriques, geogràfiques, lingüístiques, econòmiques i més encara per la voluntat indestructible dels catalans, tot reservant al Poble Català l'ús de la facultat auto-determinadora, que li competeix per dret propi, considera l'Assemblea necessària pels supremes interessos de fraternitat universal i particularment per raons d'ordre històric i geogràfic, la federació de Catalunya amb els altres pobles ibèrics.

Declara que únicament pot ésser aquesta federació amb els pobles ibèrics regits democràticament, pactant directament amb ells per mitjà dels seus legítims representants un cop assolida

la llibertat de Catalunya.

Entén que, arribat aquest cas, l'Estat Català ha de tenir imprescindiblement a càrrec seu l'estructura i règim de la vida administrativa, econòmica, política i social catalana amb les facultats que segueixen:

Manteniment i garantia de la llibertat i de l'ordre, judici i resolució dels conflictes entre Municipis i comarques, l'organització de les milícies catalanes sense ingerència del poder federal, excepte en cas de guerra amb l'estranger; legislació social, civil i penal, exceptuant els casos de delictes anomenats federals, l'organització del tribunals, amb sobirania plena, exceptuant els casos que afectin a la Constitució de l'Estat Federal; execució de les sentències dictades pels Tribunals de fora de Catalunya; impost i cobrament dels tributs de tota mena, l'organització de l'ensenyament amb tots els seus graus; la participació en el Poders federals.

Serà respectada tota minoria no catalana establerta a Catalunya, la qual gaudirà de la plenitud dedreta civils i culturals peculiars de l'Estat a què pertanyi.

Correspondrà al poble català fixar la divisió territorial, en l'ordre administratiu i judicial, delimitant les facultats amb criteri de màxima llibertat.

QUESTIÓ SOCIAL.

Tot aspirant el Partit a la transformació progressiva de l'actual règim de propietat privada en un altre de col·lectiu, que faci impossible l'explotació econòmica de l'home per l'home, propugna, com a programa de realització immediata, les següents millores i reformes en l'organització del treball assalariat.

El Partit lluitarà per tal d'assolir:

- a) Regulació dels salaris d'acord amb un estudi de l'índex de cost de la vida.
- b) Una reducció de la jornada de treball.
- c) Una major independència moral i econòmica dels obrers que els permeti de perfeccionar-se intel·lectualment.

L'instrument més poderós i eficaç amb què compta el proletariat per a la consecució de les seves reivindicacions econòmiques és el Sindicat.

Caldrà, doncs, que la Llei empari les organitzacions sindicals d'una manera efectiva, i així podran aquestes desenvolupar-se en un règim no clandestí. Però no ha d'acontentar-se l'Estat amb permetre que, amb els seus mitjans propis, vagin obtenint els obrers allò que els pertoca, sinó que, al nostre entendre, ve obligat a legislar especialment a la classe assalariada.

Damunt d'aquestes bases el Partit estructurarà així el seu programa social, de realització immediata establint legalment:

- A.- La llibertat sindical i el dret a la vaga.

(D'aquesta manera, deixant que es produeixi, dintre de la llei, el lliure joc de la lluita econòmica, ultra permetre als obrers d'obtenir positives millores, hom els dóna l'avinentesa de capacitar-se, tot treballant dintre dels seus Sindicats, en l'exercici dels seus drets d'home i de proletari).

B.- Lleis obreres.

Aquestes Lleis establiran les següents bases per a una millor i més racional organització del Treball i de la Producció:

- a) Salari mínim. (Per a totes les indústries.)
- b) Garanties per al pagament dels salaris (Impedint l'abús de les multes, el pagament dels salaris en espècie, etc. ...).
- c) Protecció de la salut dels obrers (Reglamentació minuciosa de les mesures d'higiene i salubritat ben deficientes actualment. Reconeixement de la malaltia professional).
- d) Jornada màxima de treball (Per a tota mena de treballs, fent impossible l'existència -en les condicions en què treballen avui- dels obrers anomenats setmanals, els quals obligats per la necessitat accepten contractes tàcits amb els Patrons, que no els donen el jornal degut i els fan treballar més hores de les que permet la llei de la jornada legal).

Amb les lleis actuals els obrers permanents o setmanals, allí on n'hi ha, a més de sortir perjudicats ells mateixos, perjudiquen els altres treient-los, sota el preu del salari corrent, part del treball que els Patrons tindrien d'encomanar-los, si els obrers setmanals no existissin.

Amb l'aplicació rigorosa de la jornada legal, a més de permetre als obrers que disposin de temps per a llur perfeccionament intel·lectual, i d'impedir el seu esgotament físic, s'aconsegueix disminuir el nombre d'obriers parats. (Es redueix l'exèrcit de reserva de què avui disposen lliurament els Patrons.)

La jornada màxima legal serà de 8 hores diàries.

En els treballs intensius la jornada de 6 hores i les setmanes de 5 dies de treball.

Es restringiran les excepcions i les ampliacions d'hores establertes en les dues Reials Ordres vigents de 15 de gener de 1920.

- e) Prohibició del treball dels nens, i creació d'establiments de protecció a l'infant i a la dona embarassada, com cases-bressol i de guarda, clíniques de part, etc.
- f) Descans dominical. (Fent-lo respectar d'una manera efectiva amb adequades sancions en cas d'infracció.)
- g) Vacances per als obrers. (D'una a tres setmanes anuals segons les indústries.)

- h) Reorganització total de les actuals Borses del Treball. (Procurant, amb una inspecció adequada, que assoleixin una eficàcia real.)
- i) Assegurances i Retir Obrer, contra I: Accidents del Treball. II: Vellesa i invalidesa. III: La vaga forçosa. (L'Estat ha de preocupar-se que l'organització d'aquestes assegurances afereixi les màximes garanties, graduant d'una manera prudent que les quotes que han d'ésser pagades, i assegurant que els fons de reserva no puguin ésser mai esgotats.)
- j) Ensenyaments especialment organitzats per als obrers adults. (Revisió de la legislació actual i perfeccionament de la mateixa d'acord amb les normes generals establertes per a l'ensenyament general de l'Estat.)
- k) Escoles de Treball per a l'ensenyament tècnic de l'obrer i pre-professional.
- l) Creació de "Comitès Obrers" (a les fàbriques i en totes les organitzacions que exploten el treball assalariat.)
Aquests Comitès, a semblança dels establerts en altres països d'Europa i Amèrica, col.laboraran, encara que només sigui amb veu consultiva, en la direcció de les indústries, aconseguint així un principi de democratització d'aquestes, de resultats molt esperançadors per a l'esdevenidor.
Amb aquest sistema hom vol transformar el règim directiu de les indústries, que pot qualificar-se d'absolut (com deia Wilson), en un règim o en un començament de règim constitucional, però, la iniciativa privada en la indústria.
- 11) Protecció legal a les Cooperatives de Producció i de Consum. (Donant facilitats per al desenvolupament d'aquests formidables instruments d'emancipació obrera.)

PROBLEMA RELIGIÓS.

En plantejar aquesta qüestió, partim del postulat liberal, que no és altre que el respecte a la dignitat de l'home i, especialment, a la seva més noble expressió: la llibertat de pensar i d'expressar el seu pensament, sense altre limitació que un dret igual per a tothom.

Així com la salvaguarda de la nostra llibertat física obliga a punir l'homicidi, l'esclavitud, els mals tractes i els atemptats a la salut corporal, el mateix criteri ha d'obligar-nos a interdir severament qualsevolga atac, limitació o adulteració de la nostra llibertat espiritual del dret que tots tenim a fer-nos, si volem, una opinió sobre afers de religió, a exposar-la públicament i a acomodar-hi una conducta particular.

L'Estat doncs, ha de romandre neutral en aquestes determinana

cions de l'esperit. Ha de respectar i fer respectar l'exercici del culte, sense distinció de cap confessió religiosa, amb la sola condició de mantenir l'ordre públic i de vetllar per la comoditat general dels ciutadans no afectes a cap d'elles. Ha de condemnar les doctrines antiliberals totes, tant aquelles que voldrien el monopoli d'un sol culte, com aquelles altres que voldrien proscriure l'exercici i la manifestació pública de cap religió. Les primeres, perquè en declarar que la veritat és una sola, i en voler imposar-la a la força són inquisitòrials. Les segones, que constitueixen una altra forma de fanatisme, perquè estableixen una cosa falsa, o sigui que la ciència ha provat l'error de tota afirmació religiosa, quan en realitat la ciència, plena de respecte i de prudència en les seves afirmacions, sap que sobre això mai no serà dita la darrera paraula, i antidogmàtica i evolutiva com ha d'ésser, resta al marge de les especulacions metafísiques dels homes, que són ben lliures per a deduir dels fets que millor els sembli.

Això sentat en els principis, la conducta pràctica a seguir pels homes d'esquerra sincerament liberals és molt clara; l'Estat no pot prendre partit per cap religió; ha de vetllar perquè els afers i les diferències religioses, que pertanyen a la consciència individual, mai no envaeixin la vida oficial ni influeixin cap de les seves institucions. Però l'Estat permetrà que totes les Esglésies d'organitzin i treballin per als seus fins, sempre que cap d'ells vulneri els essencials de la vida. I de totes elles, les confessions religioses, no sols en viurà separat, com a tals confessions, sinó que vigilant-les i controlant-les, en nom de la llibertat que a tots ens és deguda, les sotmetrà al dret comú en corregirà les possibles extralimitacions.

Així, tots els homes que acceptin aquest punt de mora, sempre que oficialment el representin en les corporacions i organismes polítics, vénen obligats a defensar la tesi liberal i laica, que és la mateixa civilització, tot restant en llibertat per a procedir com els sembli, en la seva vida particular.

Aquests conceptes es poden resumir en les següents conclusions:

- 1ª Llibertat absoluta de Cultes.
- 2ª L'Estat romandrà neutral en les qüestions religioses, i per tant l'ensenyament serà laic.
- 3ª Tots els organismes religiosos s'hauran de sotmetre al dret comú.
- 4ª Tots els representants de l'esquerra catalana en organismes d'elecció popular defensaran aquest ideal laic i una vegada constituït l'Estat Català s'obrirà un expedient sobre les propietats religioses.
- 5ª Prohibició absoluta d'actes litúrgics en la via pública.
- 6ª Possibilitat d'arribar a l'anul·lació dels Concordats amb la Seu Papal, encara que amb possibles relacions diplomàtiques amb ella.

PROBLEMA AGRARI.

L'Agricultura representa en tots els països la base més vital i definitiva de la seva riquesa. La prosperitat agrícola pressuposa una major possibilitat d'absorció de productes industrials i per tant representa sempre indirectament el benestar també en la indústria del mateix país.

A més, l'estat floreixent en l'agricultura evita l'emigració a la ciutat de l'obrer rural, solucionant així els conflictes dels "sense feina" que representen el cranc modern de les grans concentracions industrial. Les democràcies han de preocupar-se resoltament de què el problema agrícola sigui resolt en un pla de justícia pel treballador del camp, i que la terra rendeixi una producció i una riquesa màxima.

L'ideal definitiu ha d'ésser el reconeixement que la terra com a valor de comunitat i base indispensable per a la vida humana, no pot ésser propietat absoluta més que de la societat a la qual ha de mantenir, la qual ha de lliurar-la en ús-de-fruit social, per a fer-li produir les riqueses que la Humanitat necessita obtenir d'ella.

La gran concentració de propietat en mans de gent que viuen allunyats de la terra, sense treballar-la ni conèixer els seus problemes, i preocupant-se tan sols d'obtenir una renda la més tranquil·la possible i a interessos usuaris, és problema que ha d'ésser resolt en primer lloc -com ho està en la majoria de països- en forma d'expropiació forçosa a benefici dels conreadors. Aquest problema tan greu a Espanya, en moltes regions, com a Andalusia amb els "latifundis", etc., és un dels factors que més empobreixen la riquesa agrícola de la Península.

Com cap altre comerç o indústria, el conreu de la terra requereix el factor individual del que la treballa. No és problema igual a tot arreu, ni de possible estructuració general. Mentre hi ha terreny que són de fàcil cultiu en grans extensions i donen lloc a una organització mecànica, hi ha, dissortadament en grans proporcions a Catalunya, terres que per la pobresa del rendiment o per llur poca extensió geogràfica són més indicades per a un treball d'ordre més personal o familiar.

Així, mentre una socialització plena en el problema agrari no sigui possible a Catalunya creiem en una sèrie de solucions cap a un avenç social, camí i preparació per a una organització més plenament definitiva.

Per aquest motiu cal sentar els següents principis:

Considerem que el problema de la terra reclama la revisió de les condicions de treball i servitud entre la propietat de la terra i els que la treballan -rabassaires, parcers, jornalers, etc.-.

La revisió serà efectuada tenint en compte que la propietat no ha de procurar al propietari que no hi treballi ni intervingui en la producció altre guany que l'interès normal del capital

que representi la finca.

Els contractes pels quals el treballador hagi creat riquesa sobre terreny erm, com ho és el contracte de rabassa, seràn con-siderats com "enfitèutics", o sigui a perpetuïtat i d'obligada redempció per part del propietari del terreny.

Tots els contractes d'arrendament seran a llarg termini, amb un mínimum de deu anys de durada. En càs de termini del contracte o de rescisió per altra causa serà reconegut el dret a reclamar l'indemnització que en concepte de millores pugui correspondre a l'arrendatari.

En cas de cenda de la terra arrendada, l'arrendatari tindrà el dret de fadiga o preferència.

Totes les extensions no cultivades seran obligatòriament adquirides per les Corporacions públiques, abonant-se al actuals propietaris el valor que la finca erma representi. Aquestes terres seran cultivades en comunitat pels pobles sota un règim de socialització de producció, o segons la seva situació especial econòmica i social, cedides a petits propietaris que aniran redimint el valor de la terra cedida, en pagaments anuals a l'hora de les collites, o millor encara, seran lliurades a Comu-nitats o cooperatives professionals.

També s'anirà a la consagració jurídica del "coto familiar", o sigui que la petita propietat de terra i casal precís per a la vida d'una família serà considerat com a instrument de treball, i, per tant, no estarà subjecte a responsabilitat judicial de cap mena ni serà embargable per cap motiu.

La creació de riquesa que la més justa distribució de propietat pressuposa quedarà completada per una organització cooperativa amb el suport de les corporacions públiques: creació de Co-operatives o Sindicats que procurin a l'agricultor la força i or-ganització per a les compres d'adobs, llavors, primeres matèries, etc., i per mitjà d'institucions de crèdit agrícola, atorgar la facilitat d'obtenir avenços de quantitats que no obliguin a hipotecar o malvendre les collites.

Serà també obra de l'organització social agrària la divulgació d'ensenyaments pràctics, estudis de possibles conreus nous, evitant competències i produccions excessives. Procurant l'estudi i adaptació de nous sistemes de cultiu i de noves produccions com el tabac, cotó, cultiu de flors, etc., donant possibles bons èxits econòmics a les terres catalanes.

No oblidant que el terreny català és en molta part muntanyós i abrupte, el cultiu forestal té una primera importància que una organització científica encara acreixeria.

Cal un estudi previ a cada comarca de la classe d'arbres de més fàcil vida i desenrotllament. Obligar a replantar els propietaris de terrenys convenients, amb l'amenaça d'incautar-se de les terres ermes. Obligar a plantar dos esqueixos per cada

arbre que la destrial del llenyater destrueixi, com passa als països de major riquesa forestal, com Canadà, Suècia, Noruega, etc., evitant així la desaparició d'aquesta riquesa que a Catalunya i a Espanya va representar en altres temps un dels seus més sanejats valor econòmics.

Com a resum, doncs, concretarem que sentant com a fi màxim la socialització de la terra, la tasca immediata serà la de procurar que la terra sigui valoritzada, en un règim, de major justícia i benestar pels que veritablement la treballen, alhora que procurar pel científic millorament del cultiu, cooperació, etc., que representi un augment de riquesa per al nostre país.

ENSENYAMENT.

La valoració quantitativa i qualitativa de la doctrina d'una organització política actual pot fer-se en bona part amb l'anàlisi de la seva concepció sobre l'educació dels homes en la multiplicitat d'aspectes que ofereix quant al seu abast, subjecte, matèries, personal docent i orientació. Admetem com a certa la noció que considera l'home com a ésser de fins. I considerant específica i fonamental aquesta condició, estimem que per tal de possibilitar la màxima realització dels fins humans -individus i socials-, és un deure de tota societat l'atendre al conreu o desenvolupament de les forces de cada individu. L'educació així, és un dret individual humà amb independència absoluta de l'origen, sexe, edat i situació econòmica del subjecte, i un deure de les Societats organitzades satisfer-lo per un sentit d'humanitat i com a mesura de salut pública. En una major educació o capacitació dels individus, rau la capacitat col·lectiva de les societats polítiques per a un millorament successiu d'ordre moral, econòmic i de ciutadania.

Pel compliment d'aquest deure social envers els individus, res no justificaria un atemptat a altres drets substantius de les persones com el de llibertat. Això reclama cada dia amb més exigència fonamentar, l'obra educativa en el coneixement més precís de la naturalesa humana a la llum de la Biologia i de la Psicologia, i de l'ambient que regula en certa manera el funcionament dels organismes i en determina parcialment la seva idiosincràcia i el caràcter particular dels pobles.

L'educació ha d'ésser funció conjunta i ordenada de la família, del Municipi i de l'Estat, concretant, però, en aquest la màxima autoritat per al compliment del deure i evitar negligències o desviacions en els estaments de sobirania menys extensa.

Aquestes breus consideracions generals ens indueixen a formular les següents bases per un posterior desenvolupament d'una ordinació per una obra que respongui a les exigències humanistes del nostre temps.

a) L'educació és un dret de tots els homes.

b) L'obra d'educació ha d'ajustar-se a les possibilitats biològiques dels subjectes en els naturals períodes de la infància, joventut i maduresa, i a les condicions de l'ambient.

c) Essent, però, una, la personalitat humana, no hi haurà cap limitació d'ordre econòmic, ni social, per a gaudir dels beneficis de l'ensenyament primari, professional o superior. Es necessita l'escola única per a respondre a un imperatiu humà, per a satisfacció d'un daler de justícia i per a fer més possible la selecció dels millors en ordre a les necessitats de la comunitat.

d) Conseqüentment, l'ensenyament serà gratuït en tots els graus i obligatori el primari i complementari d'iniciació professional fins als 14 i 18 anys respectivament.

e) Per a passar als altres graus d'ensenyament es determinaran les condicions d'aptitud dels aspirants.

f) En totes les institucions docents es tindrà el major respecte a la consciència dels alumnes. El personal tècnic serà laic.

g) Correspon a l'Estat assegurar els mitjans mínims necessaris per a l'obra d'educació en extensió i intensitat, així com la formació del personal docent. Els altres estaments podran millorar-se segons iniciatives pròpies.

h) El personal docent serà retribuit com els altres funcionaris tècnics.

i) Es urgentíssim, mitjançant recursos extraordinaris, reduir a la insignificància la xifra paorosa d'analfabets en un període no superior a quinze anys.

ECONOMIA, FINANCES I COOPERATIVISME.

En matèria d'Economia i Finances, el Partit declara que el seu programa anirà a la nacionalització i municipalització progressiva de les institucions de crèdit i canvi, duanes, transports, indústries, etc.

El Partit propugnarà, així mateix:

1) L'unificació tributària. Sistema de tributs directes. Supressió de tributs sobre salaris i sobre productes o bens de consum indispensable.

2) L'impost progressiu sobre renda, capitals improductius, herències.

3) La limitació dels drets de la Propietat Immobiliària a favor dels llogaters, i principalment dels industrials.

4) Foment de la Producció Nacional. Escoles Tècniques. Organitzacions Consulars. Estudi de les fonts de Riquesa.

5) La reducció de despeses de caràcter bèl·lic, drets passius i burocràcia.

En el moment actual, no es pot consentir l'atrancament de l'economia col·lectiva pel sistema de l'estabilització a profit

i en defensa dels tenedors de valors estrangers.

Aquestes bases no són altra cosa que mitjans evolutius per a arribar a un sistema econòmic definitiu de caràcter socialista.

Lligada a aquests punts, és de singular importància la perfecta organització cooperativista.

No és possible definir amb una sola fórmula les diverses formes de Cooperació, puix si bé totes tenen de comú combatre l'explo^{ta}ció de l'home per l'home, llurs objectius immediats i llur finalitat econòmica són molt diferents.

D'una manera esquemàtica, podem agrupar les cooperatives en tres grups:

Primer: Cooperatives de Producció autònomes, la finalitat de les quals és de posar en mans dels productors assalariats l'utillatge i el capital indispensable, suprimint l'empresari, o, com correntment es diu, el burgès. En aquesta secció, hi ha compresa l'explo^{ta}ció col·lectiva de la terra dels pagesos.

Segon: Cooperatives agrícoles, l'objectiu de les quals és de lliurar els agricultors, sobre tot els petits, de l'explo^{ta}ció de què se'ls fa víctimes, tant en la compra de primeres matèries, com en la elaboració i venda de productes (llets, formatges, vi, grans, etc.).

Tercer: Cooperatives de Consum o de distribució, que es proposen posar en mans dels consumidors organitzats en cooperatives els mitjans de producció, distribució o canvi de la riquesa, realitzant d'una manera indirecta, més constant i segura, l'expropiació del capital privat, que converteixen en col·lectiu.

Tenint en compte que en el nostre país la Cooperació, en les seves diferents formes, encara que coneguda, porta una vida mi-grada comparada amb la dels altres pobles civilitzats;

que aquest retràs és degut principalment a la manca de cultura general i cultura general;

que l'Estat, en lloc d'encoratjar la transformació pacífica de l'economia social, la destorba sovint amb disposicions absurdes i persecucions fiscals;

Que no es possible enquadrar el moviment cooperatiu, la finalitat del qual és suprimir el lucre, en codis creats per a regular la vida d'entitats l'objectiu de les quals és precisament la consecució de beneficis, s'assenyalen les bases següents:

Primer: Com s'ha fet en molts altres països ha d'establir-se l'ensenyament de la Cooperació, tant en les escoles elementals com en les superiors i Facultats, fomentant la creació de cooperatives escolars.

Segon: Ha de promulgar-se un Codi Cooperatiu, per a regular la vida de les cooperatives, partint de la base d'una intervenció mínima de l'Estat.

Tercer: Les Cooperatives de Treball, no solament han d'ésser fomentades, sinó que han de tenir preferència en tots els concursos per a l'execució de treballs públics, finançant-les les

corporacions interessades, en cas necessari.

Quart: La Cooperació Agrícola, serà fomentada facilitant l'Estat una part del capital necessari, a interès reduït i per llarg termini, així com el personal tècnic indispensable per al funcionament de les indústries rurals, quan sigui necessari.

Cinquè: Tenint en compte els resultats econòmics obtinguts on s'ha assajat la cooperativització de molts serveis públics i indústries facilitant articles de primera necessitat (llum, aigua, pa, etc.), gairebé sempre superiors a la municipalització directa, els municipis procuraran establir convenis amb els consumidors organitzats cooperativament, facilitant una part del capital necessari, amb dret a una fiscalització, però quedant l'administració d'aquestes empreses cooperativitzades, completament independent.

JUSTICIA.

La justícia i la forma d'ésser administrada és quelcom d'essencial en la vida de tots els pobles. Sota qualsevol forma de govern, en les modernes col·lectivitats, el poder judicial ha d'ésser independent, sobirà i responsable; els jutges i funcionaris inamovibles en llurs càrrecs, la jurisdicció civil competent per a conèixer de totes les matèries i per a jutjar tots els delinqüents. El poble ha d'intervenir en l'administració de justícia en matèria criminal, mitjançant el jurat, que ha de tenir facultats, no solament per a declarar la culpabilitat sinó també per a fixar la pena en determinats delictes.

Aquests principis fonamentals, no poden quedar deslligats d'altres de caràcter secundari, però igualment necessaris.

Ressalta entre ells la conveniència de què la justícia sigui gratuïta, a l'abast de tothom, sense que calgui preguntar prèviament a ningú que acudeixi a demanar-la si és ric o si és pobre, si poderós o necessitat, sancionant no obstant la temeritat dels litigants amb la condemna de costes, a judici dels Tribunals

Els funcionaris judicials han d'ésser escollits mitjançant oposicions i pagats per l'Estat sense mesquinesa, tant per a evitar corrupcions, com per a despertar la vocació per la carrera judicial.

Intimament relacionada amb aquest aspecte de la Justícia, hi ha l'organització dels cosos d'auxiliars i subalterns, escollits també per oposició, retribuïts degudament i estretament responsables.

Es necessari un procediment ràpid per a la substanciació dels assumptes; la instauració de la instància única, Tribunals col·legiats, etc., poden ésser mesures adequades.

Considerem igualment convenient, la creació de Tribunals especials de comerç, socials, de la infància, etc.

Ha de preocupar en gran manera el règim penitenciari. La presó no ha d'ésser lloc de tortures ni d'afliccions, ans bé veri-

table reformatori on el delinqüent es converteixi en un ciutadà útil a la humanitat. Les organitzacions pro-ex-presidaris, han de continuar la tasca reeducadora i vigilant. La formació de personal de presons, ha d'ésser objecte de gran atenció i d'acord amb les modernes teories penitenciàries.

Les sentències dictades pels Tribunals estrangers, seran examinades pels Tribunals del país per tal de veure si estan en contradicció amb les lleis pròpies, en qual cas no es portaran a execució. No es concedirà l'extradició per cap delictes polític.

El Tribunal Suprem podrà posar el vet a tota disposició, precepte o llei, que no estiguin promulgades per autoritat legítima, i segons el procediment establert en la Constitució.

La llei orgànica del Poder judicial i el Codi Penal, hauran d'ésser sotmesos al referèndum popular.

Les altes magistratures del Poder judicial seran elegides directament per sufragi universal; per a ésser elegit caldrà reunir condicions de competència que fixaran les lleis.

Per tant, en l'organització de l'administració de la Justícia cal atendre els següents principis:

Independència i responsabilitat del poder judicial.

Jurisdicció única de caràcter civil.

Intervenció del poble en l'administració de Justícia.

Justícia gratuïta.

Selecció i retribució adequada dels funcionaris, auxiliars i subalterns del Poder Judicial.

Simplificació del Procediment.

Tribunals especials de Comerç, Social i de la infància.

Règim penitenciari reeducatiu.

Protecció de delinqüents polítics estrangers.

Recusació pel Tribunal Suprem de disposicions il·legítimes.

Supressió de la pena de mort.

("El Poble" 4 juliol 1931).

2.

ESTATUT DEL PARTIT.

CONSTITUCIÓ.

Article 1.- Aquest partit està fundat damunt dels següents principis: "Personalitat nacional de Catalunya", "Federació amb els altres pobles ibèrics", "Drets de l'home i del ciutadà", "Socialització de la riquesa a benefici de la col·lectivitat".

Art. 2.- El títol del Partit és "Esquerra Republicana de Catalunya".

Art. 3.- Els militants accepten els principis, el reglament i la tàctica del Partit.

ORGANITZACIÓ DEL PARTIT - SECCIONS I FEDERACIONS.

Art. 4.- Serà militant tot home o dona, major de divuit anys domiciliat a Catalunya i que posseeixi la tarja o carnet del partit i compleixi les seves obligacions envers el mateix.

Art. 5.- En totes les localitats on hi hagi almenys deu militants i no existeixi cap altre Centre inscrit en el Partit, constituiran aquests conjuntament una SECCIÓ. Les adhesions les rep la Secció. En les viles on hi hagi un o més Centres adherits al Partit, seran aquests els encarregats de l'organització i de rebre les adhesions dels militants.

Art. 6.- Cada Secció elegirà un President i un Secretari. El primer estarà encarregat de representar-la i serà responsable de la seva actuació. El segon tindrà cura de la cotització i de l'enllaç amb el Partit.

Art. 7.- En les localitats on hi hagi un nombre de militants superior a cinquanta, i no hi hagi cap Centre inscrit, es podran constituir tantes Seccions com vegades 50 o fracció superior a 20 doni el nombre total de militants.

Art. 8.- El Partit recomanarà als seus militants treballadors que pertanyin al Sindicat obrer de llur professió d'idees més afines a les del Partit. També hauran de pertànyer a la Cooperativa de la localitat on n'hi hagi.

Art. 9.- Les seccions s'agruparan en Federacions. Existirà provisionalment un mínimum de 5 Federacions, corresponents a les quatre províncies administratives actuals i a la ciutat de Barcelona.

Art. 10.- En les comarques on el nombre de militants arribi a 2000, es podrà constituir una Federació que gaudirà dels mateixos drets que les altres.

GOVERN.

Art. 11.- La direcció del Partit correspon al mateix Partit, o sigui al Congrés nacional que es reuneix cada anys.

Art. 12.- Durant els intervals entre els Congressos, la direcció, administració i govern del Partit correspon al Comitè Executiu Central.

Art. 13.- El Comitè Executiu Central estarà compost per tants membres com Federacions tingui el Partit, elegits amb vot secret, per aquesta. El Secretari General del Partit formarà part del Comitè Executiu Central, del qual serà igualment Secretari.

Art. 14.- Cada Federació, regida també pel seu Congrés anual estarà dirigida, administrada i governada, durant els intervals, per un Consell Executiu, compost de cinc membres elegits amb vot

secret pel Congrés de la Federació.

Art. 15.- El Partit tindrà oberta una Secretaria Central, exercida per un militant elegit amb vot secret pel Congrés Nacional. Les despeses del Secretari i el sou del Secretari aniran a càrrec del Partit.

Art. 16.- Cada Federació tindrà, així mateix, una Secretaria que servirà d'enllaç amb la Central i amb les Seccions.

Art. 17.- Les funcions principals del Secretariat consistiran en realitzar la cotització, repartir-la i preparar, d'acord amb els Comitès Executius, els Congressos anuals.

CONGRESSOS.

Art. 18.- Cada any, en els mesos de gener o febrer, el Partit celebrarà un Congrés Nacional.

Art. 19.- Els delegats al Congrés Nacional seran elegits pel Congrés de les Federacions, que hauran de reunir-se en el mes de desembre. Cada Federació establirà ella mateixa la manera de nomenar els seus delegats. La minoria, si n'hi ha, tindrà dret a una representació proporcional.

No podran participar en els treballs dels Congressos nacionals més que els delegats titulars o suplents regularment nomenats per les Federacions i els noms dels quals hauran estat comunicats pels Secretaris de les Federacions.

Art. 20.- Cada Federació té dret a una representació proporcional al nombre dels seus membres militants. En conseqüència, cada Federació tindrà:

1.- Un mandat de dret.

2.- Un mandat per 25 militants.

Art. 21.- Cada Federació té dret a dos delegats. Si no reuneix quinze mandats, els seus delegats seran els dos mínims. Tindrà, també, dret a un delegat per cada quinze mandats, a més dels quinze mínims i fracció de quinze superior a set.

Art. 22.- A cada mandat li correspon un vot.

Art. 23.- L'ordre del dia de cada Congrés haurà d'ésser coneguda pel Partit tres mesos abans de la seva celebració. Aquest ordre del dia és referirà, obligatòriament i sense perjudici dels altres temes que es considerin convenients, a la gestió del partit durant l'any anterior, al programa de les realitzacions per a l'any que comenci, a la renovació total de càrrecs dintre del Partit i a la rendició de comptes de l'estat econòmic del mateix.

Art. 24.- En l'ordre del dia hi seran compreses les mocions que els Congressos de les Federacions formulin per a ésser debatudes en el Congrés Nacional.

Art. 25.- Quan les circumstàncies ho aconsellin i ho acordi el Comitè Central, o ho demanin els Comitès de dues Federacions o 500 militants, haurà de celebrar-se, el més ràpidament possi-

ble, i mai en un termini superior a quinze dies, un Congrés Nacional extraordinari que s'ocuparà, exclusivament, de l'objecte de la convocatòria.

Art. 26.- La presidència del Congrés i la taula presidencial composta de dos Vice-presidents i de tres Secretaris, seran elegits pel propi Congrés, en la seva reunió preliminar.

FINANCES.

Art. 27.- Cada militant abonarà mensualment per a tenir el dret d'usar el carnet de militant una quota de.....

Aquesta quota, que fixarà el Congrés Nacional, es distribuirà de la forma següent: un 25 per cent correspondrà a la Secció, per a les seves despeses; un altre 25 per cent correspondrà a la Federació per al mateix objecte; un altre 25 per cent correspondrà al Partit, i el darrer 25 per cent correspondrà al manteniment de l'òrgan periodístic.

La Caixa del Partit i de Premsa es podrà també nodrir de quotes voluntàries superiors a la fixada als militants.

Art. 28.- Cada mes els Secretaris de Secció curaran d'ingressar les quotes dels militants, posant-les-hi el segell-rebut i trametent a la Federació respectiva la part corresponent. Els Secretaris de Federació tindran cura de trametre al Secretariat Central la part corresponent al Partit i a la Premsa del mateix.

EXCLUSIÓ.

Art. 29.- Constituirà causa d'exclusió del Partit l'estar tres mesos sense atendre el pagament de la quota assenyalada.

Art. 30.- També constituirà causa suficient d'exclusió del Partit qualsevol falta greu comesa contra la seva disciplina o la seva ideologia.

Art. 31.- Les exclusions de militants per les causes de l'article anterior hauran d'ésser acordades per majoria de vots en els Congressos de les Federacions i, en segona instància, pel Congrés Nacional.

ENTITATS.

Art. 32.- Es consideraran Entitats del partit les que estiguin formades exclusivament per militants del mateix i aquelles altres en les quals els militants hi tinguin majoria en l'Assemblea general de socis i en la Junta Directiva.

Art. 33.- Podran estar adherides al Partit aquelles altres Entitats que acceptin la seva ideologia i es comprometin a acatar la disciplina del mateix en la seva actuació.

ELEGITS DEL PARTIT.

Art. 34.- L'elegit depèn individualment, com cada militant del control de la seva Federació.

Art. 35.- Tot candidat haurà de signar el compromís d'observar els principis del Partit i les decisions dels Congressos Nacionals.

Aquest compromís serà redactat i signat en dos exemplars, un dipositat al Secretariat de la Federació i l'altre al Secretariat Central.

Art. 36.- Cada vegada que no es pugui obtenir unanimitat en les decisions del Congrés Nacional o en els de les Federacions, sobre algun aspecte important de doctrina o de procediment, la minoria tindrà dret en tots els graus de l'organització a una representació proporcional a la seva força.

CONFLICTES.

Art. 37.- Els conflictes que es produeixin entre els membres d'una Secció o entre dues Seccions d'una mateixa Federació seran resolts per aquesta, en la Comissió de cinc membres creada en els Congressos anuals, amb vot secret, especialment per aquests casos.

Art. 38.- Els conflictes entre dues Federacions seran resolts per una Comissió especial de Conflictes, creada amb vot secret pel Congrés Nacional i composta de set membres. També vindran a aquesta Comissió de conflictes de les Federacions. Les apel·lacions contra les decisions de la Comissió de conflictes creada pel Congrés Nacional i que facin referència a conflictes entre dues Federacions es ventilaran davant del Congrés Nacional.

("El Poble" 4 juliol 1931).

3.

EL MANIFEST ELECTORAL DE LES ESQUERRES CATALANES.

Signat per Francesc Macià, en nom de l'Esquerra Republicana de Catalunya, i per Rafael Campalans, en nom de la Unió Socialista de Catalunya, hom féu circular el següent manifest electoral, que és tot un programa d'ideals i tot un credo de realitzacions pràctiques:

"Els partits Esquerra Republicana de Catalunya i Unió Socialista de Catalunya, en recomanar-te l'adjunta candidatura que presentem, units, en les eleccions per a regidors del vinent

dia 12, consideren un deure exposar-te els motius que els ha induït a prendre part en la lluita electoral, així, com la seva comprensió del present moment polític i els seus propòsits respecte l'obra que ha de realitzar el futur Ajuntament.

"A conseqüència de la descarada entronització a Espanya del poder personal i absolut de la Monarquia, entronització realitzada d'una manera alevosa emprant la força militar del país amb finalitats polítiques de les quals hauria d'ésser totalment aliena, s'ha entaulat una lluita franca i oberta entre aquest poder personal que viu fora de la Llei i la voluntat sobirana del país, que és l'única font legítima de totes les lleis. Aquesta lluita, que obliga constantment a portar al cap de la violència l'obstinada resistència de la Monarquia a sotmetre's al fall de la voluntat popular, és la síntesi més clara de tot el moment polític que vivim.

"Nosaltres, que des del primer moment hem pres part en la lluita i que continuarem en la mateixa fins a aconseguir l'enderrocament del règim monàrquic, enfoquen totes les circumstàncies polítiques episòdiques des del punt de vista dels avantatges o inconvenients que puguin representar per a aquell objectiu primordial. En situar-nos d'una manera tan rígida en el camp dels que lluiten contra l'absolutisme, obeïm a dues motivacions que, en realitat, en constitueix una de sola. Com a homes no podem admetre i no tolerem sense combatre el retrocés polític i la injúria que per a la nostra dignitat representa el retorn a èpoques d'incivilitat, de brutalitat i d'esclavitud superades ja en tots els pobles conscients del món. Com a catalans que volem la llibertat de la nostra terra, no podem, tampoc, romandre en una actitud teòrica i passiva. I coneixent, com coneixem tots, d'una manera inequívoca, per les contundents mostres d'odi que ens ha donat durant el període més àlgid del seu poder personal, quines són les reals intencions d'una dinastia històricament opressora del nostre poble, estem, també, en franca lluita contra la Monarquia. Com a catalans, a més, la causa republicana ens ofereix un avantatge màxim. Després del pacte de Sant Sebastià, realitzat entre tots els representants de la democràcia republicana. Catalunya té reconeguda d'una manera inequívoca la seva personalitat col·lectiva i obert l'ampli i fecund camí de la solució harmònica i cordial del seu plet, agermanant el triomf de la seva llibertat nacional amb el triomf general de la llibertat humana arreu d'Espanya.

"Aquest pacte de Sant Sebastià, que continua en peu i al qual nosaltres romandrem fidels fins que assoleixi les finalitats republicanes que el produïren, ens obliga avui, amb molta més íntima emoció que ahir, perquè encara és calenta la sang de les víctimes que ha produït el primer i desgraciat, però no derrotat, intent de realitzar-lo.

"Les eleccions municipals vinents, per raó de les circumstàn-

cies exposades, depassen en absolut el caire més administratiu que polític que unes eleccions municipals, en èpoques de normalitat, representen. Són la primera manifestació de la voluntat popular després dels anys vergonyosos de la tirania monàrquica. En els llocs on la puresa del sufragi estigui garantida, les grans votacions republicanes significaran la condemna de la Monarquia i la seva definitiva il·legalitat. En l'aspecte revolucionari, el triomf republicà donarà a tot el poble la sensació de la seva força i de la unanimitat del seu sentir, possibilitant així una major eficàcia en els combats pròxims.

"Perquè considerem les eleccions vinents en el seu valor polític i revolucionari, en prendre la decisió d'anar a la lluita electoral, d'acord amb el criteri intervencionista de tota l'oposició antidinàtica, ens adreçarem al Partit Catalanista Republicà oferint-li una entesa. Crèiem i continuem creient que les forces republicanes en la lluita electoral a Barcelona s'havien de presentar formant dues àmplies concentracions: la dels partits de disciplina estrictament catalana i la dels partits de disciplina general espanyola, sense combatre's mútuament, respectant-se tots els perseguits que es presentessin i deixant a la voluntat democràtica que fixés la respectiva proporció amb la qual havíem d'anar a l'Ajuntament. Enfocada la lluita electoral així, la gran força republicana existent a la nostra ciutat s'hauria traduït en una gairebé total desfeta dels monàrquics declarats i d'aquests altres monàrquics vergonyants de la Lliga Regionalista, perquè les forces republicanes haurien guanyat majories i minories de gairebé tots els districtes, sense emprar el procediment electoral poc democràtic del "copo".

"Amb les dues àmplies concentracions hauríem satisfet, demés, el ferm desig d'unió de tots els republicans, desig que el poble sent, comprenent, amb aquest instint polític popular que mai no s'equivoca, que totes les possibilitats d'enderrocar la Monarquia es troben en el front únic de combat que li presentin els seus adversaris.

"Això no ha estat possible pel refús donat pel Partit Catalanista Republicà a l'entesa electoral proposada per nosaltres. Davant d'aquest refús, inesperat i inexplicable, deixem a aquest partit la plena responsabilitat de les conseqüències que la desunió produeixi, i lliurem la nostra conducta i la d'ells al judici i a la sanció populars.

"Els candidats dels nostres partits que vosaltres elegiu per al futur Ajuntament, hauran de realitzar una obra indispensable i, avui, totalment descurada. Aquesta obra és d'escatir i preparar l'exigència plena de les responsabilitats econòmiques i de tot ordre contretes pels Ajuntaments que des del cop d'Estat del 13 de setembre de 1923 han disposat dels béns de la ciutat sense haver estat legitimats per la voluntat popular.

"L'efectivitat d'aquestes responsabilitats no serà possible, però, si no s'aconsegueix, per la força de l'impuls popular, fer

efectives responsabilitats més altes. En aquest sentit l'Ajuntament tindrà l'altíssima missió de contribuir, amb el màxim esforç, a l'obra urgent i necessària del canvi de règim, perquè sense la llibertat de moviments que el triomf del moviment republicà implicarà, tota exigència de responsabilitats i tota fonda transformació renovadora de l'obra dels últims Ajuntaments serà il.lusoria i precària.

"Els nostres partits no accepten -són els únics que poden fer-ho amb plenitud de responsabilitat moral- l'herència dels darrers Ajuntaments. Asfixiades avui les finances municipals pel servei d'un deute contret per fer obres alienes a les necessitats reals de la immensa majoria dels barcelonins; estesa sobre tots els serveis públics la xarxa asfixiant d'interessos i de privilegis creats a benefici de les grans companyies, que a través dels partits polítics poc independents dominen i exploten els sacrificis contributius dels ciutadans; inèdita en absolut l'obra social que en els seus aspectes de cultura, d'higiene, de cases barates -còmodes i sanes per als treballadors-, de jardins públics per als infants, d'assistència benèfica total, de municipalització dels serveis públics, de contractació directa per a la realització del pla d'obres públiques amb els organismes sindicals, etc., preocupació constant i principal de tots els Municipis dels pobles més civilitzats, ens considerem obligats a fer públic repudi de l'herència dels Ajuntaments de la dictadura i de l'actual Ajuntament, originàriament tan il.legal com aquells, i que tant en la despesa per a les il.luminacions futuristes que féu a la plaça de Catalunya, com en la pròrroga per deu anys del contracte de neteja amb el Foment d'Obres i Construccions, com en la solució donada al problema dels passos a nivell, com en la negligència en la qüestió de les responsabilitats de l'Ajuntament de la U.P., no ha respost a les conveniències de la ciutat, ni s'ha ajustat al caràcter d'interinitat que pel seu origen li corresponia.

"Poble de Barcelona! Aquest es el nostre pensament, davant del problema que les eleccions de diumenge et planteja. D'acord amb ell, et proposem la candidatura adjunta i el demanem que la votis, segurs que el seu triomf constituirà un pas endavant en la lluita entaulada per la llibertat de Catalunya i per la República".

(reproduït a Alfons Maseras: La República Catalana.- Llibreria Catalònia.- Barcelona, 1931)

4.

EL NOSTRE PROGRAMA.

Els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya tenen demostrat

que saben complir els compromisos contrets davant del poble.

Indubtablement realitzaran el seu programa si tenen majoria a les Corts.

Per això ara que el país ha de pronunciar-se a les urnes per uns o altres, convé que el recordem en poques paraules. Heus-lo ací:

Federació lliure i cordial, en peu d'igualtat de Catalunya amb els pobles hispànics.

Responsabilitats.

Reconeixement efectiu dels drets de l'home proclamats per la Revolució Francesa.

Llibertat sindical. Assegurances obreres en tots els seus aspectes. Protecció acurada a les mares i als infants. Empanxa de la vellesa.

Escoles laiques, gratuïtes i obligatòries.

Abolició de la pena de mort. Humanització del règim penal.+ Substitució de les presons actuals per reformatoris que facilitin la regeneració dels delinqüents i protegeixin plenament la societat contra els seus atacs.

Parcel·lació dels latifundis. Utilització de les terres avui improductives.

Protecció especial a les cooperatives de producció i de consum.

Arranjament definitiu del règim monetari.

Pacificació total del Marroc i creació d'un reduït cos de tropes colonials per a mantenir-hi l'ordre.

Entre totes les reformes que calen, cap de més humana i més urgent que la de protecció a la vellesa i a la invalidesa.

Un home que ha treballat tota la vida i no pot fer-ho perquè ha esdevingut vell o invàlid té dret que la societat l'empari. No es tracta pas d'un acte de caritat imposada, com avui hipòcritament es vol fer veure; sinó d'un acte de protecció deguda i acceptada dignament.

L'Esquerra Republicana, un cop aprovada la Constitució del país i liquidades les responsabilitats, procurarà abans de tot d'establir un règim complet d'assegurances obreres.

Si surt triomfant a les urnes, res no podrà oposar-s'hi.

("L'Op" 26 juny 1931).

5.

VOT PARTICULAR DEL TITOL I DE LA CONSTITUCIO QUE PROPOSA L'ES-
QUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA.

"El punto de partida de nuestro voto particular al título

primero del dictamen es la afirmación del derecho de autodeterminación que compete a las regiones dotadas de personalidad propia. Hemos procurado, no obstante para no acumular obstáculos innecesarios, prescindir en nuestro artículo de toda clase de declaraciones dogmáticas. Este propósito nos ha inducido a suprimir algunos de los artículos del dictamen.

Aspiramos a que el Estado español se estructure de manera que haga posible la federación de todos los pueblos hispánicos, establecida, desde luego, de una manera gradual.

PREAMBULO.- Las Cortes Constituyentes españolas decretan y sancionan la siguiente Constitución:

TITULO I

Organización del Estado

Artículo 1º. España es una República democrática. Los poderes de todos los órganos emanan del pueblo.

Artículo 2º. El castellano es el idioma oficial del estado, sin perjuicio de los derechos que las leyes reconocen a las diferentes provincias o regiones.

Artículo 3º. El Estado español, dentro de sus actuales límites territoriales, que no podrán reducirse quedará integrado por Municipios mancomunados, en provincias directamente vinculadas al Poder central y por las regiones que se constituyan en régimen de autonomía.

Se entiende por provincia la reunión de los Municipios que actualmente la forman mancomunadas, para constituir, con arreglo a la ley, el órgano gestor de sus fines politicoadministrativos.

Art. 4º. Todos los Municipios de la República elegirán sus Ayuntamientos por sufragio universal, igual, directo y secreto.

Art. 5º. Si una o varias provincias limítrofes con características culturales, históricas y económicas definidas acordaran constituirse en región autónoma para formar un núcleo politico-administrativo dentro del Estado español, redactarán un Estatuto con arreglo a lo establecido en el artículo 6º.

En dicho Estatuto podrán recobrar para si todas o una parte únicamente de las atribuciones que se determinan en los artículos 9 y 10 de esta Constitución, sin perjuicio en el segundo caso de que puedan recabar otras por el mismo procedimiento establecido en este Código fundamental.

La condición de limítrofe no será exigible a los territorios insulares.

Una vez aprobado dicho Estatuto, será ley básica de la organización politicoadministrativa de la región autónoma y el Estado español le reconocerá y amparará como parte integrante de su ordenamiento jurídico.

Art. 6º. Para la aprobación del Estatuto de una región autónoma o para la agregación de un territorio limítrofe a una de estas ya constituida, será precisa la concurrencia de las siguientes condiciones:

a) Que lo proponga la mayoría de sus Ayuntamientos o, cuando menos, aquellos cuyos Municipios comprendan las dos terceras partes del censo electoral de la región.

b) Que lo aprueben por lo menos las dos terceras partes de los electores inscritos en los censos de la región. Si el plebiscito fuese negativo, no podrá reproducirse la propuesta de autonomía hasta transcurridos cinco años.

c) Que lo apruebe el Parlament. Esta aprobación no podrá ser denegada si el Estatuto se ajusta a los preceptos del presente título y no contuviera nada contrario a la Constitución.

Art. 7º. En ningún caso se admite la federación de regiones autónomas, pero estas podrán sumarse y constituir entre sí otra región más amplia mediante el cumplimiento de los requisitos fijados en los artículos anteriores.

Art. 8º. Corresponde al Poder de la República la legislación exclusiva y la ejecución directa de las funciones siguientes:

1º Adquisición y pérdida de la nacionalidad y regulación de los derechos y deberes constitucionales.

2º Relaciones entre la Iglesia y el Estado y régimen de cultos.

3º Representación diplomática y consular y, en general, las del Estado en el exterior; declaración de guerra, tratados de paz, régimen de colonias y de protectorados y toda clase de relaciones internacionales.

4º Hacienda de la República.

5º Ejército. Marina de guerra y defensa nacional.

6º Régimen arancelario, tratados de comercio, aduanas y libre circulación de mercancías.

7º Abanderamiento de buques mercantes e iluminación de costas.

8º Régimen de extradición.

9º Sistema monetario y emisión fiduciaria.

10º Correos, telégrafos, y radiocomunicaciones.

11º Sanidad exterior.

12º Policía de fronteras, emigración, inmigración y extranjería.

13º Presupuesto general del Estado.

14º Fiscalización de la producción y comercio de armas.

Con respeto al régimen tributario se estará a lo dispuesto en los títulos correspondientes de esta Constitución.

Art. 9º. Corresponde al Poder de la República la legislación y podrá corresponder a las regiones la ejecución de las funciones siguientes:

1º Legislación penal, mercantil, obrera y procesal. En cuanto a la legislación civil, las formas legales del matrimonio y la ordenación del registro civil.

2º Ferrocarriles, canales y otras obras públicas de interés general. Se considerarán de interés general los ferrocarriles, los canales y las obras públicas que se extiendan más allá del territorio de la región. Podrán, no obstante, considerarse de interés local los que radiquen principalmente en el territorio de la región y no exceden del de una provincia.

3º Régimen y concesión de aprovechamientos hidráulicos que afecten al interés general.

4º Establecimiento de las líneas de transmisión de electricidad de interés general, entendiéndose éste en el sentido fijado en el número segundo de este artículo.

5º Seguros generales y sociales.

6º Recaudación de tributos y monopolios de la República.

7º Legislación minera, de aguas, caza y pesca.

8º Propiedad literaria, industrial y artística.

9º Régimen de prensa, de Asociaciones y de reuniones y de toda clase de espectáculos públicos.

10º Derecho de expropiación.

11º Pesos y medidas de contraste de metales preciosos.

Art. 10. Podrá corresponder a las regiones a medida de su capacidad política, la legislación exclusiva y la ejecución directa en las funciones siguientes:

1º La enseñanza en todos sus grados y órdenes con las garantías establecidas en esta Constitución, y los servicios de Instrucción Pública, Bellas Artes, Museos, Archivos, Bibliotecas y Conservación de Monumentos. Para la concesión de títulos profesionales que hayan de tener validez en todo el territorio de la República, los programas y enseñanzas escolares deberán satisfacer los mínimos señalados por la legislación general.

2º El régimen municipal y la división territorial de la región. La ley de régimen local reconocerá a los organismos locales plena autonomía para el gobierno y dirección de sus intereses peculiares y las concederá recursos propios para atender a los servicios que sean de su competencia.

3º La regulación del derecho civil y la legislación hipotecaria, con la excepción señalada en el número primero del artículo 10.

4º La organización de los Tribunales que administrarán justicia en el territorio de la región adaptada a las leyes de procedimiento de carácter general.

Los Tribunales de la región resolverán en todas las instancias los asuntos civiles y mercantiles y en los contenciosos administrativos contra actos de la administración regional ejecutados en uso de las funciones que le estaban totalmente atribuidas por esta Constitución. Los Tribunales de justicia también

la administrarán en materia penal y entenderán en los recursos contencioso administrativos contra actos de la administración de la región, realizadas en el ejercicio de las funciones que le atribuye el artículo 9º de la Constitución. Pero contra las sentencias que dictaran los Tribunales de la región en tales asuntos se podrá interponer el recurso de casación o el que permitan las leyes de la República.

5º La ordenación del ejercicio de la fe pública y los nombramientos de los registradores de la Propiedad y de los notarios en el territorio de la región.

6º La legislación y ejecución de ferrocarriles, caminos, canales y puertos y demás obras públicas de la región, excepto, por lo que atañe a la legislación, las de interés general, de acuerdo con el número segundo del artículo 10.

7º Los servicios forestales, agronómicos y pecuarios, sindicatos y cooperativas agrícolas y política y acción social agraria.

8º La beneficencia y la sanidad interiores.

9º La policía y el orden interiores, pudiendo suspender las garantías constitucionales con las limitaciones impuestas por esta Constitución. La región podrá requerir para esta finalidad, y en forma legal el auxilio del Ejército de la República. El auxilio solicitado cesará cuando la región lo acuerde.

10. La organización de los servicios de aviación civil y radiodifusión de la región.

11. El establecimiento y ordenación de centros de contratación de mercancías y valores.

12. Cooperativas, mutualidades y pósitos.

13. Emisión de empréstitos y tesorería de la región.

14. Las materias concernientes exclusivamente a la vida interior de la región, respecto a las cuales no tenga reservada la legislación y la ejecución el Poder de la República.

Art. 11. Si con motivo de la promulgación de una ley por la República o por la región, uno de los dos poderes entiende que el otro invade su jurisdicción, el conflicto se resolverá por un tribunal formado por dos magistrados del Tribunal Supremo de la República designados por el Presidente de este Tribunal, y dos magistrados del más alto tribunal de la región, designados por una persona de la mayor autoridad, designada por el presidente de la República.

Art. 12. El Gobierno de la República podrá dictar reglamentos para la ejecución de sus leyes, aún en los casos en que esta ejecución se atribuya a las autoridades regionales.

Art. 13. No existe religión del Estado.

Todas las confesiones religiosas serán consideradas como asociaciones sometidas a las leyes generales del país.

El estado no podrá en ningún caso sostener, favorecer y auxiliar económicamente a las iglesias, asociaciones e instituciou

nes religiosas.

El Estado disolverá todas las Ordenes religiosas y nacionalizará sus bienes, perteneciendo a las regiones autónomas los que estén enclavados en su territorio.

("L'Op" 21 agost 1931)

6.

E S T A T U T S

TITOL I

De la Constitució

Article 1. Aquest Partit recolza el seu fer i actuar en la Declaración de Principis aprovada per l'Assemblea de Constitució celebrada el mes de març de 1931.

Art. 2. El nom del Partit és ESQUERRA REPUBLICANA. En les relacions amb els altres organismes i forces de pobles que no siguin el nostre, s'hi afegirà DE CATALUNYA.

TITOL II

Dels militants

Art. 3. Els militants accepten els principis, els reglaments, la tàctica i la disciplina del Partit.

Art. 4. Es militant tot home o dona, que havent ingressat al Partit, compleixi les seves obligacions vers aquest.

Art. 5. Els militants vénen obligats:

- a) A posseir el CARNET DE MILITANT.
- b) A subvenir les despeses que el Partit acordi.
- c) A complimentar els acords presos pels organismes del Partit en l'esfera de les seves atribucions i d'una manera democràtica.
- d) A defensar i propagar els principis i la tàctica d'ESQUERRA REPUBLICANA.
- e) A exercir els càrrecs pels quals hagin estat elegits.
- f) Els militants no podran pertànyer a cap altre organització política diferent d'ESQUERRA REPUBLICANA.

Art. 6. Els militants tenen dret:

- a) A elegir i a ésser elegits per als càrrecs del Partit i -com a candidats-, dels organismes públics, tot salvant les limitacions de les lleis i dels presents Estatuts.
- b) A prendre part a les deliberacions de totes les assemblees de l'Entitat o la Secció a les quals pertanyin.

c) A assistir a tots els Congressos.

Els militants menors de divuit anys, no tenen el dret reconegut en l'apartat a).

TITOL III

De l'organització del Partit i de les Seccions.

Art. 7. La sobirania radica en el militant.

Per a l'exercici pràctic de la democràcia el Partit està constituït orgànicament en Entitats, Seccions, Comarcals, Federacions i Congressos.

Art. 8. Es consideraran Entitats del Partit, les que siguin formades exclusivament per militants d'aquest.

Art. 9. A cada localitat hi haurà una Secció integrada per totes les Entitats que hi estiguin domiciliades. Les Seccions seran regides per un Comitè polític en el qual hi seran representades totes aquelles Entitats. El vot de cadascuna de les representacions al Comitè susdit, serà proporcional al nombre de militants que representi. En el cas d'existir -en una localitat determinada-, una sola Entitat, el Comitè polític d'aquesta, serà, de fet, el Comitè polític de la Secció.

Art. 10. Les Seccions tindran plena autonomia en tot allò que faci referència a la política de la localitat.

Art. 11. Correspon a les Seccions el lliurar el CARNET DE MILITANT, el qual ho serà per la Secretaria general del Partit, a patició del Comitè Comarcal, a les Seccions.

TITOL IV

De les comarques

Art. 12. Les Seccions de cada Comarca constituïran un organisme comarcal que serà regit per un Comitè.

Cada Entitat nomenarà dos representants, i, aquests representants, formaran un Ple Comarcal, en el qual hi serà elegit l'esmentat Comitè, votat a proporció del nombre de militants que es representin (1)

Art. 13. El Ple Comarcal representat pel seu Comitè, tindrà plena autonomia en tot allò que faci referència a la política de la Comarca. A les localitats on l'ESQUERRA REPUBLICANA hi tingui establertes Entitats, el Ple Comarcal no podrà acceptar l'adhisió d'una nova sense el previ informe, favorable, de la Secció que correspongui.

Els acords presos pel Comitè Comarcal i en forma democràtica, són obligatoris per als seus militants.

Art. 14. El Comitè Comarcal vetllarà per la disciplina i prestigi d'ESQUERRA REPUBLICANA a la Comarca, i servirà d'enllaç

entre aquesta i els organismes superiors, per a tots els efectes polítics, i de propaganda.

Art. 15. Els Comitès Comarcals seran elegits cada any en data posterior a la celebració del Congrés Nacional ordinari.

---

(1) La divisió comarcal adoptada actualment pel Partit, regirà fins que el Primer Parlament de Catalunya, adopti, en relació al seu territori, una estructuració politico-administrativa determinada.

TITOL V

De les Federacions

Art. 16. Fins que el Primer Parlament Català no hagi acordat per a Catalunya la nova delimitació politico-administrativa, existiran cinc Federacions, les quals estaran integrades per les diverses Comarques, que corresponen a cadascuna de les actuals "províncies". Barcelona-ciutat, per si sola, constiuirà una Federació. En les Comarques integrades per localitats pertanyents a més d'una "província", al sol objecte de la Federació, el Comitè es subdividirà en Comitès compostos per membres que representin les localitats incloses dins de les corresponents Federacions. Aquests sub-comitès tindran categoria de Comitè Comarcal en els plens de la Federació a la qual pertanyin.

Art. 17. Les Federacions tindran un organisme deliberant denominat Ple de la Federació, constituït per tots els Comitès i sub-comitès de la "província". En l'interregne de ple a ple, la Federació estarà regida per un Comitè amb facultats executives, integrat per un representant de cada Comitè i sub-comitè Comarcals. Les votacions, tant en el Congrés com en el si del Comitè s'efectuaran sempre a proporció del nombre de militants que es representin.

Art. 18. El ple de la Federació tindrà sobirania per tal de curar de tot allò que es relacioni en matèria electoral per circumscripcions provincials.

Art. 19. Cada Federació nomenarà tres representants, els quals formaran part del Comitè Executiu Central.

TITOL VI

De la Federació de Barcelona-ciutat

Art. 20. La Ciutat de Barcelona constituirà una Federació integrada per totes les Entitats que hi estiguin domiciliades, la qual Federació, en la seva organització i funcionament, serà regida pel reglament que, amb plena autonomia i d'una manera democràtica, elabori d'acord amb els Principis y Estatuts del Par

tit. Tindrà idèntics drets i deures que les altres Federacions.

Del govern del Partit

Art. 21. La direcció del Partit correspon al mateix Partit, o sigui al Congrés que es reuneixi cada any.

Art. 22. Durant els intervals entre els Congressos, la direcció, administració i govern del Partit, correspon al Comitè Executiu Central.

TITOL VII

Del Comitè Executiu Central

Art. 23. El Comitè Executiu Central estarà constituït per tres representants de cada Federació, elegits en vot secret per aquelles i per setze representants elegits directament pel Congrés.

Aquest Comitè elegirà del seu si el Secretari del Partit. Es reunirà obligatòriament una vegada cada dos mesos i quan ho demanin els Comitès de dues Federacions o deu dels seus membres.

El Comitè Executiu elegirà el seu si una Comissió Permanent que el representarà, amb plenes facultats, durant els intervals de les seves reunions

Art. 24. El Comitè Executiu Central tindrà l'alta representació del Partit, dirigirà la política general d'aquest i vetllarà pel prestigi i la disciplina dels organismes i representants d'ESQUERRA REPUBLICANA. Servirà d'enllaç de les diferents Comarques i procurarà servir la unitat espiritual del Partit.

Art. 25. Els membres del Comitè Executiu Central no podran ésser reelegits més que les dues vegades consecutives.

Considerant les circumstàncies extraordinàries que concorren en el nostre President, senyor Francesc Macià, se'l nomena President efectiu de tots els organismes del Partit.

Art. 26. Almenys sis dels membres del Comitè Executiu Central elegits directament pel Congrés Nacional, no ostentaran càrrecs públics. Per aquesta raó, en realitzar l'escrutini, s'elegiran primer els sis de major votació entre els que no ostentin càrrecs públics, completant després el Comitè Executiu Central amb els de major votació sense distinció de cap mena.

Dels Congressos nacionals

Art. 27. Cada any, en els mesos d'abril o maig, el Parlament celebrarà un Congrés Nacional ordinari.

Art. 28. També hauran de celebrar-se Congressos Nacionals, amb caràcter d'extraordinaris:

a) Quan ho acordi el Comitè Executiu Central.

b) A petició de dues Federacions o de vuit Comitès Comarcals.

En aquest cas, el Comitè Executiu Central haurà de convocar Congrés Nacional amb caràcter d'extraordinari dins el terme de quinze dies a partir de la data en la qual hagi estat cursada la petició.

Art. 29. Podran assistir als Congressos, amb caràcter d'oients, tots els militants en possessió de CARNET. Unicament tindran veu, en els Congressos, els membres dels Comitès Executius Comarcals, els diputats al Parlament de la República Espanyola, els diputats al Parlament Català i el batlle o regidor que pugui delegar cada fracció municipal pertanyent al Partit.

Art. 30. Tindran veu i vot els delegats de les Entitats adherides al Partit. Per a tenir vot el delegat d'una Entitat, aquesta haurà d'estar adherida tres mesos abans de la celebració del Congrés. Cada Entitat tindrà un vot per cada 25 militants o fracció superior a dotze.

Cap delegat no podrà representar més de 20 vots, o siguin 500 militants. S'exceptuen els delegats de les Entitats que per sí soles, tinguin més nombre de vots.

Art. 31. L'ordre del dia de cada Congrés Nacional haurà d'és ser conegut pel Partit dos mesos abans de la seva celebració. Amb la mateixa data també s'haurà de conèixer pel Partit, les Entitats adherides i el nombre de socis de cadascuna d'elles. Aquell ordre del dia es referirà obligatòriament i sense perjudici dels altres temes que es considerin de conveniència, a la gestió del Partit durant l'any anterior; al programa de les realitzacions per a l'any que comença; a la renovació total de càrrecs del Comitè Executiu Central i a la rendició de comptes amb exposició de l'estat econòmic del Partit. Serà obligatori de discutir les preposicions signades per mínimum de cinc delegats.

Art. 32. Convocarà el Congrés Nacional i presidirà la primera sessió, el Comitè Executiu Central. En aquesta primera sessió s'elegirà la taula presidencial, composta per un president i un secretari per cada Federació.

Els membres del Comitè Executiu Central, en les discussions no estaran subjectes a torn.

TITOL VIII

De finances

Art. 33. Cada militant abonarà, mensualment, la quantitat de deu cèntims.

Art. 34. Tot militant que ostenti un càrrec de representació popular o bé un dels anomenats polítics, cedirà a favor del Partit el deu per cent dels seus honoraris, dietes, emoluments i totes aquelles quotes que acumulin provinents de l'esmentat càrrec. En el cas d'exercir-ne més d'un, abonarà un vint-i-cinc

per cent d'aquella remuneració inferior, més el deu per cent de l'altre. Els batlles que hagin de justificar les despeses, estaran exempts d'aquest pagament.

Art. 35. Curaran d'aquestes cotitzacions els respectius organismes. Els ingressos obtinguts per aquest concepte seran repartits meitat per meitat entre la Caixa del Partit i la dels Comitès Comarcals als quals pertanyin. El producte del percentatge dels elegits per circumscripcions, serà repartit proporcionalment als Comitès Comarcals que integrin la circumscripció a raó del nombre de militants amb què compti cadascun d'ells.

Els militants o l'Entitat han d'efectuar el seu pagament en el termini de tres mesos.

TITOL IX

De les exclusions

Art. 36. Constituirà causa d'exclusió del Partit l'estar sis mesos sense atendre el pagament de la quota assenyalada.

Art. 37. També constituirà causa suficient d'exclusió del Partit, qualsevol falta greu comesa contra la seva disciplina interna o la seva ideologia.

Art. 38. Les exclusions de militants per les causes de l'article anterior, hauran d'ésser acordades per majoria de vots en els plens de les Federacions, i, en última instància, pel Congrés Nacional.

TITOL X

Dels elegits del Partit

Art. 39. L'elegit depèn, individualment, com cada militant, del control de l'organisme que l'ha elegit candidat.

Art. 40. Totes les votacions per tal d'elegir candidats -en tots els organismes del Partit-, seran per militants o nombre de militants que es representin.

Art. 41. Cap militant d'ESQUERRA REPUBLICANA no podrà ostentar més d'un càrrec d'elecció popular directa. S'evitarà, també, l'acumulació de càrrecs directament derivats de la influència política.

Art. 42. Tots els candidats del Partit, seran escollits per avant-votació pels organismes municipals, comarcals i federatius, segons els càrrecs que calgui proveir hagin d'ésser per tal de representar el Municipi, la Comarca o la Circumscripció. En les eleccions per circumscripcions, cada Comarcal podrà proposar, almenys, un candidat. Si en ésser proposats els candidats dins de cadascun dels organismes als quals pertanyin, no s'indica més nombre de candidats que els que caben dins de la candidatura definitiva, no caldrà l'avant votació dels militants, salvant sem-

pre, tot allò que estipulin els reglaments interiors de cada organisme en virtut de la seva plena autonomia.

Art. 43. Caldrà que, abans d'ésser inclòs a les llistes, tot candidat del Partit signi el compromís d'observar els principis del Partit i la disciplina d'aquest.

Dels conflictes

Art. 44. Tots els conflictes que sorgeixin entre els diversos organismes del Partit, seran resolts per l'organisme immediatament superior a aquells els quals estiguin en litigi. Tots els conflictes han de resoldre's en el termini de tres mesos. Les decisions hauran d'ésser acatades de moment; però amb dret d'apel.lació davant el Congrés Nacional del Partit.

Presentat i registrat al govern civil pels efectes de la llei d'associacions.

President:

FRANCESC MACIÀ i LLUSSÀ

Secretari General

JOAN TAULER I PALOMERAS

(aprovats en el primer Congrés Nacional ordinari 13-14 febrer de 1932).

7.

RESPONENT A LA CRIDA DEL SR. MACIÀ, PRESTIGIOSES PERSONALITATS INGRESSEN A L'ESQUERRA.

"Ciutat, 24 d'octubre de 1932

Sr. Francesc Macià:

Estimat President: Els que us enviem aquesta carta hem llegit amb emoció la vostra crida a tots els homes catalanistes i d'esquerra de Catalunya, i hem cregut que el nostre deure era de respondre a la vostra invitació per a col.laborar a l'obra de la Catalunya autònoma dins el gran partit català que avui representa l'avançada de la Catalunya republicana.

El poble nostre ens dóna una magna lliçó amb l'unanimitat del seu plebiscit per l'Estatut, bella manifestació de la seva capacitat política, que no cal considerar com el compliment

d'un tràmit legal, sinó com a revelació de l'existència real d'un poble que té un ideal i una coluntat col.lectiva.

Ara hem de demanar al poble de Catalunya que digui com vol organitzar els seus poders autònoms. Els que signen aquesta carta entenen que cal donar a la nostra Constitució interior una orientació democràtica tan avançada com es pugui, no solament perquè aquest és el seny dominant a Catalunya sinó perquè per a poder treure durant el nostre període constructiu totes les llibertats que hi ha en potència a l'Estatut, és convenient que el Parlament català es posi a to amb el de la República espanyola.

Una vasta feina espera a tots els catalans que són, inseparablement, homes de pàtria i homes de llibertat. Vós, el President, ens crideu per a cooperar a la construcció de la nova Catalunya lliure, i ens ofereix cordialment un lloc en el partit polític que acandilleu, destinat a ésser l'instrument principal d'aquesta obra. Nosaltres, que hem viscut sempre amb l'il.lusió d'aquesta hora gloriosa en què Catalunya recobra el governament d'ella mateixa, no podem refusar la nostra aportació a l'esforç que exigeix la implantació de l'Estatut. No portem dins de nosaltres cap pretensió ni cap ambició. No tenim altre desig que el de servir de la millor manera que poguem i qualsevol que sigui el lloc que se'ns assenyali, l'alt ideal que posa claror a la nostra vida.

Vós creieu que, en aquests moments la manera de servir Catalunya i la República és d'entrar en els rengles de l'E.R. i nosaltres que sentim la causa de la Catalunya liberal per damunt de tot, que voldríem que es trobessin formules prou amples i generoses perquè tots els catalanistes republicans d'esquerra poguessin col.laborar a la construcció de la pàtria nova, posem a les vostres mans la nostra adhesió al partit d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Us saludem respectuosament els vostres lleials amics: J. Serra Hunter, Pere Coromines, A. Rovira i Virgili, Carles Pi i Sunyer, Josep Suñol Garriga, Francesc X. Casals, R. Surinyac Senties, Ll. Aymamí Baudina, Carles Govern Puig, Vicents Bernades i Jaume Surinyol Oller".Segueixen les firmes.

("La Ht" 23 octubre 1932).

8.

AHIR, PER MITJA DEL MICRÒFON, EL SR. LLUÍS COMPANYS S'ADREÇA
AL POBLE DE CATALUNYA

"Catalans: A mida que s'apropa la jornada electoral augmen

ta l'interès per la lluita. Es de desitjar que en tots moments la passió política es mantingui dins de la màxima serenitat polèmica, car això constituirà la millor prova de la nostra capacitat de govern. Cal meditar la importància extraordinària d'aquestes eleccions. El Parlament que sia elegit tindrà la delicada missió d'orientar la vida civil i forjar un nou impuls que mogui a la generació nova. Catalunya torna a la vida. El vot que tu, ciutadà, el diumenge dipositaràs a l'urna serà eloqüent expressió de la teva voluntat. Cal que t'hi pensis.

Els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya han fet possible que aquest dia arribés. En l'haver de la seva tasca s'hi registren dos fets cabdals: El fer possible l'adveniment de la República i el que sia un fet el reconeixement de les llibertats de la nostra terra, dos fets íntimament relacionats, doncs hauria estat del tot impossible la implantació de l'Estatut sense l'enderrocament de la monarquia. Si els homes d'Esquerra Republicana de Catalunya no haguessin obtingut res més, això sol fòra suficient per omplir d'orgull tota una generació.

Al cap d'un any i mig, tornen les veus del passat amb l'anhel de reprendre les seves tristes activitats. Si tinguéssim confiança en aquests elements que ressusciten, els fariem el camí planer perquè desenvolupessin la llur obra. Però no podem tenir-n'hi, puix tornen amb els mateixos vicis que abans. Recordem aquells temps en què la política catalana se la repartien en tons pacífics la Lliga i els radicals. Això no ha de tornar. L'aixecament del 14 d'abril no solament anava adreçat contra la monarquia, sinó contra aquelles forces polítiques la hegemonia de les quals va causar tants estralls en tots els ordres, que els nostres homes d'Esquerra hauran de separar a Catalunya.

Contra aquells homes senzills, plens d'entusiasme i bona voluntat, estat major de l'Esquerra Republicana de Catalunya, s'aixeca un chor de veus de tota mena, les veus dels vençuts. Les dretes ens presenten com un partit de turbulència. Els extremites ens tracten d'ambiciosos i traïdors. Operen els adversaris sobre l'ambient públic procurant envair-lo. Serà endebades la seva tasca.

No és estrany que Esquerra Republicana tingui tants enemics. Es un fer propòsit seu fer que la revolució jurídica segueixi el seu camí i que imperi el dret i la justícia. Tots els que ens ataquen, Lliga, Acció Catalana, Partit Radical, acceptaren les regidories que els va oferir el general Berenguer. Jo sol vaig ésser el que es va negar a prendre possessió. Ara, aquests mateixos elements, a Tarragona, s'han coaligat contra l'Esquerra.

El triomf de la candidatura de la Lliga significaria el triomf dels antics elements de la monarquia, d'aquells als quals jo anomeno "los moros amigos de la República". La victòria dels radicals significaria la d'aquells que procuraven minvar facul-

tats legislatives a Catalunya, per creure que corresponen al poder central. El seu triomf es cotizaria a la resta d'Espanya com el triomf de les dretes i de l'impunisme.

Esquerra Republicana i el seu president Francesc Macià, tenen plena confiança en el poble de Catalunya. El proper dia 20 s'afirmarà, pel vot del poble, com un nou partit governamental, essencialment catalanista i republicà, que anirà a implantar els principis de dret, justícia i bon govern que inspiren el seu programa".

("La Ht" 15 novembre 1932; "L'Op" 16 novembre 1932).

9.

AL.LOCUCIÓ DE FRANCESC MACIÀ ALS CATALANS.

"Amics meus: La darrera vegada que vaig adreçar-vos la paraula des del micròfon -catalans que m'escolteu des de tots els indrets de Catalunya-, fou per a notificar-vos l'aprovació del nostre Estatut al Parlament de la República. I si solemne era aquella hora, també no és per a la nostra història i pel nostre esdevenidor aquesta d'avui, en la qual ens preparem per a constituir el primer Parlament de Catalunya. I això, perquè en l'obtenció de l'Estatut hi estaven d'acord tots els catalans; hi havia una unitat espiritual a tot Catalunya i quan un poble arriba a aquest estat de voluntat unànime, obté allò que es proposa. L'Estatut, doncs, havia de venir. Però aquesta hora d'avui és plena de transcendència, perquè els catalans estan dividits en opinions diverses i de l'encert que tinguem en aquests moments decisius, depèn que les llibertats de Catalunya responguin ja del primer moment a les esperances i a les il·lusions que desvetllaren en el nostre poble, o que les primeres Corts Catalanes defraudin, tot just nascudes, aquell anhel generós que va impulsar-les i que ha fet possible la seva constitució.

Corts Catalanes! Parlament Català! Jo voldria encomanar-vos la profunda emoció que em desperten aquestes paraules. Fa més de dos segles que Catalunya havia emmudit davant del món, i que en nom d'ella parlaven d'altres i en una altra llengua. Ara, Catalunya basteix el seu Parlament, i dictarà en català les lleis que han de regir el nostre poble.

Penseu, doncs, catalans, si són importants les eleccions que han de decidir quins diputats formaran el Parlament de Catalunya. Com puc deixar d'intervenir-hi? Com pot, un home d'ideals quedar al marge d'una lluita on es decideix l'aplicació d'un Estatut que tants d'esforços ens ha costat? Si com a President hi

tinc dret, ja que essent President de la Generalitat i del Consell de Govern a la vegada, no sóc un Poder moderador, sinó un Poder executiu, com a patriota tinc el deure d'evitar que una caiguda creï greus conflictes a Catalunya i retardi de molts anys la seva incorporació a la vida dels pobles d'Europa.

L'Esquerra Republicana de Catalunya que presideixo, feta la crida generosa a tots els catalanistes republicans que vulguesin acceptar la nostra ideologia i la nostra disciplina, es presenta sola com a Partit a les eleccions perquè creu sincerament que aquest és un moment d'esquerra i que convé una nodrida representació del nostre ideari. I això ho creu, no enlluernada per una ambició de Partit, no per l'afany d'un triomf electoral, sinó perquè aspira a què les lleis de la nova Catalunya estiguin inspirades en l'esperit de catalanitat i justícia social que portem a les nostres banderes. No volem confusionsismes. Volem un Parlament d'esquerra perquè aquesta és la voluntat, democràticament expressada, del nostre poble.

Qui s'alça davant nostre?

Uns partits fracassats. Uns homes caiguts. Unes idees que el poble ha arreconat per sempre.

D'una banda hi ha els que en trenta anys d'hegemonia política, vexaren Catalunya amb totes les humiliacions, es prestaren a totes les col.laboracions amb la monarquia opresora, l'apuntalaren fins el darrer moment, contra la voluntat unànime del poble i pensant més en els seus interessos que en els de Catalunya, ofegaren el cor dels patriotes i dels homes liberals, l'esperança i la il.lusió en una Catalunya on s'agermanés la llibertat política amb la justícia social.

D'altra banda, hi ha els que havent-los nosaltres ofert en moments en què l'objectiu comú era enderrocar la monarquia-, la nostra col.laboració sincera i entusiasta, la refusaren amb menyspreu segurs com estaven del seu triomf, per poder agavellar ells tots els càrrecs. Són aquests mateixos que ara cercaven la nostra coalició, i en refusar-la nosaltres, per no creure-la convenient a Catalunya en aquests moments, bescanten el Partit i els homes amb els quals fa molts pocs dies volien anar aliats.

També es presenta un partit acabadillat per un home que ha estat, de sempre, l'enemic de les aspiracions de Catalunya, que a les Corts obstruccionà, tant com va poder, l'Estatut, i que en aquests moments de cordialitat entre Catalunya i els altres pobles d'Espanya, intenta de ressuscitar antigues rancúnies ja superades, fomentant un separatisme punible entre els nostres germans d'Espanya que, residint fraternalment a Catalunya, tenen garantit amb el nostre Estatut, el respecte, el drets civils que sempre els havien estat reconeguts de fet entre nosaltres.

Més valdria que els que fomenten en aquesta hora magna, aquests intents de discòrdia, treballessin, com hem fet nosaltres per desvetllar la personalitat dels seus pobles, capacitant-los

per assolir ben aviat les llibertats que els seus compatriotes ja tenen a casa nostra, i poder formar tots plegats, la Federació de Pobles Lliures d'Ibèria.

Les dretes declarades i les dretes vergonyants fan una campanya d'insídies i d'infàmies contra nosaltres. No vull contestar-la. Només he de dir-vos, catalans, que la nostra ideologia que ells diuen destructora i anarquitzant, està ja implantada en les Constitucions dels pobles més cultes d'Europa. Anem retardats, catalans, i amb poc temps cal fer molta feina. No cregueu que anem a lesionar cap interès que sigui legítim. No cregueu que anem a destruir l'economia de Catalunya. Al contrari, anem a vigoritzar-la i augmentar-la. El nostre desig és simplement -i en això han d'acompanyar-nos tots els homes liberals-, d'abolir els privilegis injustos, les lleis d'excepció, establir un règim d'igualtat i de justícia per a tots els fills de Catalunya.

Què hem fet fins ara?

Que ho diguin per nosaltres aquests 23.000 infants que anaven pels carrers i que ara van, gratuïtament, a les millors escoles de Barcelona. Aneu a veure, algun dia, el col·legi del carrer de Casp o a qualsevol dels Grups Escolars de l'Ajuntament l'espectacle commovedor de la sortida d'aquells nens modestos. Veureu com el carrer, on abans s'arrrengleraven els automòbils amb les minyones, ara s'hi arrengleren les mares.

Que ho diguin també per nosaltres, els parats que sense que hi hagués consignació especial, han rebut ajut de la Generalitat i els que, en reben encara de la Generalitat i de l'Ajuntament de Barcelona.

Que ho diguin també per nosaltres aquells altres obrers que ja poden veure com van alçant-se a Sant Andreu, les Cases que sense disposar, tampoc, de consignació adequada, està construint per a ells la Generalitat de Catalunya.

Que ho diguin els que freqüenten les innumerables Institucions de cultura que depenen de la Generalitat i totes aquestes noies que aniran aviat a inscriure's a l'escola d'Infermeres de creació recent.

Que ho diguin aquests agricultors de famílies humils que reben instrucció i alimentació gratuïta de la Generalitat de Catalunya, a la Granja Agrícola de Caldes de Montbui, preparant-los per al tecnicisme a què abans solament podien aspirar les classes benestants.

Que ho diguin, en fi, les ponències que cada departament té a punt per a estructurar, arribat que sigui el moment, tots els aspectes de la vida de Catalunya.

Això és breument el què hem fet.

Què farem?

Si, com espero, Catalunya diu ben alt, diumenge, que vol ésser regida amb aquest esperit generós que ha iniciat l'Esquerra

Republicana de Catalunya, nosaltres, que ens devem a aquest poble, acatarem la seva voluntat.

Farem una Catalunya justa, on siguin reconeguts els drets de tots els ciutadans.

Farem una Catalunya culta, on la instrucció no sigui un privilegi i un luxe, sinó un dret i una obligació per a tots.

Farem una Catalunya rica, on el treball sigui l'estímul i el lligam que ens agermani.

Anem a redreçar un poble. A retornar-li aquell renom que havia tingut pel món.

Catalans: Sóc el President de tots, és veritat, però Catalunya és liberal i en dues votacions consecutives ha dit ben clar quina era la seva voluntat. I el deure de tots els homes que ocupem càrrec de govern és recollir aquest afany popular i articular-lo en el moment que anem a formular les lleis que regiran la nostra terra. El passat no ens pot vèncer. No podem permetre que es redrecin de nou aquelles forces que Catalunya ja ha superat i que han de quedar bandejades per sempre. En un any i mig, Catalunya ha donat una passa enorme cap endavant i avui aspira a posar-se ben aviat al nivell dels pobles més avançats d'Europa. No escolteu, doncs, catalans, aquests arguments capciosos dels vençuts. Es la protesta de la impotència contra la vida nova que comença Catalunya!

Ajudem Catalunya perquè sigui el que ella vol.

I quan diumenge alceu la mà per tirar la papereta a l'urna, jo us demano de tot cor que penseu en els vostres fills, en els nostres obrers, en tot el que heu sofert i heu esperat i en el partit que està i estarà sempre al costat vostre.

Pel triomf d'aquests ideals, deixeu que us digui

Ciutadans: VOTEU L'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA".

("La Ht" 19 novembre 1932;
"L'Op" 19 novembre 1932).

10.

MANIFEST DELS CANDIDATS D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA A LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE GIRONA.

En ratificar la nostra posició davant les eleccions per al Primer Parlament republicà de Catalunya, preferim ésser sobris en el dir i conseqüents en el fer. La nostra filiació política, la nostra doctrina i la nostra actuació pública, per modesta que sigui, són penyora d'una serietat i d'un desinterès personal que no pot discutir honradament ningú. Lleialtat de pensa-

ment, noblesa de la tàctica i fermesa en la conducta.

Vells republicans que en els temps oprobiosos de la monarquia lluitaven sols per al canvi de règim com a mesura necessària per al redreçament del poble, el sanejament de l'Administració i la implantació d'un règim de justícia, som avui els republicans amarats de l'esperit de la revolució per encarnar-lo a les lleis que ha de donar-se Catalunya redimida, d'acord amb el nostre secular esperit constructiu que mena cada generació a superar-se, per a deixar als descendents nous mitjans i noves garanties d'una vida moralment i material millor.

Pertoca al Parlament i al Govern de Catalunya per disposició de l'Estatut, afermar i estendre els drets individuals, vetllar per l'idioma propi; executar la legislació de treball; legislar sobre cooperativisme, sanejament, comunicacions, agricultura, ramaderia i pesca; sobre el règim de premsa, associacions i espectacles; organitzar l'ensenyament; cuidar de l'ordre públic; ordenar l'administració local i l'administració de justícia. Doncs bé; aquesta obra, per ésser útil a tots, ha d'ésser obra de l'Esquerra Republicana. L'hem de fer nosaltres i sols podem fer-la nosaltres, els que espontàniament, tant com per reflexió i experiència, sentim la República com la institució necessària per reconèixer la plenitud de la dignitat humana, i a Catalunya la capacitat per endegar les seves energies; aquells que en vigílies del 12 d'abril de 1931 alçavem la veu per enderrocar la Dictadura, i el 14 arboravem la bandera tricolor junt amb la de les quatre barres glorioses, defugint tots els perills per tal de retornar la sobirania al poble; els que el 23 de juny reiteràvem la fe en la República i el dia 2 d'agost estàvem a l'avantguarda per concretar i decidir la voluntat per Catalunya en ordre a les seves llibertats, i que després hem tingut a cada hora el gest precís per conquerir-les definitivament.

Aquesta ha d'ésser una obra d'amor, de cultura, de justícia i d'austeritat. Si fos obra de la reacció, d'un esperit dogmàtic, de l'egoisme il·limitat de les velles oligarquies, de la seva deshumanització i del despit que les corseca, equivaldria a una resurrecció de l'odi ancestral, de la tirania i l'esclavatge, produent, tot seguit un nou període de pertorbació i violències.

En acceptar nosaltres la proclamació feta per les organitzacions republicanes de les comarques gironines, ens comprometem treballar per a la implantació de totes les reformes necessàries per a la realització dels nostres ideals. Volem una ordenació social i econòmica de la vida a Catalunya, que permeti a cada generació augmentar el conjunt material de béns com indispensable al progrés, per a difondre'ls en forma que ningú no es vegi privat del necessari, de manera que les forces productores no es trobin en la situació desconsiderada d'avui.

En relació als Municipis catalans, no podem oblidar com se senten lligats actualment en les seves iniciatives per una legislació confusionària i centralitzadora, que restringeix la seva voluntat, la qual cosa ens obliga a consignar la necessitat d'una autonomia municipal que els doni un sentit de responsabilitat i una major eficàcia en l'obra del seu respectiu govern. I en relació a les comarques, cal, ensems, vigoritzar la fesomia geogràfica històrica i econòmica de cadascuna d'elles, puix que viuen amb tants matisos diferencials la seva vida pròpia sota el cel agermanador de Catalunya, que en accentuar la seva personalitat característica, s'augmenta la riquesa variant de la nostra Pàtria.

No estan pas contingudes totes les nostres ànsies dintre l'actual Estatut de Catalunya, voluntats ben precisades pel nostre poble han estat desateses, i d'altres minoritzades; però l'actuació del futur Parlament, segons quina sigui la seva composició, pot extraure del contingut potencial de l'Estatut present derivacions que s'acostin a l'autodeterminació que s'havia delimitat el poble, i que seran el suport per tal que les noves generacions, basades ja en un coneixement pràctic de les noves llibertats, sintetitzin les futures modalitats de les seves inquietuds.

Els candidats nomenats pel Partit d'Esquerra Republicana de les comarques gironines, senten dintre seu la transcendència de les hores actuals: la nostra Pàtria, lliure del doble jou en recobrar la seva llibertat, recobra també la responsabilitat del present i del futur; responsabilitat que ha traduir-se a solucionar tots els problemes que neguiteixen el cos i l'esperit, sota el caire de la justícia social més sentida i més humana: en intervenir, des d'avui, amb plena juridicitat, en totes les manifestacions de la vida interna catalana fent-li assolir, ràpidament, el nivell dels pobles més moderns i més assenyats, mentre procura, ensems, la màxima cordialitat entre tots els pobles i tots els fills de Catalunya; que ha de condemnar-se, alhora, a mantenir i crear la màxima riquesa possible, indispensable al desenvolupament orgànic, considerant com a riquesa tot increment material, cultural i morals dels pobles: i finalment com a exponent bàsic d'una Pàtria nova, en procurar que la nostra Catalunya aportï al conjunt de pobles que s'agermanen dintre la idea universal d'humanitat, el seu sentit peculiar d'una màxima llibertat i d'una màxima justícia.

✱ ✱ ✱

Si en aquests moments els candidats d'Esquerra Republicana a les comarques gironines interpreten el desig del nostre poble, i, en conseqüència, la determinació del sufragi ens obre les por

tes del Parlament de Catalunya, les anteriors manifestacions seran norma de la nostra actuació, i, com a homes conscients dels deures que una representació popular comporta, prometem la major rectitud i constància en la nostra actuació, i la lleialtat més absoluta als nostres principis.

Girona, 1r. de novembre de 1932.

Antoni Xirau, advocat.- Joan Casanoves, advocat.- Josep Irla, industrial.- Josep Fàbrega, obrer.- Laureà Dalmau, metge.- Francesc Arnau, propietari.- Pere Cerezo, perti mercantil.- Joan Bancells, comerciant.- Pere Blasi, mestre.- Antoni Dor Arxer, comptable.- Xavier Casademunt, mestre.-

("L'Op" 8 novembre 1932).

11.

UN MANIFEST ALS ELECTORS DE LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE TARRAGONA.
SIGNAT PER ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA, PARTIT RADICAL
AUTÒNOM I UNIÓ SOCIALISTA DE CATALUNYA.

L'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA.

L'ERC es presentava a les eleccions sota la bandera de la feina feta, a començar des de la mateixa proclamació de la República. La seva posició hegemònica, ratificada ja dues vegades per l'electorat i el seu control de la incipient organització autonòmica li havien permès en el seu Congrés Extraordinari, celebrat a les primeries d'octubre de 1932, acordar anar sola a les eleccions, tot i que aquesta determinació no afectava ni al manteniment de l'aliança amb la Unió Socialista de Catalunya ni a la possibilitat d'establir, sobre el programa de l'Esquerra, candidatures complexes propiciades per les Federacions Comarcals. El programa de l'Esquerra, que es considerava prou conegut, no fou l'objecte d'un manifest electoral a Barcelona tot i que "La Humanitat" i "L'Opinió" sencers poden ser considerats com a tals durant la campanya. Durant aquesta, l'ERC retrauria a la Lliga la seva col.laboració amb la monarquia i davant el PCR enarboraria el penó de la seva legitimitat popular. Contra el caràcter fugaç que per al Parlament pretenia la Lliga, l'ERC li atribuirà la necessitat de desenvolupar legislativament el programa republicà (laïcisme, sobirania popular, reforma agrària, democratització de la cultura, socialització de la riquesa...), el que comportaria no tan sols la redacció de la Constitució in-

terna de Catalunya, sinó també una llei municipal, l'ordenació del territori sobre noves bases organitzatives, l'estructuració del poder judicial autònom, etc.

Si a Barcelona no he trobat un manifest específic, si que fou redactat en canvi en les altres circumscripcions. He inclòs aquí el de la coalició formada per ERC, el Partit Radical Autònom i la Unió Socialista de Catalunya en la circumscripció de Tarragona.

LA NOSTRA CANDIDATURA.

El darrer Congrés extraordinari de l'Esquerra Republicana de Catalunya, tot assenyalant al Partit un criteri general per a les eleccions del primer Parlament de Catalunya, deixà un marge de llibertat a les Federacions comarcals, a fi que aquestes pactessin, si així ho creien convenient o necessari, amb elements afins que siguin catalanistes republicans d'esquerra i no pertanyin a organitzacions que tenen llur centre i direcció fora de Catalunya.

Atenent-se a aquests acords, l'Esquerra, en la demarcació electoral de Tarragona, ha convingut una coalició amb el Partit Radical Autònom i amb la Unió Socialista de Catalunya, agrupaments de plena catalanitat i de ple esquerrisme. Les forces coaligades han designat, per procediments democràtics, llurs respectius candidats, i així ha estat formada la llista de conjunt.

En presentar als electors de la demarcació de Tarragona aquesta llista, que no és una aplec de noms, sinó una bandera d'ideals, ens veiem en el deure d'exposar concretament la seva significació.

LA UNITAT DE CATALUNYA I ELS PARTITS CATALANS.

Nosaltres no veiem en les eleccions del primer Parlament de la nova Catalunya autònoma cap qüestió de persones, de localitats, ni de comarques. No anem a la lluita únicament per fer elegir uns homes, ni per mantenir la preponderància en tal ciutat o en tal vila, ni per marcar una distinció entre una part de la nostra terra i les altres parts, totes igualment integrades dins el cos i dins l'esperit de Catalunya. Els diputats de les Corts Catalanes tindran el caràcter de representants de la totalitat del nostre poble, i aquells que estiguessin moguts per preocupacions i estretors localistes, no exercirien eficaçment ni dignament la missió que els serà confiada.

Hi ha, en realitat biològica, una Catalunya nació. Hi haurà en la nova realitat política, una Catalunya única que és aquell aplevat natural i indestructible, que les lleis i els decrets del centralisme volgueren trencar, que les espases dels monarques i dictadors volgueren destruir. I ara, quan l'Estatut de

l'Autonomia esborra la divisió provincial que trossejà la carn viva de Catalunya, és lícit, és patriòtic de voler galvanitzar la província morta per a oposar les nostres comarques catalaníssimes a les altres terres de la pàtria que recobra la llibertat i la unitat?.

La unitat de la nostra història, de la nostra llengua, de la nostra cultura, de la nostra ànima i del nostre nou organisme polític, exigeix la unitat i la independència dels partits catalans. Aquests partits, en el seu ple descabdellament, han d'entendre's a tot Catalunya; però no han d'ésser branca, sucursal ni filial de partits que s'estenen fora de Catalunya. Sense partits catalans, no hi hauria de fet autonomia catalana. Els partits catalans poden concretar-se amb els partits de l'estat espanyol. segons les afinitats d'ideologia i d'actuació, per a tenir una intervenció més eficaç en la zona del camp polític que està fora de les atribucions de la Catalunya autònoma.

Amb aquest ample esperit de catalanitat i de col.laboració republicana anem a la lluita per la demarcació de Tarragona. No podem admetre que es creï pel joc dels partits i per l'interés de les persones una província política extraoficial, una demarcació de caràcter localista o personalista. No volem ésser partits peninsulars, ni partits tarragonins, ni partits d'un home. Volem ésser i sòm partits catalans. Amb aquest caràcter farem la nostra política interior i aportatem el nostre concurs a la política de la República Espanyola. Tancar-se en el clos comarcal fóra tan lamentable i tan nociu com diluir-se en les organitzacions forasteres.

DRETES I ESQUERRES EN AQUESTA HORA.

Som una autèntica força d'esquerra. El nostre esquerrisme en les qüestions polítiques, socials i religioses és, amb la nostra catalanitat insubornable, l'aglutinant de la candidatura que presentem.

Davant de nosaltres, en aquesta lluita electoral, hi ha la candidatura comunista, la regionalista carlina, la lerrouxista i la del compost heterogeni que ell mateix s'anomena Unió d'Esquerreres. Deixant de banda la candidatura comunista, que no té ni pot tenir altre objecte sinó el de realitzar una vegada més, i encara que sigui afavorint indirectament les dretes, el famós i tradicional recompte de vots, ens trobem amb el fet que les altres candidatures adversàries són candidatures de dreta. De dreta negra és la candidatura regionalista-carlina; de dreta grisa la dels lerrouxistes nous; de dreta amb fistons de centrisme i de pàl.lid esquerrisme, la d'aquesta Unió novella, alçada ara ràpidament i provisionalment, com les barraques de les fires. I hem de dir que, entre les dretes declarades i les dissimulades,

les primeres tenen l'avantatge de mostrar-se tal com són, sense voler desorientar ningú amb el reclam d'etiquetes de circumstàncies, que no responen a la qualitat de la mercaderia.

L'única candidatura que té una autèntica significació d'esquerrisme liberal i democràtic és la que presenta l'Esquerra Republicana de Catalunya, en coalició amb els radicals autònoms i amb els socialistes catalans. Es aquesta la dels homes que dins l'Esquerra Republicana i dins la Catalunya autònoma, voen treure totes les conseqüències pràctiques de les premisses ideològiques de la revolució instauradora de la República a Espanya i de l'autonomia a Catalunya. Es la nostra candidatura la que sense caure en l'idil·li de les utopies ni en l'epilèpsia dels extremismes, simbolitza l'esforç per a la completa emancipació de les consciències, per la transformació del règim de la propietat, per la igualtat dels homes davant la llei, davant la cultura, davant els nobles gaudis de la vida. Mentre que les candidatures de dreta, de centre i de mitjà esquerra, signifiquen respectivament l'esforç per deturar-se i per frenar; la candidatura de l'Esquerra i dels agrupaments aliats, significa l'esforç per la progressiva evolució política i social, que eviti els sotrats de les revolucions violentes i que realitzi succe-sivament les etapes de l'esdevenidor, les etapes del llarg camí que porta els individus i els pobles cap a una nova societat més justa, cap a una més lliure comunitat de nacions.

EL PROBLEMA DE LA TERRA.

Durant l'agreujament del problema de la parceria i de la rabassa morta a Catalunya, nosaltres hem d'acusar d'indiferència, de negligència i d'incapacitat, els que tenint a les mans des de fa molts mesos la manera de resoldre en forma pacífica i equitativa els punts més apremiants d'aquest problema, l'han complicat amb disposicions contradictòries, l'han enverinat amb vexacions i amb faltes de tacte, i al capdavant l'han deixat sense resoldre i sense que se sàpiga ben bé quan s'ha de resoldre ni qui l'ha de resoldre. Qualsevol diria que s'ha volgut posar un explosiu en el llindar mateix de l'autonomia catalana.

La Reforma Agrària -la part més revolucionària de la qual és obra de Manuel Azaña- frega el problema dels parcers i els rabassaires, però no l'afronta. En veritat, aquest problema és, en el seu aspecte essencial, un problema de dret civil. I com que la fixació i la renovació del dret civil català correspon al Parlament de Catalunya, aquest podrà resoldre'l permanentment pel mitjà que ja indicara el programa de Pi i Margall.

Sorprén i indigna que les reivindicacions més moderades dels conreadors de la terra topin amb tossudes resistències i amb la passivitat de certs governants. Una lleu i justa revisió dels contractes, hauria resolt de moment les manifestacions agudes

del conflicte i hauria permès d'emprar l'adequada solució jurídica.

Ara es vol sortir del pas -podem dir del mal pas- amb un enrenou de denúncies i processos i amb una mobilització de jutges i agutzills, de guàrdia civil i de policia. Els culpables d'aquesta situació absurda i llastimosa, diuen que s'ha de complir la llei. Però aquesta frase feta és, en aquest cas, una trista fal·làcia, perquè no es tracta de complir una llei que ningú no sap prou bé quina és, sino de fer una llei nova i de prendre mentrestant unes disposicions de transacció que tornin a la nostra gent de la gleba, a aquesta gent tan sofrida i tan digna d'amor, la pau perduda.

EL PRIMER PARLAMENT CATALÀ.

Quina força, quina tendència ha d'exercir el predomini en el primer Parlament de la Catalunya autònoma? Qui ha de governar la terra nostra ara que aquesta tornarà a tenir govern propi? Quins han d'ésser els homes que implantin dins el règim de la República espanyola, l'Estatut català?

No poden ésser els homes de la dreta negra i plutocràtica. No poden ésser els homes de la coalició regionalista-carlina, perquè llur triomf seria una rèplica al 14 d'abril. Tampoc no poden ésser els homes que, supeditant injustament i innecessàriament la causa catalana a les vicissituds de la política espanyola, intentaven una, dues i tres vegades, d'ajornar la presentació, la discussió i l'aprovació de l'Estatut.

Han d'implantar l'Estatut català dins la República espanyola, els homes i els partits catalans que més han contribuït a l'adveniment de la República i a la consecució de l'Autonomia. I aquesta etapa de la llibertat reconquistada ha de presidir-la, amb la seva figura nobilíssima, l'home que més ha fet i més ha sofert per arribar-hi: Francesc Macià.

Qualsevol altre resultat de les eleccions del dia 20 de novembre, seria una ingratitude enorme, una deserció de la doble causa catalana i republicana i una follia de greus conseqüències.

El nostre poble no serà ingrati, ni desertor, ni foll. El nostre poble donarà a Francesc Macià, a l'Esquerra Republicana i als seus aliats la gran victòria electoral que coronarà una etapa de combat i iniciarà una etapa de construcció política.

Catalunya donarà la victòria a la millor bandera i al millor capità. I estem segurs que quan el dia 20, les comarques catalanes, expressió viva i variada de la unitat nacional, s'arreglerin per a portar llur cívica contribució de vots al gran triomf catalanista i esquerrista, les comarques tarragonines acudiran joioses i entusiastes a dir: " presents! ".

Per Macià; Per Catalunya! Per la República!

Tarragona, novembre de 1932.

Esquerra Republicana de Catalunya.- Partit Republicà Radical Autònom.- Unió Socialista de Catalunya."

("L'Op" 15 novembre 1932).

12.

MANIFEST DELS CANDIDATS DE L'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA
A LA CIRCUMSCRIPCIÓ DE LLEIDA.

En ratificar la nostra posició davant les eleccions per al primer Parlament republicà de Catalunya preferim ésser sobris en el dir i conseqüents en el fer. La nostra filiació política, la nostra doctrina i la nostra actuació pública, per modesta que sigui, són penyora d'una serietat i d'un desinterès personal que no pot discutir honradament ningú. Lleialtat de pensament, noblesa en la tàctica i fermesa en la conducta.

Vells republicans que en els temps oprobiosos de la monarquia lluitaven sols pel canvi de règim com a mesura necessària per al redreçament del poble, el sanejament de l'Administració i la implantació d'un règim de justícia, som avui els republicans amarats de l'esperit de la revolució per a encarnar-lo en les lleis que han de donar-se a Catalunya redimida, d'acord amb el nostre secular esperit constructiu que mena a cada generació a superar-se per a deixar als descendents nous mitjans i noves garanties d'una vida moralment i materialment millor.

Pertoca al Parlament i al Govern de Catalunya, per disposició de l'Estatut, afermar i estendre els drets individuals; vetllar per l'idioma propi; executar la legislació del treball; legislar sobre cooperativisme, sanejament, comunicacions, agricultura, ramaderia i pesca; sobre el règim de premsa, associacions i espectacles; organitzar l'ensenyament; cuidar l'ordre públic; ordenar l'administració local i l'administració de justícia. Doncs bé, aquesta obra, per ésser útil a tots, ha d'ésser obra de les esquerres. L'hem de fer nosaltres i sols podem fer-la nosaltres, els que espontàniament, tant com per reflexió i experiència, sentim la República, com la institució necessària per a reconèixer la plenitud de la dignitat humana, amb un predomini absolut de la llibertat de consciència i un ample esperit laïcista que respongui d'aquesta llibertat, i a Catalunya la capacitat per a endegar les seves energies; aquells que en vigília del 12 d'abril de 1931 alçaven la veu per a enderrocar la Dictadura, el dia 14 arboràvem la bandera tricolor amb

la de les quatre barres glorioses, desafiant tots els perill per tal de retornar la sobirania al poble; els que el 28 de juny reiteràvem la fe en la República i el dia 2 d'agost estàvem a l'avantguarda per tal de concretar i decidir la voluntat de Catalunya en ordre a les seves llibertats, i que després havem tingut a cada hora el gest precis per a conquerir-les definitivament.

Aquesta ha d'ésser una obra d'amor, de cultura -una cultura sense privilegis, ni de posició ni de casta-, de justícia i d'austeritat. Si fos obra de la reacció, d'un esperit dogmàtic, de l'egoisme il·limitat de les velles oligarquies, de la seva deshumanització i de l'esperit que les corseca, equivaldria a una resurrecció de l'odi ancestral de la tirania i a l'esclavatge, produint tot seguit un nou període de pertorbació i violències.

En acceptar nosaltres la proclamació feta per les organitzacions republicanes de les comarques lleidatanes ens comprometem per a la implantació de totes les reformes necessàries per a la realització dels nostres ideals. Volem una ordenació social i econòmica de la vida a Catalunya que permeti augmentar el conjunt material de béns com indispensable al progrés, per a difondre'ls en forma que ningú no es vegi privat del necessari, de manera que les forces productores no es trobin en la situació desconsiderada d'avui.

En relació als municipis catalans, no podem oblidar com se senten travats actualment en les iniciatives per una legislació confusionària i centralitzadora, que restringeix la seva voluntat, el que ens obliga a consignar la necessitat d'una autonomia municipal que es doni un sentit de responsabilitat i una major eficàcia en l'obra del seu respectiu govern. I en relació a les comarques cal, ensems, vigoritzar la fesomia geogràfica, històrica i econòmica de cada una d'elles, ja que viuen amb tants matisos diferencials la seva vida pròpia sota el cel agermanador de Catalunya, que en accentuar la seva personalitat característica s'augmenta la riquesa variant de la nostra Pàtria.

No estan pas contingudes totes les nostres ànsies dintre l'actual Estat de Catalunya: voluntats ben precisades pel nostre poble han estat desateses, i d'altres minoritzades; mes l'actuació del futur Parlament, segons quina sigui la seva composició potencial de l'Estatut present, derivacions que s'acostin a l'auto-determinació que s'havia delimitat al poble, i que seran el suport perquè les noves generacions basades ja en un coneixement pràctic de les noves llibertats, sintetitzin les futures modalitats de les seves inquietuds.

Els candidats nomenats pel Partit d'Esquerra Republicana de les comarques lleidatanes senten dintre seu la transcendència de les hores actuals: la nostra Pàtria, lliure del doble jou

de la monarquia i del centralisme, en recobrar la seva llibertat recobra, també, la responsabilitat del present i del futur: responsabilitat que ha de traduir-se en solucionar tots els problemes que neguitegen el cos i l'esperit sota el caire de la justícia social més sentida i més humana; en intervenir, des d'avui, amb plena juricitat, en totes les manifestacions de la vida eterna catalana, fent-li assolir, ràpidament, el nivell dels pobles més moderns i més assenyalats, mentre procura, ensems, la màxima cordialitat entre tots els pobles i tots els fills de Catalunya; que deu condensar-se, alhora, en mantenir i crear la màxima riquesa possible, indispensable al desenvolupament orgànic, considerant com a riquesa tot increment material, cultural i mora dels pobles; i, finalment, com a exponent bàsic d'una Pàtria nova, en procurar que la nostra Catalunya aportï al conjunt de pobles que s'agermanen dintre la idea universal d'humanitat, el seu sentit peculiar d'una màxima justícia.

✱ ✱ ✱

Si en aquests moments els candidats d'Esquerra Republicana interpreten el desig del nostre poble, i, en conseqüència, la determinació del sufragi ens obre les portes del Parlament de Catalunya, les anteriors manifestacions seran norma de la nostra actuació, i, com a homes conscients dels deures que una representació popular suporta, prometem la major rectitud i constància en la nostra actuació, i la lleialtat més absoluta als nostres principis del més pur federalisme.

Lleida, novembre de 1932.- Francesc Macià, Josep M. Espanya, Ricard Palacin, Humbert Torres, Enric Canturri, Jaume Magre, Joan Sauret, Francesc Viadiu, Pere Coromines, Pere Mias, Josep Companys.

("L'Op" 18 novembre 1932).

13.

ALS MILITANTS I AL COMITÈ EXECUTIU CENTRAL D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA.

Si no tinguéssim confiança en els valors d'Esquerra Republicana, que tants dies de glòria ha donat i pot donar encara a Catalunya, i en la democràcia enquadrada en aquest Partit, hauríem dubtat potser de redactar la nota present. Però Esquerra Republicana proclamà la República; contribuí eficientment a elaborar una Constitució Federalista; estructurà l'Autonomia mitjan-

çant l'Estatut, i organitzà l'Estat autònom amb una Llei interior que ha elevat el nostre poble a la categoria assolida per les més modernes col·lectivitats, tot preparant el terreny a futures perfeccions. Per això la nostra fe, dipositada en aquesta democràcia no ha defallit. Hi veiem encara essències liberals i masses entusiastes aptes per a rectificar errors comesos i progressar indefinidament sota la bandera dels principis inextingibles de la llibertat humana i de la justícia social. Per això parlem.

A més, els aplaudiments amb què el poble congregat al Teatre dels Camps Elisis, de Lleida, diumenge passat, acollí les invitacions que alguns oradors feien incitant a la concòrdia i a la unitat del Partit, les renúncies públiques i privades que hem hagut de fer en aquests darrers temps davant els reiterats oferiments de càrrecs públics de gran responsabilitat, i, per últim, l'incompliment de compromisos contrets per altres militants del Partit en les reunions celebrades conjuntament al Palau de la Generalitat a primers del mes en curs, que determinaren l'organització del míting de Lleida, ens obliguen a fer públic, per a coneixement de tothom i per a resolució, si és necessària, dels militants, o dels organismes competents d'Esquerra Republicana, de la nostra posició política i dels motius que ens duen a mantenir el que exposàrem des del primer moment, en ésser invitats, primer pel senyor Companys, i pel senyor Macià després, a intentar una solució de les diferències existents.

LA CRISI DEL GOVERN DE LA GENERALITAT EL MES DE GENER.

La discrepància s'inicà amb la crisi que ens veiérem obligats a provocar el passat mes de gener davant la interpretació, al nostre entendre equivocada, poc democràtica i contrària als preceptes de l'Estatut, que el President de la Generalitat donava a la facultat que li correspon de delegar les funcions executives. Nosaltres entenem que aquesta delegació a favor d'un conseller no podia significar altra cosa que la no intervenció, per part del President de la Generalitat, en l'exercici de les funcions executives de govern. Breu: que el President de la Generalitat, si delega les funcions executives i mentre duri la delegació, ni governa ni pot governar sense mancar als preceptes de l'Estatut. Aquesta interpretació nostra és l'única que legitima que el President de la Generalitat, en el cas de delegació, no estigui obligat a comparèixer i a respondre davant del Parlament, institució fonamental i suprema de l'Autonomia de la nostra terra.

La manera com entenia el President de la Generalitat la delegació de funcions executives li permetia, malgrat la delegació feta, d'intervenir d'una manera decisiva en les funcions

de govern, passant, si calia, per sobre dels acords del Consell. Així succeí en la qüestió del nomenament de governador interí de Barcelona a favor del conseller de Governació, i en d'altres casos.

Plantejat el problema, veiérem amb sorpresa i amb disgust, com els principis bàsics del nostre Partit, democràtics i parlamentaris, eren contradits en una interpretació dels textos constitucionals catalans que fou incorporada al dictament presentat al Parlament i que, de no ésser rectificats a temps, a causa, principalment, de l'enèrgica oposició que hi férem, hauria constituït una falla per a Esquerra Republicana de Catalunya.

Alguns dirigents del nostre Partit palesaren aleshores que els mancava el tremp necessari per a regir la cosa pública. Partidaris, a mitja veu, del nostre punt de vista, convençuts com eren que això era just, útil al Partit, al propi senyor President, i per damunt de tot, a Catalunya, a l'hora de mantenir una conducta concordant amb el convenciment, feien una virada i acceptaven contemporitacions inesperades.

La solució donada a la crisi del mes de gener per la desviació que en els principis i en la conducta implicava, vàrem creure, des del primer moment, que perjudicaria el Partit, que ocasionaria un afebliment en l'obra del Govern de Catalunya i una crisi de confiança del nostre poble en l'Autonomia i en la República democràtica. Per això volguérem significar de manera ben clara que no compartiem cap responsabilitat de govern. Disciplinats com el que més ho hagi estat, hem votat tota l'obra legislativa realitzada i no hem fet ús de la paraula en cap pregunta ni interpel·lació, per tal que ningú, honestament, pogués atribuir a impremeditació o a derrotisme les crítiques que dels nostres llavis podien sortir.

Malauradament els fets ens han donat la raó d'una manera excessiva. I si a mitjans del mes passat férem sentir la nostra veu en dos editorials apareguts a L'OPINIÓ amb els títols "El traspàs de serveis" i "Estat Català o Esquerra Republicana", fou perquè les coses havien arribat a un punt que ens situaven ja en un malbaratament del patrimoni que l'Estatut conté i en un trencament de la unitat del Partit que desvirtuava, a més, els seus principis fonamentals.

Era tan greu la situació? Així ho creiem sincerament. I sense paliatius, que estarien fora de lloc, exposarem els punts de vista fonamentals que vàrem mantenir en les reunions celebrades.

AJUNTAMENT DE BARCELONA.

Entenem que la composició automàtica de l'actual Govern municipal, a la qual calgué anar, puix que E.R.C. no pogué mantenir més la ficció de governar quan no tenia la majoria suficient

per fer-ho, obligava i obliga a dues conseqüències ineludibles:

a) Que l'Ajuntament automàtic no realitzi cap obra ni cap iniciativa d'envergadura per la raó mateixa de la seva composició, que no permet d'imputar-ne glòria o responsabilitat a cap de les fraccions polítiques que el componen;

b) Que sigui substituït immediatament -ja ho hauria d'haver estat- convocant, a l'efecte, les eleccions corresponents.

Creiem que és d'un interès essencial per a la República i per damunt de tot per al futur nacional de Catalunya que el vinent Ajuntament de Barcelona sigui un Ajuntament de gran prestigi.

Per aconseguir aquesta finalitat, pel que a E.R. de C. correspon, cal confeccionar una candidatura prestigiosa pensada, o sigui escollint prèviament aquells dels homes que hauran d'ocupar els llocs més delicats i de major responsabilitat en el govern municipal; candidatura d'homes capacitats i de les màximes garanties d'honestedat. I creiem que sense una rectificació en les normes del Partit, tal com exposarem més endavant, no existeix la seguretat que la candidatura d'Esquerra Republicana de Catalunya reuneixi aquelles condicions.

PARLAMENT DE CATALUNYA.

Cal donar al Parlament l'empremta d'una major activitat i eficàcia, procurant per tots els mitjans que no davalli el to de les seves deliberacions i la seriositat que ha de presidir-les.

POLITICA DE LA REPUBLICA.

Cal reforçar el front de Madrid, avui en situació molt delicada. En el cas que l'actual govern segueixi desviant-se del compliment de les condicions que foren imposades i acceptades per a col.laborar-hi, ha d'ésser-li retirada la confiança sense la més petita vacil.lació. Altrament seria contribuir a la desfeta de l'orientació esquerrana de la República, única que per molt de temps serà la garantia del manteniment i de l'afermament de l'Autonomia catalana i de les altres que puguin néixer.

Hom ha de tenir estudiada, per exposar-la i definir-la en el moment oportú, una política d'E.R. de C. en tots els problemes plantejats a Espanya per cal de donar a fora de Catalunya la sensació que l'Autonomia aconseguida és el començament d'una major intervenció i, a ésser possible, d'una hegemonia legítima i democràticament conquistada.

Per assolir aquestes finalitats, els organismes corresponents del Partit han d'impedir amb energia tots els actes i expressions dels militants, les quals poguessin malbaratar la posició anterior.

El suport decidit d'E.R. de C. a la resta dels moviments autonomistes peninsulars haurà d'ésser prestat quan siguin republicans i liberals i vulguin portar endavant la política autònoma de la República, clarament continguda en la Constitució.

GOVERN DE LA GENERALITAT.

Considerem errors de l'actual Govern de la Generalitat la lentitud general de la seva actuació, la sensació que dona que la delegació de funcions excutives feta pel President de la Generalitat és simulada, i el no realitzar en tots els moments una política de prestigi. A part que ni en l'aplicació del laïcisme ni en l'ordre social no hem sabut veure-hi una obra netament esquerrana.

Entenem, a més, que l'actual Govern de la Generalitat ha fallat completament en la qüestió del traspàs de serveis, la més essencial, per ésser la raó mateixa de la seva existència. No ha tingut una política sobre el traspàs de serveis. Ha permès la incompatibilitat de qui és alhora conseller i membre de la Comissió Mixta, possant així en ella la representació catalana en un peu d'inferioritat davant la representació de l'Estat. No ha tingut un criteri respecte l'ordre de prelación dels assumptes a resoldre i per això li és impossible d'explicar satisfactòriament per què, als nou mesos d'actuació, es desconeixen les normes de valoració dels serveis traspassats i dels que s'han de traspasar. No ha tingut la diligència necessària per a facilitar els traspassos, com ho demostra que la Llei que crea el Tribunal Superior de Catalunya no hagi estat, ni tan sols, presentada a la Cambra, puix que sense l'existència d'aquell Tribunal no es podrà produir, íntegrament, el traspàs dels serveis de Justícia. Finalment, el Govern s'ha considerat autoritzat, no podem comprendre amb quina autoritat, per transigir en problemes d'interpretació, les conseqüències dels quals són greus i de difícil reparació, sense recórrer a l'arbitratge previst en l'Estatut.

Es inajornable, per tant, un canvi radical en la política del Govern de la Generalitat. Només així hom podrà rectificar amb la necessària autoritat i fins on sigui possible la política del traspàs de serveis, evitant el fracàs al qual estem abocats. La delegació de funcions, o no ha de fer-se, o ha d'ésser efectiva, apartant-se totalment de l'obra de govern el President de la Generalitat. La necessitat d'obrar així és indiscutible en els moments en què va ésser, probablement, traspassat l'ordre públic. Tot confusionisme ha d'ésser evitat curosament davant les responsabilitats que es podran contreure. Una política de prestigi és necessària a Catalunya pensant en el futur del seu

moviment nacional, i tenint en compte les possibles i desfavorables desviacions de la política de la República. Finalment, el Govern de Catalunya ha de tenir una cura extremada, en els moments inicials de la creació de l'Estat Català, en la formació de la burocràcia. Una selecció rigorosa i oberta a tothom, apartada de la més lleu ingerència política, són indispensables si hom vol una obra positiva i duradora. El burocrata de la Generalitat ha d'ésser-li absolutament lleial, sigui el que sigui el partit que governi.

EL PARTIT.

El Partit, en la part que fa referència a la ciutat de Barcelona, ofereix un procés de disgregació. Constatem que en termes generals on hi ve gaire gent seleccionada. Creiem que la causa es troba en la labor personalista que es fa en molts Centres i en l'excessiu nombre d'aquests. El més greu, però, és que el Partit no sap produir per ell mateix una selecció ni sap, tampoc, eliminar aquells dels seus homes que han fracassat.

No funciona degudament el Secretariat del Partit, rodatge essencialíssim per al seu bon funcionament.

Constitueix un error greu l'exclusiva que, a Barcelona, ha estat donada a les Joventuts d'Estat Català. Ni per a una organització de combat i de defensa del Partit, ni, molt menys, per a obtenir l'adhesió d'una part de les joventuts estudioses, era convenient l'exclusiva a favor d'unes joventuts que tenen modalitat característica.

Ha estat un error més greu, encara, no haver imposat a les Joventuts de Barcelona una formació interna purament democràtica, ni haver-les sotmeses a la disciplina del Partit, sense reserves. Cal rectificar urgentment aquestes desviacions de Catalunya fou constituïda com un partit unitari, o sigui un partit amb un sol nom, una sola disciplina i una sola bandera. El manteniment dins E.R. de C. d'un dels sectors originaris ja fou una equivocació. Quan el problema, però, ha adquirit gravetat i ha provocat l'evident disgregació actual, és en el moment en què el sector Estat Català, amb disciplina interna pròpia, mogut potser per una llei biològica, ha procurat entendre's dintre del Partit, agavellar la Comarcal de Barcelona, fer canviar el nom de diversos Centres, significar-se amb una bandera que no és la del Partit i exposar una ideologia antidemocràtica i en contradicció amb els principis bàsics del Partit. Aquesta actuació d'Estat Català no ha merescut cap advertiment ni cap fre formulat des de dalt, i avui E.R. de C. es troba en la situació que, o bé imposa el seu contingut unitari disciplinant severament aquests sectors, o bé es convertirà en un partit federatiu, on distints sectors conviuran un cert temps, però que acabarà, com ho demostra l'experiència de la Unió Federal Na-

cionalista Republicana i tants d'altres, disgregant-se totalment.

Creiem necessari, també, que sense abandonar en el més mínim el punt de vista nacional contingut en els principis bàsics d'E.R. de C. hom no permeti jugar més al confusionisme separatista. Tenir ministres al Govern de la República, acceptar càrrecs en representació i defensa d'interessos de l'Estat central, i dir-se públicament, d'una manera clara o vergonyant, separatista, ho considerem contrari als principis bàsics d'E.R. de C., poc lleial amb l'opinió pública i contraproduent en tots sentits.

Es legítim de dir-se i de fer una política separatista; per tant, els que ho siguin han d'actuar fora d'E.R. de C. i en el clos de les organitzacions que d'una manera franca i noble defensen aquest ideari.

El nostre Partit, especialment a Barcelona, ha permès que en els seus rengles s'hin infiltressin munió d'arribistes. Cal acabar radicalment, també, amb això. E.R. de C. no necessita ningú que sigui un petit prestigi o una vella relíquia d'altres partits. A l'opinió pública ha de fer-li un efecte depriment veure amb quina facilitat molts homes que volen regir la cosa pública muden llur color polític. Esquerra Republicana de Catalunya necessita només el concurs d'homes joves o d'homes sense història, o d'homes d'història netament catalanista-esquerrana.

LA NOSTRA POSICIÓ.

Sense fer tot allò exposat anteriorment, igualment necessari, continuarà l'afebliment del Partit i del prestigi dels organismes públics que govern l'Esquerra deixarà d'ésser un instrument útil a Catalunya i a la República i als ideals que defensa i, o bé es disgregarà, o bé es viciarà cap a la immoralitat i la incapacitat.

No col.laborarem en cap lloc de govern, tant del Partit com públic, mentre els nostres punts de vista, inspirats exclusivament per l'interès general, no prevalguin. Continuarem essent una oposició dintre el Partit, exercint una crítica serena i elevada, convençuts que el triomf del nostres punts de vista, impulsats pels militants, és cada dia més pròxim.

I perquè ningú no pugui dir que la nostra crítica és negativa, declarem finalment que ens veiem capaços, amb el concurs de tots, de dirigir aquesta política i afrontar la responsabilitat del seu èxit, la qual cosa no vol dir que al Partit no hi hagi altres militants aptes, també, per a fer-ho.

Sobre la majoria dels punts de vista exposats per nosaltres, en les reunions celebrades s'arribà a una coincidència, però es mantingueren encara distanciades les opinions en el que feia referència a la delegació de funcions executives, a l'actuació d'Estat Català i a la política del traspàs de serveis. En la reunió del dia 6, alguns de nosaltres ens negàrem a entrar al Consell de la Generalitat malgrat la prometença que aquest ingrès significava que serien tinguts en compte els nostres punts de vista. La nostra negativa recolzava en la poca confiança que ens mereix l'actual Govern per a fer una àmplia rectificació de política. Degut a un esforç del doctor Torres, al qual, com a prova de la nostra bona disposició, creiérem que no podíem negar un marge de confiança per temps indeterminat, durant el qual no faríem cap mena de crítica, fins i tot ens comprometérem a assistir al míting de Lleida si hom acomplia unes condicions imprescindibles i que serien prova palesa del desig de rectificació. Aquestes condicions consistien: que el President de la Generalitat restaria apartat de la intervenció constant i minuciosa de l'obra de govern; que les Joventuts d'Estat Català, després dels dos mítings que tenien anunciats, no en farien d'altres, que acabarla immediatament la incompatibilitat existent en el conseller de Justícia i Dret, deixant de formar part de la Comissió Mixta de traspàs de serveis; que l'Ajuntament s'atindria a la declaració feta pel cap de la minoria d'Esquerra en constituir-se en forma automàtica, o sigui a la simple resolució dels afers de tràmit, i que el Govern de Catalunya, si d'ara en endavant no aconseguia per part de la representació de l'Estat a la Comissió Mixta de traspàs de serveis l'acceptació del punt de vista català en tot allò fonamental, recorreria a l'arbitratge establert a l'Estatut, sense considerar-se autoritzat per a transigir en res més.

✘ ✘ ✘

L'incompliment públic i notori de les condicions acordades, que en significar una rectificació permetien de poder assistir decorosament a un acte de concòrdia com el de Lleida, no solament ens ha impedit, avisant, però, amb temps, d'acudir a aquella ciutat, sinó que ens deslliga del compromís contret de donar un crèdit de confiança als que, pel que es veu, continuen creient que E.R. de C. va vada dia millor i que el Govern de la Generalitat defensa els drets de l'Autonomia de Catalunya tal com meréixen els esforços que aquesta ha costat. Nosaltres creiem tot el contrari. Els militants d'E.R. de C., en primer terme, i l'opinió pública, en definitiva, ens jutjarà, com pensam marèixer, per la nostra conducta en tots els moments.

Inspirada la nostra actuació, ara com sempre, en el triomf de Catalunya, de la República i dels nostres ideals, ens permetem invitar a tots els militants del Partit i el seu Comitè Executiu a què facin seu el pensament polític que aquesta nota conté, la qual mantenim amb fermesa, segurs com estem que en fer-ho així Esquerra Republicana de Catalunya recuperarà ràpidament la confiança del poble i que serà aquell gran instrument de govern que la nostra Pàtria necessita.

JOAN CASANELLAS, PERE COMES, JOAN LLUHI,
JOSEP TERRADELLAS, ANTONI XIRAU.

("L'Op" 21 setembre 1933).

14.

PÒRTIC. EL NOSTRE PENSAMENT

No fa gaire temps, arran del segon Congrés del nostre Partit, fou definida en un Manifest que duia als peus disset noms, una posició "obrerista" que és exactament la mateixa que ara adopta MALL perquè entenem que ella enrobusteix l'Esquerra i pot donar a la seva estructura orgànica i moral, ultra la unitat que s'aflebia, la vigorosa actuació que cal a qui governa.

D'aleshores s'han produït fets que agreujaven, més encara, la situació i que palesen, per això mateix, la conveniència urgent d'una més intensa renovació en una més ferma actitud esquerrista.

Deia el Manifest, i repetim ara, que l'Esquerra no havia encara complert una bona part del seu programa, que calia retornar al primitiu esperit revolucionari i anar dreturerament a la implantació de reformes netament obreristes, orientades en el criteri socialitzant que informa els principis bàsics d'Esquerra Republicana.

Tan convençuts estem de la bonesa d'aquest ideari, tan penetrats del profit que ens pervindria d'una ràpida i total transformació de procediments, que assenyallarem ja llavors, les immponents i radicals mesures que deviem prendre. I no eliminant-nos, com és de consuetud en el bizantinisme -volem ésser discrets en adjectius- del nostre ambient polític, a criticar; i defugint teatralitats i faramalles, com gestes electorals, treballarem silenciosament fins a elaborar catorze proposicions que el Congrés aprovà amb emocionant unanimitat, resolent així que era aquell i

no cap altre el camí que calia emprendre.

Si algú cregué, potser, que nosaltres abandonariem la tasca o haviem de permetre que es musteís, la publicació de MALL prova abastament que s'equivocava temeràriament de mig a mig. Els que signaren el Manifest, en veure avui llurs nobles propòsits, observen també, que les crítiques circumstàncies actuals crítiques a Catalunya i a Espanya, exigeixen resolucions heròiques d'ordre moral, un sentiment d'unitat que avui minva de manera lamentable, un desseiximent per part de tots, de passions personalistes, i junt amb tot això, un immediat retorn a la realitat revolucionària, la qual cosa, sols s'aconsegueix, donant al nostre poble la sensació pregona, absoluta, d'un ferm i abundant voler d'acomplir els principis socials del nostre programa, d'implantar les reformes que amb crits de dolor i de fam reclama el proletariat de Catalunya, de dur a la pràctica amb extrema urgència, lo que dèiem el mes de maig; les solucions que preconitzavem i que es feu seves la sobirania assemblea del Partit.

La tasca que calia fer per a apaivagar els greus conflictes vibrants de la pagesia i els obrers fabrils, per a anar resolent els problemes de l'atur forços, de l'estatge humil, de la cultura popular i tècnica; per tal de crear institucions jurídiques, econòmiques i socials que fressessin el camí a les justes reivindicacions proletàries: règim de cooperatives, legislació social, cambra del treball, etc., tot això i més encara, es troba en les catorze proposicions esmentades.

De no res, però, o de molt poc, servirien les més brillants suggerències, si la gran massa d'opinió esquerrana no freturés amb tot l'esperit la profunda i enlairada transformació que representen; i de no res tampoc si els òrgans executius i les altes corporacions públiques careixen de consciència esquerrana o es mantenen mediatitzades per eixorques o pertorbadores tendències o vacil·lacions, o bé imbuïdes de prejudicis rancis, de tradicionals i nefastes influències conservadores.

Demanavem, en síntesi, aleshores, i tornem a demanar ara, que tornem al nostre Partit, l'antiga vibració revolucionària, i que els homes i els cenacles representatius sentim amb la fe d'abans aquell arborament i posseixin el braó que cal, per a plasmar en la realitat política i social de Catalunya, tot el contingut del nostre programa, que tan bellament reflecteix el secular glatir del nostre poble i de les classes proletàries, doblegades, encara avui, sota els mil flagells de la privació i la injustícia.

Aquesta és la nostra clara i diàfana posició, dintre l'Esquerra Republicana de Catalunya. Esquerrisme, com més millor, ara i sempre, com un imperatiu categòric, com una executòria indeclinable d'honradesa, com un comanament irrefusable de les denses masses obreres que han fet possible la instauració de la

llibertat individual i col·lectiva a la nostra terra.

El nostre poble segueix essent el mateix; batega el cor de tots el mateix pregon sentiment de catalanitat i republicanisme; i si el poble no ha canviat, i no obstant això, arribem a observar que no coincideixen les valors populars i les representatives, la conclusió és ben clara: Si hi ha canvi, aquest pervé de les valors representatives. Sou vosaltres qui heu canviat, pot dir-nos el poble; i com que això no volen no podem creure-ho nosaltres, els homes del Manifest, els que avui escrivim MALL, hem donat, i repetim ara, el noble consell: cal demostrar al poble que Esquerra Republicana de Catalunya és lo mateix d'abans i de sempre; l'organització endegadora del més formidable moviment d'opinió que mai no s'hagi vist a la nostra terra; l'exponent màxim de l'esperit revolucionari del nostre temps; la plaçmació política més fidel i substantiva de les aspiracions sindicals dels obrers de Catalunya, i la més sòlida esperança d'un definitiu alliberament del nostre poble.

Vet-ací la nostra actitud ben definida. Aquesta, i no cap altra, és la tasca que, amb l'esforç i el personal sacrifici que calgui, volem desenvolupar, formant disciplina tan plaent de la compenetració efusiva, dintre els rengles d'Esquerra Republicana de Catalunya. La nostra salutació germanívola a tots els homs i totes les organitzacions esquerristes i especialment als obrers que, honestament, lluiten per la justícia social.

No cal afegir que MALL és una tribuna oberta a tots els aires renovadors, a tots els règims revolucionaris, i que es suma ardidament a totes les coades contra la tirania i l'opresió, dintre i fora de Catalunya.

("Mall" 7 octubre 1933).

15.

MACIÀ AL POBLE DE CATALUNYA. DISCURS LLEGIT DAVANT DEL MICRÒFON DE LA RÀDIO, DISSABTE A LES DUES DE LA TARDA, PEL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.

"Ciutadans de Catalunya:

Demà heu d'emetre el vostre vot per elegir els representants catalans a les Corts de la República, i en aquesta transcendental hora, catalana i republicana us dirigeixo la meva paraula per a dir-vos el sentit que el Govern de la Generalitat i el partit d'Esquerra Republicana donen a la lluita electoral de demà.

Us demano, primer que tot, que voteu segons la vostra convicció, segons els vostres sentiments, però que no deixeu d'exercir

el vostre dret de sufragi, aquesta gran arma moderna que la democràcia ha posat en mans del poble. Ningú no pot oblidar les grans conquestes polítiques i socials que, per mitjà del sufragi han aconseguit les democràcies de tot el món. Davant la campanya abstencionista i política d'alguns sectors obrers i patriòtics, vosaltres heu de donar la resposta adequada acudint a les urnes lectorals per tal de contribuir a la noble victòria de la voluntat popular. Els qui us diuen que no voteu, no poden aspirar a altre resultat pràctic que el d'afavorir els enemics de Catalunya i la República, els quals es preparen adonar l'assalt a les institucions republicanas d'Espanya i a les institucions autonomistes de Catalunya. L'exercici del dret de vot no es cap obstacle per a sostenir en altres terrenys, si calgués la voluntat ciutadana i les reivindicacions democràtiques, liberals i obreristes.

Voteu demà, ciutadans, que sou prou coratjosos i prou conscients per ano deixar-vos intimidar per amenaces violentes que, per si soles constitueixen una greu injuria al civisme del poble. Voteu en plena llibertat que, qualsevulla que sigui la vostra opinió, mereix el respecte i la garantia inherents a l'ús d'uns dels drets individuals. I la voluntat de la majoria, que serà la voluntat del poble català, dirà sobiranament quins han d'ésser els homes i quins han d'ésser els partits que duguin a les noves Corts de la República l'honrosa representació de la Catalunya nostra.

La política de l'Esquerra Republicana, a despit de totes les injúries i de totes les calumnies que han caigut damunt dels seus homes com una pluja de fang, ha estat, és i serà amplament democràtica, nacionalment catalana, amb una catalanitat profunda i insubornable que fa del nostre partit una força catalana amb organització completa dins Catalunya, i que no és sucursal ni filial de cap força o partit de fora de casa.

Mai, en moments d'agitació revolucionària com els que ha atravesat en els darrers temps el nostre país, mai enmig de les passions desfermades i dels conflictes suscitats no s'havia mentingut amb tanta energia l'ordre al carrer i el respecte als drets de tothom. Els incidents de caràcter social o d'altre mena que hi ha hagut a Catalunya sota el Govern de l'Esquerra Republicana han estat generalment de poca importància, molt inferiors als que en els dies de la monarquia produïen les topades polítiques i socials.

Recordeu, al contrari, els desordres crònics, gravíssims que passà Catalunya sota els governs i els governadors del règim unitari i monàrquic. Barcelona i Catalunya veien a cada punt la revolta al carrer, la sang vessada, de vegades la claror dels incendis i les descarregues dels afusellaments. I si durant la dictadura hi hagué un relatiu silenci exterior, aquest silenci

no representava altre cosa que l'acumulació de formidables forces de protesta i de rancúnia que haurien esclatat tràgicament si en caure la dictadura i la monarquia no hagués vingut la República en el conjunt d'Espanya i la Generalitat a Catalunya a encarrilar per camins del dret i de la llei les indispensables llibertats polítiques i les necessàries reformes socials.

Compareu, ciutadans, els transtorns continus, els grans conflictes freqüents de l'anterior període amb el resultat gairebé nul que aleshores s'aconseguien tant en l'aspecte de l'autonomia com en el de les reformes obreres. Enmig de campanyes sorolloses i espectaculars, l'autonomia no avançava, la Mancomunitat no rebia aquelles delegacions de serveis que havien estat l'objecte principal de la seva constitució, i quan, cansat el poble català de la llarga espera, que era una burla i un engany va voler definir en un projecte estructural, en un Estatut legal, les seves aspiracions mínimes, va venir de les Corts monàrquiques i del Govern del rei el refús més aspre i absolut. I com si això encara no fos prou, tan bon punt la Dictadura va suprimir les poques llibertats que a l'Espanya monàrquica hi havia, aquella Mancomunitat va morir tristement a mans del dictador.

Doncs, mireu, ciutadans, els resultats obtinguts tan en el camp polític com en el social, sota la República espanyola i sota el Govern de la Generalitat, que l'Esquerra Republicana dirigeix. Sense la successió d'aquelles gran vagues i d'aquells sinistres atemptats d'altres dies, els nostres obrers han aconseguit importants milloraments efectius i avantatges positius en el camp material, i han aconseguit en el camp moral un major respecte a la seva dignitat d'homes i de productors. Per altra banda, l'Estatut aprovat per les Corts Constituents, obre les portes de les noves llibertats catalanes, i sense necessitat dels recursos teatrals emprats anys enrera per altres partits, veiem triomfar una bona part d'aquelles reivindicacions que constituïen el programa del catalanisme. La bandera prohibida, i la llengua abans perseguida, la nostra bandera i la nostra llengua, avui són bandera oficial i llengua oficial de Catalunya. En idioma català es fan les lleis catalanes per diputats catalans i el nostre llenguatge gloriós té les portes obertes de bat a bat a les oficines públiques, als centres d'ensenyament i als Tribunals de Justícia.

Ni en l'aspecte polític ni en el social no són encara allí on anem. Però seguim el camí dret, el camí bo, i amb la vostra confiança i amb el vostre vot arribarem, per eixamplaments graduals, a la consecució de la plenitud del nostra ideal, que és el de fer de Catalunya una Pàtria lliure amb ciutadans lliures i amb treballadors que tinguin garantida la seva vida i assegurada la justa retribució del seu treball.

L'Esquerra manté i defensa el veritable ordre, que és el de la llibertat i el de la justícia. Per l'interès de l'ordre, per

l'interès de la pau social heu d'ajudar a l'esforç nostre amb els vots vostres. La política social de l'Esquerra ha evitat que Catalunya, tan en el seu camp, com en les seves ciutats fos escenari de disturbis sagnants i d'esdeveniments funestos. Els veritables amics del ordre han de pensar que en les justes reformes socials hi ha l'única solució possible del problema obrer, i que aquella que creient-se defensar la seva propietat i els interessos de classe treballen per dur una reacció, són els més temibles i perillosos provocadors. Cal que tingueu tots ben present que la transformació progressiva del règim social si es fa per la llei i per l'acció de Govern, evita una revolució social, que, no solament no portaria una societat nova, sinó que cobriria la nostra terra de ruïnes i de dolor i que podria tenir el contracop d'una reacció furiosa. L'exemple de la forma com s'han resolt i es van resclent les múltiples vagues que s'han declarat i anunciat darrerament a Catalunya us demostra d'eficàcia, la clarividència i la sinceritat d'Esquerra Republicana i del Govern català. Vagues semblants amb altres governs, haurien dut sotracs violentíssims, haurien ocasionat escenes dramàtiques, i no haurien volgut als nostres obrers els milloraments que han d'alçar el nivell de la seva vida i han d'encarrilar per millors camins l'assoliment de les grans reformes del món de demà.

Ciudadans de Catalunya, per l'obra positiva que han fet, pels mals que ha evitat, per l'esforç que descabdellen i pels projectes de progrés espiritual i material del nostre Partit, i del nostre Govern us demano a tots aquell moment de reflexió que us ha de fer veure quin és, en votar, el vostre deure de catalans de republicans, d'homes de justícia. De l'encert de la vostra decisió depen en aquesta hora de màxima transcendència la realització i la consolidació d'una gran Catalunya progressiva i justa que visqui lliurament dins una República respectuosa i garantizadora de totes les llibertats dels homes i dels pobles.

Sentiu-vos ben catalans i ben republicans, ciudadans de Catalunya, jo espero amb profund interès i amb serena confiança la vostra decisió, sense dubtar un sol moment que votareu Esquerra Republicana de Catalunya.

("La Ht" 19 novembre 1933).

16.

L'HONORABLE PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYS, LLUÍS COMPANYS, ADREÇA LA PARAULA AL POBLE DES DEL MICRÒFON DE RÀDIO BARCELONA.

Catalans:

Les eleccions municipals que Catalunya celebrarà demà, diumenge, tenen per a nosaltres una significació nacional, ja que són les primeres, la data i el sistema de les quals l'han determinat, només, les Corts Catalanes, filles del sufragi del nostre poble, i el Govern de la Generalitat de Catalunya.

A això cal afegir-hi que són també les primeres que farà Catalunya essent ja responsable de l'Ordre Públic, i tenen, doncs, una extraordinària importància, és per això que, com a President de la Generalitat, m'adreço avui al poble de Catalunya recomanant-li que, vetllant pel prestigi de la nostra autonomia naixent, respecti amb tota la seva integritat el dret de tothom al sufragi lliure emissió del vot i que aquestes eleccions puguin ésser modèliques i representatives davant d'Espanya, de l'eficiència de les nostres llibertats i de la capacitat dels catalans per a regir-les i honorar-les.

I si, com a President, he de recordar que el vostre dret indiscutible significa, també, el deure de reconèixer el dret dels altres, com a cap d'un Govern que es recolza en la voluntat democràticament expressada pel nostre poble, i com a cap d'un partit que tants dies de gloria a donat a Catalunya, he d'assenyalar l'abast de la propera lluita electoral, les conseqüències de la qual tan han d'influir en les perspectives futures de la política espanyola.

En aquest moment, per la iniciativa i la direcció de les esquerres catalanes, Catalunya influencia d'una manera indubtable tota la política general de la República. Aquesta irradiació de la nostra influència és visible i manifesta: i d'aquest fet, si Catalunya sap aprofitar-lo, poden derivar-se'n, tant per ella com per a la República, avantatges positius, i beneficis d'un abast incalculable.

Els actuals moments són delicats. S'està incubant en la vida política d'Espanya una lluita les conseqüències de la qual poden, dependre, en gran part, del resultat electoral de demà a la nostra terra. Aquest resultat pot influir decisivament, pot decantar d'una manera gairebé definitiva una o altra tendència. La sort de Catalunya està enllaçada amb la sort de la República i això es veu clarament amb l'actitud i el gest de les dretes monàrquiques i reaccionàriess espanyoles, que feren (no podem pas oblidar-ho) la campanya electoral a base de combatre l'Estatut de les nostres llibertats. Invito, doncs, tots els catalans que reflexionin la situació a que pot portat-nos el triomf de les dretes que van amb els carlins monàrquics en aquest moment de plasmació del nostre Estatut; en aquest moment que ens interessa tant una era de confiança i de pau que ens permeti dedicar el nostre esforç a l'obra de reconstrucció nacional.

Aquesta obra fa necessari el triomf de les esquerres. No ja perquè amb la República aconseguiren elles les llibertats que

avui té Catalunya. Tampoc perquè són elles les úniques que poden garantir-les amb dignitat. Sinó perquè el triomf de les dretes, degut a les seves aliances, als seus compromisos i a la situació general d'Espanya, representaria políticament, un perill per a la nostra autonomia i, socialment, l'inici d'un desastre. Per raons, doncs, de política general, pel sentit de continuïtat de l'obra catalana, i per imperatius de justícia i d'ordre, convè que demà guanyin les esquerres.

La victòria de Lliga Catalana, sigui dit amb tot respecte per les persones i per als partits fora en aquests moments, una desgràcia per a Catalunya. Tal com va dibuixant-se el panorama general de les forces i les organitzacions polítiques d'arreu d'Espanya, el triomf de la Lliga (aliada amb carlins i monàrquics) iniciaria (a desgrat dels esforços que nosaltres vençuts i tot, poguéssim fer, rebascats com fòrem, potser, per la irritació i el sentit de revenja de grans capes socials i polítiques), iniciaria, repeteixo, una llarga època de disturbis, d'inquietuda, potser de violències, que vindrien a comprometre els més cars i sagrats interessos de la Pàtria.

La tasca a fer no és fàcil: jo començo per dir que les esquerres governants no trobaran tampoc el camí planer i que caldrà que el poble en doni un marge de confiança i de temps perquè poguem situar a tothom en el seu lloc i a tots dintre la Llei. Això no s'aconseguirà, naturalment, sense dificultats de Govern i sense un primer període d'un treball abnegat, intens i apte, que estem disposats a afrontar. Però això no podria de cap manera fer-ho la Lliga, l'exaltació al poder de la qual fora el començament d'una lluita de resultats lamentables.

De tots els actes polítics que ha realitzat en la meua vida, al servei sempre de la democràcia catalana, un dels que més m'enorgulleix és el d'haver aconseguit, ara (seguint les directius que ja va assenyalar en vida el gran Francesc Macià, alta figura nacional de Catalunya, única entre les més grans) reuni forces esquerranes de tot Catalunya i agrupar-les en un bloc per a la lluita.

I aquesta lluita és ben clara: d'una banda, Lliga Catalana, carlins i monàrquics. De l'altra, catalanistes, republicans i de mocràtes. Les esquerres mantenim els nostres punts de mira, sense recular ni un milímetre, disposats a realitzar des del Govern l'obra renovadora i constructiva que fou l'anhel que dona ardorós i emocionant impuls a l'esforç vital del 14 d'abril.

Aquesta tasca s'ha de reprendre i s'ha de realitzar completament, sense defalliments de cap mena. I per a realitzar-la necessitem i demanem la confiança del poble per tal que la nostre autoritat quedi enrobustida i poguem mantenir a tots en l'exercici del dret que sols pot desenvolupar-se sota l'imperi de la justícia i de l'ordre.

En l'aspecte administratiu, la candidatura que les Esquerres presenten a la nostra ciutat, és l'avenç indubtable d'una tasca tenaç, acurada i intel.ligent. Es una candidatura capacitada, honesta de cap a peus. Hi ha en ella una selecció d'homes especialitzats, que són garantia que a l'Ajuntament de Barcelona s'hi durà a terme tot allò que la ciutat reclama. Entre el mar i la muntanya, amb un clima magnífic, amb una situació geogràfica envejable, Barcelona és una ciutat esplèndida d'enormes possibilitats. La mà i la intel.ligència de l'home han d'aprofitar aquests dons de la natura i han de fer del nostre Cap i Casal, a més de la ciutat neta i de la ciutat sana, la ciutat culta, la ciutat digna d'ésser la gran capital de la nova Catalunya resorgida.

Ciudadans: Vosaltres teniu la paraula. Sigui la que sigui la vostra decisió cal que tots acatem la voluntat sobirana de la democràcia.

I que per sobre de tot i de tothom, plani ben alt com l'anhel vivíssim del nostre poble, aquesta doble invocació: ¡VISCA CATALUNYA, VISCA LA REPUBLICA!

("La Ht" 14 gener 1934).

17.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA. ALS SEUS AFILIATS I A L'OPI-
NIÓ CATALANA.

EL FETS D'OCTUBRE.

La importància cabdal dels fets d'octubre en la política catalana obliga a tractar d'ells en primer terme. En tramitació en cara moltes causes que s'hi refereixen, i vigent un règim d'excepció que no permet la lliure exposició dels criteris contradictoris, més necessària en materia que ha suscitar l'apasionament, no insistirem en aquells punts que porten més a la polèmica personal que a la critica serena, de la qual s'hen dedueixin alligonaments. En canvi, no volem silenciar l'examen de conjunt dels fets d'octubre, el seu origen i causes que els motivaren, la seva significació en defensa de les llibertats de Catalunya, l'enquadrament dintre els problemes generals de la política republicana espanyola i les seves conseqüències immediates i possibilitats remotes.

Si abans que es produïssin podrien lleialment sostenir-se en el si d'un partit democràtic com és el d'ESQUERRA REPUBLICANA criteris diferents al judicar la situació política i la tàctica a adoptar davant dels problemes que plantejava, després d'ocorreguts

per la imposició de les circumstàncies, quan han representat un fet de transcendència innegable en el plet de Catalunya, quan junt amb el partit que en portava la iniciativa i la direcció ni han pres part altres organitzacions polítiques, quan es crescut el nombre d'homes de diverses ideologies que han sofert i so freixen amb motiu del moviment, fora baixesa o covardia voler es biaixar o diluir responsabilitats, recordar apreciacions que al seu dia tenien el seu valor, però que en aquest moment serian inactuals i estan superades pels mateixos fets. ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA té avui en enjudiciar-los un criteri únic i una doctrina comuna: Partit democràtic on tots els parers poden ésser exposats i mantinguts, discutirà, quan calgui, a plena llum, els actes dels seus dirigents; partit constituït per homes que anteposen a tot criteri personal el bé de Catalunya i de la República, sabrà treure'n l'exemplaritat que comporten; Partit que té consciència del que representa en la vida política catalana ha de declarar que accepta les responsabilitats polítiques dels fets d'octubre, i que té confiança i conduirà tots els seus esforços per tal que aquests, en darrer terme, serveixin els ideals de la República i el recobrament de les llibertats de Catalunya.

ANTECEDENTS.

Judicar els fets d'octubre d'una manera isolada, separant-los del llarg procés al qual estan lligats, condemnar-los sense tenir en compte les circumstàncies que condicionaren la situació política, és una pràctica de discussió poc correcta, que sols pot mantenir-se pel silenci forçós dels atacats, i d'efectes efimers que no duraran més del que duri l'estat d'excepció. Temps a venir, la Història els judicarà, i quan ho faci tindrà en compte tots els antecedents. No podrà negligir el procés de desnaturalització de la República que arenca ja de lluny. No fou únicament el nostre partit el que assenyalarà els perills de la trajectòria seguida per la política espanyola.

A aquest arrelat criteri obeïren les notes d'unànime sentit que feren públiques els partits republicans després de les resolucions de la crisi de primers d'octubre. Responien, doncs, els fets a un estat d'opinió general de les esquerres republicanes i socialistes.

Es prou recordar la crisi d'abril que semblà haver produït una revifalla d'emoció republicana en el cabdill del vell radicalisme històric, potser per la visió d'un perill que per primera vegada albirava, i la crisi de maig, que representa la inexplicable capitulació davant de les dretes.

CONSEQUÈNCIES IMMEDIATES.

Els dos retrets principals que s'han fet contra el 6 d'octu-

bre són que anava contra la República i que havia representat la pèrdua del règim autònom de Catalunya.

La significació del moviment general de totes les forces autènticament republicanes demostra que no es dirigia contra la República, sinó en defensa de la República desnaturalitzada en esperit i procediments de Govern. Podriem afegir encara el fet convincent, malgrat el seu caràcter personal, que l'home Lluís Companys que el 6 d'octubre de 1934 encarnava el moviment, era l'home que el 14 d'abril de 1931 proclamava la República a la mateixa plaça barcelonina. No poden anar contra la República aquells que l'han sentida tota la seva vida com un ideal mai no traït, que contribuïren a portar-la, que han sofert per ella i per ella no han regatejat esforç ni sacrifici.

L'esforç anava dirigit a evitar la caiguda i desnaturalització del règim. La República que volem es la que garanteix els drets dels pobles amb personalitat pròpia, fa els seus postulats indeclinables del progrés i la justícia social, té com a norma una austeritat inflexible, es conserva sempre fidel als principis democràtics. Per a nosaltres República, és sinònim de superació. Hem d'afirmar una vegada més la nostra confiança que la República tornarà a tenir el sentit que tenia en el moment d'implantar-se, enfortida per les lliçons de l'experiència. Espanya es troba en una cruïlla transcendental de la línia del seu destí; és ella la que ha de triar si vol ésser aquella nació gran en l'aplegament de les energies de tots, amb ideal i expressió pròpia que la implantació de la República li prometia d'ésser, o bé si per la fàcil imitació de models estrangers inescapables, voldria intentar d'adopció d'un patró dictatorial de nació de tercer ordre, intent qu en xocar contra la voluntat decidida de la majoria del país portaria a una situació de resultats difícils de preveure, però inevitablement catastròfics. A donar a Espanya un destí gran i digne s'adreça la nostra fe republicana.

L'altre retret que hom fa al 6 d'octubre, és que ha representat la pèrdua de l'autonomia de Catalunya. Poca fe han de tenir en la seva Pàtria aquells que empen amb una monòtona persistència tal argument. Creure que el destí de Catalunya ha de dependre només del acte d'uns homes, és empetitir la qüestió i no tenir confiança en la tenaç voluntat dels catalans. Catalunya no és sols l'obra dels catalans d'avui, ho és dels que foren en les generacions passades i ho serà dels que han de nèixer en les que vindran. Els homes passen i Catalunya resta. Però és interessant constatar la insistència en el retret, perquè deixa veure el que hi ha en el fons del temor de la pèrdua de l'autonomia, això és, la ratificació involuntària del convenciment que té el nostre poble, del fet que si foren les esquerres catalanes les que varen portar-la són les mateixes esquerres catalanes les úniques que poden tornar-la a portar.

El temor de considerar-ho tot perdut denuncia, a més de la manca de confiança en els resultats del propi esforç, manca fe en Catalunya i en la seva voluntat. Ho denuncia la col.laboració en el règim a què avui està sotmesa la nostra terra, per a governar-la prescindint dels representants elegits pel sufragi popular, la substitució acceptada de la voluntat democràtica per la imposició governativa. Manca de fe en Catalunya, la complicitat a lliurar el Govern i la vida municipal a partits que en ella no representen res. Són els mateixos que deien provincianes a les esquerres catalanes, perquè d'acord amb les esquerres espanyoles portaven l'autonomia, els que ara col.laboren amb radicals, cedistes, agraris i melquiadistes en un règim que representa l'antiautonomia, i accepten que elements que ni han arribat a presentar-se davant del poble a recabar-ne la confiança, regeixin i governin la nostra terra.

PER L'AMNISTIA.

En cloure l'examen dels fets d'octubre recordem amb respecte les víctimes totes, i els homes que encara estan empresonats. Entre ells ESQUERRA REPUBLICANA adreça en primer terme el testimoni d'adhesió i companyonia que estan complint la condemna dictada pel Tribunal acompanyats pel patriòtic fervor del nostre poble. Però fa extensiva la seva salutació a tots els altres reclosos a presons, castells o penals, als desapareguts i els exiliats.

I en remarcar el tremp moral dels que han estat detinguts just és afegir que tots ells, sentien com a úniques preocupacions les de caràcter econòmic. Volem subratllar aquest fet amb un doble propòsit. Quan uns partits i uns homes han tingut a les seves mans el Govern dels organismes i corporacions de Catalunya més de tres anys, i en deixar-los, amb un gest idealista es troben en la mateixa o pitjor situació personal de quan van entrar-hi, és una demostració de l'austeritat i del sentit moral de les esquerres. Però volíem també remarcar aquesta dificultat amb un altre objecte, el de recordar als catalans que encara hi ha nombre de reclosos a les presons, que el temps que passa agreuja la situació de llurs famílies, i exhortar-los perquè aportin generosament el seu ajut econòmic a favor dels germans empresonats.

La Comissió Executiva d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA vol completar la seva salutació als presos amb un propòsit d'eficàcia. Hem d'indicar inicialment que totes les peticions referents als reclosos de Catalunya les fem extensives als presos d'Astúries, de Madrid i d'altres terres hispàniques, als quals dirigim també el testimoni de cordial afecte. Però enfocant el problema quant al cas concret de Catalunya, després de constatar la gran extensió que prengué la repressió, el nombre de famílies afectades que es comportaren i comporten amb la mateixa dignitat que

els empresonats, volem reconèixer lleialment que no s'han produït fets irreparables, que si es donés per acabada la represió -no s'hauria obert cap abisme d'odis i rancúnies. Afirmem, doncs, amb la mateixa serenitat que és l'hora de liquidar-la. Si hom desitja que les pugnes polítiques es desenvolupin en un ambient de comprensió, de tolerància, de pacificació espiritual, cal que la represió acabi, que per mitjà de la immediata aplicació, àmplia i extensiva del règim de condemna condicional i la concessió d'indults parcials, completats amb l'urgent promulgació d'una llei d'amnistia escicatritzin les ferides obertes que sempre representen la permanència a les presons d'homes que hi són només per haver defensat un ideal. El sentiment tot de Catalunya, i el d'arreu d'Espanya demana d'alerosament com a primera i indispensable mesura de pacificació espiritual la concessió de l'amnistia.

UN PARTIT FORT, UNIT I COMPACTE.

Davant la nova etapa política que comença la Comissió executiva d'ESQUERRA REPUBLICANA creu del seu deure exposar la posició i el programa d'actuació del Partit. La primera afirmació que volem fer, en plena consciència de la seva exactitud, és que ESQUERRA REPUBLICANA continua essent el gran partit que aplega la voluntat progressiva, moderna, oberta, generosa i constructiva de la democràcia catalana; i que per la ferma voluntat dels seus militants, adherents i simpatitzants, serà encara, si cal més gran i forta que abans. D'arreu de Catalunya ens arriben entusiastes mostres d'adhesió, arreu vibra contingut i tivant el mateix esperit, amb una nova alenada vivificadora. ESQUERRA REPUBLICANA s'ha retrobat automàticament, i tan prompte com es restableixi la normalitat política, els fets confirmaran la certesa d'aquesta afirmació.

Però no és prou fer d'ESQUERRA REPUBLICANA un Partit gran, ha d'ésser un Partit fort, compacte i disciplinat. Com en tot acoblament de grans masses, hi ha entre els seus components diferències d'interpretació i de matisos dintre les línies generals dels principis bàsics que a tots ens són comuns. Però, respectant les variants que s'enquadrin dintre el marc de la ideologia conjunta, cal fondre-les en una unitat superior i imprescindible. Així ho exigeix el clam que puja de tots els militants que de no saber-la recollir ens seria imposada per la mateixa democràcia catalana.

La Comissió executiva d'ESQUERRA REPUBLICANA que al seu dia sotmetrà al Congrés del Partit la seva actuació, no vol deixar de marcar la seva posició respecte a les qüestions que afecten la unitat del Partit, ni ajornar l'adopció d'aquelles mesures que l'assegurin. I ho fa després de consultar els més destacats companys nostres, en particular els empresonats, que comparteixen

el criteri de la Comissió i de comprovar l'opinió coincident de nombrosos sectors de militants.

La Comissió Executiva ha de manifestar clarament i sense reserves que no poden haver-hi dintre del Partit altres organismes polítics que no siguin els del mateix Partit. Ningú no podrà actuar en nom d'una organització particular, com si aquesta fos un element o part integrant d'ESQUERRA REPUBLICANA, ni mantenir l'existència d'organismes que representin un mancament a la unitat del Partit i una manifestació d'indiciplina. ESQUERRA REPUBLICANA no considera les Joventuts com a organitzacions particulars que li siguin alienes. Partit viu, dinàmic, obert al demà, vol ajuntar a la seva obra la vibració generosa i la prometença de futur que representen les Joventuts. I vol aplegar-les en una forma que assegurí la unitat del Partit, però que ensems reculli l'aspiració patriòtica que els ha servit d'estímul i guiatge.

Des de la concreció inicial dels principis bàsics d'ESQUERRA REPUBLICANA ha comprès dintre d'ella el concepte d'Estat Català. Seria ara inescalcient separar-los d'un comú destí. El 6 d'octubre es proclamava d'acord amb el programa d'ESQUERRA REPUBLICANA l'Estat Català com a element integrant d'una República Federal Espanyola. Estat Català representa una vella tradició del nostre republicanisme, recollida per les noves generacions amb una fe i entusiasme que l'han vivificada, i que el Partit manté com a aspiració legítima. Excloure'n ara el nom seria un contrasentit, però fora a més un greuge a la memòria de Francesc Macià. Per respecte al record del gran absent, les Joventuts d'Estat Català han de tenir el seu lloc d'avantguarda als rengles d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA.

No respondriem, però, al sentiment general del Partit i del nostre poble, si amb aquest motiu podia produir-se cap confusió o perill per la unitat disciplinada del Partit. Per tal d'evitar-ho es dictaran normes de caràcter reglamentari que assegurin la deguda articulació de les Joventuts al conjunt del Partit. Es també necessari unificar les formes externes de representació, com són les banderes, de manera que cap sector ni organització adopti símbols que resultin signes de diferenciació. ESQUERRA REPUBLICANA té com a bandera la gloriosa de les quatre barres catalanes. Cap patriota sincer, per abrandat que sigui el seu patriotisme, no podrà rebutjar que representi els seus ideals la bandera catalana, i més encara avui, que com en els temps de la Dictadura torna a ésser objecte de mesures repressives pel que és i el que significa. I caldrà finalment donar a les Joventuts una consigna a complir i una tasca a realitzar, que recullin les possibilitats que els seus entusiasmes permeten. Hi ha formes d'actuació en els camps culturals, esportiu, ciutadà, social, fins en la mateixa tasca política, perquè sense aparences espectaculars de tipus dictatorial, que tant repugnen la democràcia catalana, les Joventuts puguin acomplir una actuació útil i decisiva en l'obra

de recobrament de Catalunya.

ORGANITZACIÓ I DISCIPLINA.

Dintre del mateix criteri d'unitat i disciplina, cal reconstruir l'organització del Partit. L'anormalitat de les circumstàncies ha fet que molts dels seus organismes no estiguin en condicions d'actuar o ho facin irregularment. El funcionament del Secretariat permetrà establir les relacions i recollir les dades necessàries per a reestructurar i constituir tots els organismes, d'acord amb un criteri de major simplificació i eficàcia que respongui a les necessitats actuals i li doni la força, la coherència i l'agilitat que ha de tenir el primer instrument polític de la democràcia catalana. La Comissió Executiva donarà compte de la seva obra, en aquest aspecte com en els altres al Congrés del Partit quan pugui reunir-se, però mentre les circumstàncies no ho permetin, actuarà en ús de la delegació de funcions que va rebre en el moment de constituir-se. I espera que mentre duri aquest període difícil, els afiliats al Partit es comportaran com exigeix l'imperatiu patriòtic de l'hora. Pot constatar-se arreu un fort desig de sincera unió i compenetració i s'enganyaria el qui intentés per creure-ho fàcil, desvirtuar aquest esperit. En un Partit democràtic com és el nostre, poden examinar-se totes les conductes i treure'n dels fets ocorreguts les lliçons que calguin. Però el companys d'ESQUERRA REPUBLICANA no han de perdre la serenitat en la crítica, han de salvar sempre la intenció patriòtica, no generalitzar injustament ni atacar cegament en fi, no han de confondre l'exigència de responsabilitats amb la fàcil exaltació de rancúnies. Que per damunt de les nostres passions personals hi ha l'interès superior de Catalunya.

Cal, per fi, que hi hagi per part de tothom una forta, una estricta i rigurosa disciplina. Si sempre ha estat indispensable, ho és més davant l'escomesa de les dretes. El propi egoisme, el mateix instint de conservació obliga a disciplinar-se. Davant dels partits que tenen com a norma de la seva organització el lema que "el Cap no s'equivoca mai", les forces esquerranes no podrien resistir l'escomesa sinó oferien un instrument igualment disciplinat que els adversaris - el nostre Partit no té, ni vol el comandament unipersonal; es regeix en les diverses jerarquies pels organismes representatius. Però el concepte de la disciplina ha d'ésser igualment ferm que en un Partit dirigit per un sol home. Aquesta es la voluntat de la gran majoria dels militants d'Esquerra. Aquells que volguessin trencar la disciplina trobarien no sols la sanció dels organismes pertinents, sinó també la repulsa moral i la condemna categòrica de la gran majoria dels afiliats que volen que ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA tingui la indispensable unitat d'organització i comandament sigui - avui més que mai - un partit fort, compacte i disciplinat.

ESQUERRES CATALANES I ESQUERRES ESPANYOLES.

L'hora actual exigeix davant l'ofensiva convergent de les dretes la unió de les esquerres. Això obliga a definir la posició d'ESQUERRA REPUBLICANA en relació als partits afins. Quan a les esquerres catalanes entén que ha de continuar la col.laboració establerta. La conveniència de la coalició feta abans de les eleccions fou sancionada pel nostre poble amb un triomf que la segellava amb l'expressió de la seva voluntat. Aquella coincidència electoral es convertí en col.laboració en la Generalitat i en els Municipis catalans. Mentre no pugui reprendre's l'obra començada ha de persistir el mateix esperit de col.laboració. ESQUERRA REPUBLICANA no tindrà mai una política absorbent, no pretèn acceixer la seva massa de militants amb els afiliats d'altres partits afins. Però creu un deure seu afegir, que si algun sector d'opinió creiés que el seu esforç podria ésser més eficaç, integrant-lo a l'obra d'ESQUERRA REPUBLICANA, ni trobaria un acolliment sense reserves, amb tota amistad. Com si s'integressin a la seva disciplina homes de professió intel.lectual i nuclis obrers, que senten per ella una simpatia expectant que la gravetat de l'hora actual aconsella convenir en efectiva cooperació. Però mentre l'aspiració instintiva de la nostra democràcia a formar un gran i únic partit d'esquerres no sigui una realitat, ens plau ratificar la compenetració amb els partits coaligats de les esquerres catalanes amb els quals tenim una sola obra començada que hem d'acabar junts.

En relació amb les esquerres espanyoles el nostre Partit té també una posició de franca col.laboració. Moltes qüestions de la política general republicana ens interessen igualment a uns i altres. Per a la consecució dels propòsits comuns estem disposats a prestar el nostre concurs, amb la reciprocidad obligada que les esquerres espanyoles incloguin en el seu programa el restabliment íntegre i total de l'Estatut de Catalunya.

Volem articular a la política general de les esquerres espanyoles la força i la vibració de la democràcia catalana, però amb les característiques que ens són pròpies. Creiem que els partits catalans, que ajunten a la ideologia general d'ordre polític l'imperatiu de la catalanitat, han de conservar la seva independència. No per recel, ni per egoisme, per imposició de la mateixa realitat. Però la necessitat d'adequada articulació exigeix que es plantegin i resolguin els problemes que comporta d'una manera clara i franca. Reconeixem que hi ha a Catalunya persones i sectors de sentiments esquerrans que no comparteixen els principis dels partits catalans, i que cal veure i no és difícil de trobar, la manera perquè puguin aportar el seu concurs a l'obra conjunta de les esquerres. Però creiem igualment que han de bandejar-se tot el que podria ésser o semblar propòsits d'acceixer el volum del partits generals a Catalunya, en la zona de contacte amb les es-

querres catalanes. De fer-ho així, hauríem de denunciar-ho com a error psicològic, signe d'incomprensió de la nostra vida col·lectiva, i com una temptativa pertorbadora a la qual ESQUERRA REPUBLICANA hauria d'oposar-se. La coincidència del nostre pensament en aquest punt amb el de personalitats destacades dels partits esquerrans espanyols esvaeix el perill, però per tal d'evitar malentesos i qüestions enutjoses, afirmen la personalitat independent d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA, disposada a articular la seva actuació amb els partits representants de la democràcia espanyola, com a representant de la democràcia catalana.

LA PERSONALITAT DE CATALUNYA.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA en la seva nova etapa d'actuació política, manté, sense rebaixar-se ni dliuir-se cap, els principis bàsics del partit. Fonament essencial de la nostra ideologia és el sentiment indestructible de la catalanitat. Som declaradament nacionalistes, no en el concepte tancat, reclus i reaccionari amb que modernament s'entén algunes vegades aquest mot: en el sentit que Catalunya constitueix una entitat natural, que té uns drets inalienables com a poble, dels quals, cap força exterior no pot en justícia privar-la. L'afirmació de la personalitat de Catalunya implica l'exigència del reconeixement de les seves llibertats. Els factors geogràfics, la tradició històrica, els lligams econòmics i la comunitat de vida, enquadren la posició de Catalunya en el conjunt d'Espanya. Per això volem dir francament que, ensems que afirmen la personalitat de Catalunya i el dret a les seves llibertats, proclamem el nostre propòsit de treballar per a obtenir-les dintre del marc de la República espanyola. La República ens portà el reconeixement inicial dels nostres drets com a poble, si ara una ventada desnaturalitzadora de l'esperit republicà ens n'arrabassa bona part el nostre esforç anirà adreçat a recobrar el que momentaneament està en suspens en virtut d'una llei de règim transitori francament inconstitucional, i avui més injusta encara. Perquè després de la condemna del Govern de la Generalitat de la sentència del Tribunal que individualitza en ell la responsabilitat dels fets d'octubre no hi ha cap justificació del manteniment d'un règim que representa un càstig per a Catalunya.

Constitueix la primera etapa d'actuació nacionalista el restabliment íntegre del Estatut. No representa però, l'Estatut l'íntegritat de les aspiracions catalanes. Es una base per a forjar políticament la personalitat de Catalunya, i volem que sigui la prova que el règim autònom permet la convivència cordial dels pobles hispànics dintre la República. Però no es un text íntangible; fixa ells mateix les formes de modificació legal, de manera que la seva ampliació és possible dintre el marc de la Constitució, compatible amb un règim d'autonomia més íntensa i

extensa. Per fi ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA, contrària avui a una revisió de la Constitució dirigida contra l'esperit del 14 d'abril, no renuncia a treballar per a incorporar-hi en una forma més explícita el principi del federalisme tan viu en el nostre poble. Restabliment de l'Estatut, marge d'ampliació constitucional, estructura federal de l'Estat, es presenten com a formes progressives en encaixar-hi el reconeixement dels drets de Catalunya, possibilitats per les quals treballarà ESQUERRA REPUBLICANA, guiada sempre per l'afirmació de la personalitat de la nostra Pàtria, i sempre inspirada en totes les seves decisions per l'amor suprem a Catalunya.

ASPIREM AL GOVERN DEL NOSTRE POBLE.

Dintre del règim autònom, ESQUERRA REPUBLICANA aspira amb la certesa de tornar-lo a tenir quan la voluntat popular pugui manifestar-se, al govern de la vida pública catalana. Quan Catalunya pugui expressar el seu sentiment, es presentarà a recabar democràticament la seva confiança per a proseguir des del govern de les corporacions públiques l'obra començada i avui sols passatgerament interrompuda.

Volem insistir en aquest punt que la passió ha pretès desfigurar. Afirman l'esperit idealista del nostre Partit, que permet als seus homes renunciar, en un gest patriòtic, els càrrecs que exercien, sentim un legítim orgull de l'obra realitzada per les esquerres catalanes. Temps arribarà que la història els farà justícia. No és tasca negligible, la que representa la desarticulació d'un règim centralista i l'estructuració d'un organisme autònom. Sols el desconeixement o el partidisme poden negar la complexitat dels problemes que es plantegen l'esforç necessari per a vèncer obstacles de la inèrcia de les coses establertes fa inevitables el treball de nova creació que exigeixi articular en la realitat l'Estatut de Catalunya.

La capacitat de govern de les esquerres catalanes es palesa també en la zona més extensa de la vida local catalana. Cal fer justícia als homes que sense preparació anterior empesos només per l'entusiasme i guiats pel seu seny han regit durant aquests anys els municipis de Catalunya amb una austeritat i una preocupació pel bé comú digne d'exemple. Quedarà d'aquests anys un bon record, traduït molt sovint en realitzacions que perduren. Anant per Catalunya, de poble en poble, hom veu en molts d'ells, un edifici modern, clar i alegre. Són les noves escoles, les petjades d'uns homes que s'ha volgut presentar com a destructors i que senten tant la fe en el seu poble, que consideren tasca fonamental la cultura dels ciutadans de demà.

ESQUERRA REPUBLICANA en el moment que començà a sentir-se la reacció vibrant de les esquerres espanyoles, promentença d'una sortida digna i democràtica de la situació present, està dispo-

sada a ocupar el lloc que li pertoca en la lluita política. Fidel a la seva fe en la democràcia, es prepara des d'ara a recabar no vament la confiança de Catalunya. No tem el judici de l'opinió quant a l'obra de govern realitzada i quant el gest que l'ha obligat a interpretar-la. Conscient de la força i el voler de la democràcia catalana, li exposa raonadament els motius de la seva conducta en el passat i els propòsits d'actuació en l'esdevenidor, segura de que per haver recollit el seu sentiment i voluntat continuarà mereixent la seva confiança.

LA REALITAT ECONOMICA I SOCIAL.

Fonament de la nostra ideologia política es el sentiment esquerrà. Som liberals laics, democrates i els nostres principis estan inscrits d'una manera clara en el programa del Partit. Però hi ha un punt en que cal insistir ESQUERRA REPUBLICANA té un ideari de fort sentit social, per un règim de major justícia ha lluitat sempre en defensa dels treballadors entén que l'amor a Catalunya ha de traduir-se en interès per a tots els catalans, i en particular per als més dissortats. I és precisament en aquest punt en què vol intensificar la seva actuació i donar un major contingut.

En l'hora actual travessa el mon un moment de grans dificultats, d'un present trasbalsat, però d'un futur prometedor. Se segueix amb una persistència reveladora que no es deguda 'unicament a una depressió ciclica, la crisi econòmica. No es el factor més destacat, i també el més dolorós, l'extensió i la durada de l'atur. Davant l'angoixa d'aquesta situació, s'observa en el panorama polític contemporani la importància creixent que prenen les qüestions econòmiques i socials. Preocupació general es la de donar feina als treballadors parats. Sembla també aquest el mot d'ordre dels partits de dreta, però els fets desmenten els propòsits. I es que per a aquests problemes només poden tenir viabilitat i eficàcia les solucions esquerranes.

Qüestions de les que en depenen el treball de tants obrers han d'ésser tractades amb tota claredat. Pequen d'insinceres aquelles solucions que es recolzin únicament en l'execució d'obres públiques. El problema es massa complex per a poder tenir com a solució única una formula simplista. La darrera llei aprovada per les Corts de la República cau en aquest defecte, sense resoldre el problema de l'atur, servirà només d'arma política a disposició dels partits governants. Pel treball que directament poden donar i per l'estímul que representen en un moment de crisi és convenient l'execució d'obres públiques, però un programa de redreçament econòmic no pot limitar-se a aquesta solució sempre parcial i prompte ineficaç, ha de venir acompanyat d'altres mesures més efectives.

La manca de visió totalitària i la resistència a prendre en altres solucions, deixa verure la insinceritat de les dretes davant d'aquest problema. Ho demostra la seva posició respecte a una de les propostes avui més debatudes i que va guanyant més adeptes; la reducció de la jornada de treball. En contrast amb els seriosos assaigs fets en altres països, tan prompte com un ministre que deia sentir la preocupació de l'atur forçós arriba al Ministeri del Treball, s'apressà a nul·lar una reducció de la jornada en algunes indústries, la qual contribuïa a distribuir més la feina. Els projectes dels partits governamentals revelen propòsits de caràcter polític, temor d'afrontar el problema en tota la seva complexitat i de donar-li les solucions coratjoses que no poden ésser altres que les esquerranes.

En la situació actual del món no basten els pal·liatius. Agradi o no agradi, estigui d'acord o no amb les teories apreses i els principis que semblaven incommovibles, es fa indispensable una intervenció i regulació econòmiques que defensin el feble de la voracitat del més fort, i que preservin la col·lectivitat dels estralls que poden causar-li els egoïsmes i les apetenències individuals. I que no es vulgui dir, demagògicament, que els qui defensen aquestes solucions de conjunt van contra l'economia catalana. Volem forta i pròspera la nostra economia, perquè assegurí un alt nivell de vida a tots els catalans. Es per al seu millorament que propugnem l'adopció de mesures generals que permetin resoldre la crisi, fer desaparèixer els parats i elevar els jornals en tot el territori de la República. Els qui fan mal ensems als nostres obrers i a la nostra economia, són aquells que per un prejudici doctrinari, per un temor infonamentat o per la conservació de privilegis de classe, s'oposen a l'adopció de les mesures necessàries. Son els partits d'esquerra els que poden resoldre els problemes econòmics i socials, amb programes de conjunt, amb solucions raonables, però, coratjoses i decidides.

ELS PROBLEMES DEL CAMP.

En la preocupació pels problemes del treball **ESQUERRA REPUBLICANA** no farà més que mantenir-se fidel a la seva ideologia i actuació. En l'origen del procés polític del passat estiu, es troba un problema jurídic-social, el del millorament dels treballadors del camp de Catalunya. Són prou conegudes les incidències ocorregudes al voltant de la Llei de Contractes de Conreu perquè calgui recordar-les en detall. Però si és convenient remarcar que el temps amb els seus alligonaments inexorables ha deixat veure les injustícies dels nostres adversaris ¿Qui ni recorda les campanyes injurioses en les quals es deia que **ESQUERRA REPUBLICANA** havia encès amb una foguerada d'odi el camp de Catalunya? Avui, els mateixos que ho afirmaven rectifiquen; els uns lliuren

notes dient que els casos d'incompliment de contractes per part dels pagesos representaren sols una minoria, altres reconeixen públicament que la condició dels propietaris rurals espanyols ha estat molt pitjor que la dels propietaris catalans, que aleshores incitaven a recórrer a Madrid contra les lleis catalanes. I són elles els que acusaven les esquerres, els qui han encés el camp amb un desfogament de represalies, persecucions i venjances que nega el treball i enfonsa a la miseria un gran nombre de famílies pageses. Els mateixos que jutjaven la Llei de Contractes de Conreu atemptatòria als fonaments de l'agricultura catalana, han votat o han deixat passar sense protesta a les Corts de la República una altre llei que si be desvirtuada pels egoismes dels que s'anomenan representants de l'agrariisme, respon en la intenció a analegs principis. Ara deuren començar a sentir la tremenda responsabilitat de la posició presa davant d'aquest problema de justícia quan veuen que la Llei hauria pogut esser un instrument de pacificació amarat d'aquell sentit de progres social tradicional en la legislació catalana, quan pesen els estralls que ha causat en fer-ne motiu d'odi entre catalans i arma d'atac contra l'autonomia de Catalunya.

ESQUERRA REPUBLICANA que reivindica la responsabilitat de la Llei de Contractes de Conreu inclou el seu restabliment íntegre i immediat en el programa d'actuació de govern al qual aspira. I declara així mateix que al afegir a la vigència de la Llei l'estudi i resolució dels problemes econòmics que tant d'interès tenen per als agricultors. La crisi econòmica mundial ha de repercutir fortament en una agricultura com la nostra que té els seus mes valuosos suports en productes d'exportació. Les dificultats, cada vegada majors, del comerç exterior, l'aplicació de sistemes, de contingents prohibitius, la complicació o restricció en el règim de divises, causen un desequilibri entre producció agrícola i consum interior agreujat per la manca de capital i les dificultats d'obtenció de crèdits, que té per conseqüència inevitable la ruina de l'agricultura. Cal preocupar-se urgentment d'aquests problemes, acoblar les justes aspiracions socials amb la resolució de les dificultats econòmiques.

En realitat, són qüestions que no es contradiuen; al contrari s'harmonitzen i completen. L'agricultura catalana més socialment justa, serà ensems, més econòmicament pròspera. Està demostrat històricament a Catalunya que les transformacions jurídiques que porten una major democratització del camp, són beneficioses per l'agricultura. Donades les característiques racials dels catalans l'accés a la propietat dels conreadors de la terra, no sols és equitativa sinó molt convenient. I no serà més si s'enforteix el sentiment cooperatiu dels nostres pagesos, recollit en una Llei del Parlament de Catalunya. Cooperació i sindicació articulades per organismes adients poden permetre les aplicacions de la tècnica científica, l'aprofitament racional dels productes, la co-

mercialització i la venda en millors condicions, la reconquesta dels mercats exteriors. Però un programa d'ampli abast que retorni la prosperitat a l'agricultura catalana, no pot realitzar-se sense recolzar en un règim jurídic i social de major justícia.

LA NOVA CATALUNYA.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA, d'acord amb les exigències de l'hora, sent una profunda preocupació per les realitats econòmiques i socials. Això obliga, també, les esquerres catalanes a intervenir en la política general de la República; i aquesta hauria d'ésser la característica i significació que Catalunya aportés a l'obra conjunta de les esquerres espanyoles. Els catalans han tingut sempre un sentit de realitats que han intentat infiltrar a la política espanyola; i Catalunya és un poble despert que sap captar la vibració del moment, del món. L'aportació de les nostres esquerres a la política de la República hauria, doncs, de consistir a infiltrar-hi la preocupació pels problemes de contingut econòmic i social, estructurar els òrgans necessaris de l'Estat per a endegar i dirigir una política que tingui per objecte l'interès general i infondre-li sentit modern, avançat, generós, que li tregui l'eixutesa de les qüestions purament econòmiques i li doni la justificació moral i la força espiritual que deriven del propòsit de treballar per al millorament de la vida col·lectiva i el major benestar del poble.

En nosaltres, els afanys de progrés social s'entrelligen amb els imperatius de la catalanitat. Uns i altres convergeixen a un fi comú, que si estimen Catalunya, no la sabríem comprendre com una cosa abstracte, artificiosa, pintoresca, sinó com la síntesi de tots els sentiments, dalers, preocupacions i esperances dels catalans. El vincle nacional és una força, i quan no el dicta un xovinisme regressiu, és estimul i motor de l'avenç col·lectiu. En el tumulte fecund de món d'avui el sentiment de pàtria constitueix el gran aglutinant; el nostre esforç ha d'anar adreçat a que es posi al servei del millorament social. Fou aquest el més alt encert de Francesc Macià, i tots ens hem de conjurar a prosseguir abnegadament, disciplinadament l'obra per ell començada. Sentim la profunda emoció d'aquesta hora universal, en la seva aparent confusió tan plena de futur, i voldríem que en ella ressonés una veu catalana. Petita és Catalunya, però per ésser-ho podria concretar més fàcilment la fórmula que lligui estretament el fervor patriòtic amb les exigències socials. ESQUERRA REPUBLICANA crida la gran massa dels seus afiliats i simpatitzants i tota la democràcia catalana a l'obra cabdal de construir la nova Catalunya. Tots junts, com a servidors d'un mateix ideal, homes de seny i homes de coratge hem de bastir la pàtria que volem, lliure, justa, humana i generosa, la Catalunya que sommen les

nostres ambicions, la que vol crear la nostra voluntat.

Pere Coromines, Carles Pi i Sunyer, Joan Puig i Ferrater, Marià Pujolar, Martí Rouret, Hilari Salvador, Miquel Santalò, Humbert Torres.

Juny, 1935.

("La Ht" 28 juny 1935).

18.

EL MANIFEST ELECTORAL DEL FRONT D'ESQUERRES DE CATALUNYA.

ELS PARTITS "ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA", "ACCIÓ CATALANA REPUBLICANA", "PARTIT NACIONALISTA REPUBLICA D'ESQUERRA", "PARTIT REPUBLICÀ D'ESQUERRA", "UNIÓ SOCIALISTA DE CATALUNYA", "UNIÓ DE RABASSAIRES DE CATALUNYA", "PARTIT OBRER D'UNIFICACIÓ MARXISTA", "PARTIT CATALA PROLETARI" i "PARTIT COMUNISTA DE CATALUNYA" CADASCUN DELS QUALS CONSERVA I MANTE LES PROPIES CARACTERISTIQUES I ELS POSTULATS DE LES SEVES DOCTRINES, FORMEN EL "FRONT D'ESQUERRES DE CATALUNYA" per a combatre junt en la pròxima lluita electoral, i inviten les altres organitzacions catalanistes, republicanes i obreres que sentin els principis de llibertat, de democràcia i de progrés social, a recolzar-lo en defensa de Catalunya i de la República.

El Front d'Esquerres de Catalunya, fent seus, en el que sigui d'aplicació en els moments actuals, els punts de coincidència fixats per la coalició d'esquerres catalanes en constituir el seu Comitè l'enllaç, proclama com a objectius a defensar i a assolir conjuntament en la lluita electoral, els següents:

Consecució d'una ampla amnistia que reintigri als presos i exiliats polítics i socials a la normalitat de la vida catalana.

Restabliment de l'organització política de la Catalunya autonoma, derogació de la llei de règim transitori de 3 de gener de 1935 i totes les disposicions que s'hi refereixin, vigència íntegra de l'Estatut de Catalunya amb tots els seus òrgans i corporacions, i acabament dels traspassos de serveis, respectant els acords anteriorment presos de conformitat amb el dret estatutari.

Oposició a l'intent de revisar la Constitució de la República promulgada per les Corts Constituents, que representa una transacció dintre de la qual és possible la civil convivència de tots els ciutadans.

Manteniment dels avenços socials de la República, discriminació en l'aplicació de la llei de vagabunds dels que realment ho siguin i dels obrers en atur forços, i rigorós compliment de les lleis de

treball.

Restabliment de la Llei de Contractes de Conreu votada pel Parlament de Catalunya; adopció d'aquetes mesures que facin impossible que el Tribunal de Garanties Constitucionals pugui actuar amb caràcter polític ó obstaculizar l'aplicació d'una llei reconeguda en les Corts de la República com a constitucional i revisió i reparació de les injustícies fets sense motius legals.

El Front d'Esquerres de Catalunya se sent solidaritzant amb el programa fet públic per les esquerres espanyoles del qual n'accepta els punts no continguts, per tal d'evitar repeticions innecesàries, en el present manifest, i lluitarà juntament amb la coalició general d'esquerra per a la consecució dels objectius comuns.

El Front d'Esquerres de Catalunya adreça la seva salutació als pobles hispànics que vulguin fer de la República un règim de cordial convivència; als treballadors que sentin, d'acord amb l'evolució del món, els postulats de progres i de justícia social; i als ciutadans tots disposats en aquesta hora decisiva a barrar el pas a la reacció, confusionària en els procediments, però clara en el propòsit, a impedir la implantació de règims dictatorials i feixistes, i a defensar els drets de Catalunya i l'esperit de la República.

Barcelona, a 4 de febrer de 1936.

Esquerra Republicana de Catalunya, Martí Rouret i Callol; Acció Catalana Republicana; Ramon Peypoch i Pich, Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra; Joan Casanelles i Ibars, Partit Republicà d'Esquerra; Faustí Ballvé i Pellicé, Unió Socialista de Catalunya; Miquel Serra i Pàmies, Secció Social de la Unió de Rabassaires de Catalunya; Cristofor Rebull, Partit Obrer d'Unificació Marxista; Joaquim Maurin, Partit Català Proletari; Claudi Fournier i Canela, Partit Comunista de Catalunya, Hilari Arlandis i Espanya.

("La Ht" 5 febrer 1936).

19.

EL PRESIDENT COMPANYS AL POBLE DE CATALUNYA.

Demà -avui- tindrà lloc l'elecció de compromissaris per a la designació de President de la República i jo us parlo per tal de subratllar la necessitat que acudiu als comicis. Aquestes eleccions són el complement dels ultims esdeveniments polítics i representen una data de gran influència en l'esdevenidor de la República.

Hi ha en el curs dels ultims anys algunes dates d'excepcio-

nal interès: 12 d'abril, conquesta republicana i Estatut, jornada que guanya la República i reconeix les llibertats de la nostra terra; novembre del 1933 que dóna el triomf al grup confessional on entren elements feixistes i monarquitzants als quals després, el President de la República lliura el Poder d'aquesta. Eleccions del 16 de febrer en què la República torna a ésser reconquerida sota el signe del Front Popular i del Front d'Esquerres en els quals batega els gran afany de recobrament Històric i de restauració del 12 d'abril i que afegeixen una nova força de voluntat amb el designi d'assegurar després de l'experiència tràgicament viscuda les institucions democràtiques i republicanes i fer possible i planer el canvi envers nous horitzons de justícia.

El catalanisme republicà i esquerrista que va aportar a les eleccions del 16 de febrer una tan extraordinària quantitat de entusiasme i de sacrifici bolcant-se com una allau a les urnes per a la reconquesta del Dret i de la Llibertat i l'assegurança del futur progrés, es troba ara com el qui ha fet un llarg camí en un impuls heroic i se li demana que assalli i assegurí l'última fortalesa. Però cal fer-ho. Cal fer-ho, no per mires exclusivistes de partit, ni de tendències, sinó perquè el record del passat i la visió política del demà ens diu amb eloquència que tenim encara davant això per a la seguretat de la República fonamentada en la Constitució liberal autonòmica i avançada; de la República tal com la volem els que la varem portar i tal com la demana i l'estima la gran majoria del país, de la República que es manifest en l'esperit i en les pràctiques de Govern, tot el contrari del que foren les velles institucions monàrquiques i els homes, organismes i institucions que l'aguantaven; o sigui de la República autèntica i veritable.

Dins el marc del període que he assenyalat sorgeixen dues dates que delimiten un període especial i culminant que comença el 6 d'octubre, acaba el 16 de febrer i que quedarà tancat amb doble tomb de clau, demà (avui) diumenge, dia 26 d'abril del 1936.

Els ciutadans han d'acudir amb serena i majestuosa constància a les pràctiques democràtiques que són la demostració de llur civilitat i cultura i que no poden respondre tan sols a impulsos aïllats sinó a l'exercici pràctic i normal d'una ciutadania en marxa, posseïda dels seus drets i segura dels seus destins.

Estem orgullosos, com a governants, de l'assistència del nostre poble, i us demano que ens continueu honrant amb la vostra cooperació, de la qual procurarem fer-nos dignes. Amb l'obra de Govern complim i seguirem complint d'una manera fidel els desig-nis del Front d'Esquerres. Les hores actuals són complexes i delicades. Però, Catalunya seguirà donant l'exemple de serenitat, d'ordre, de pau i de cultura que tan enlaire posa la seva ciutadania.

Cal, però, advertir que dins del nostre lèxic en parlar d'ordre i de disciplina social aquests mots tenen la seva pròpia i veritable significació. Ordre i disciplina per a la millor i més eficaç tasca de transformació que anem perseguint dintre de les nostres facultats autònomes, en l'obra de cada dia. Ordre, però, no pas en la quietud del carrer mantinguda per la força coactiva del Govern, no pas l'ordre per a matar els valors espirituals i les inquietuds civils que continguin nobles afanys i siguin signe de vida, i acompanyin i estimulin el Poder públic. Volem l'ordre en la seva concepció moral i jurídica sobre la qual s'ha d'assentar l'ordre extern, o sia l'acatament de tots a la Llei ben interpretada i honestament aplicada. Volem l'ordre de la disciplina i de l'esforç a fi que la marxa ascensional sigui més eficaç i ràpida, afermant els peus damunt la legalitat guanyada i preparant la nova legalitat d'un demà socialment més just.

Aquestes eleccions tenen per a Catalunya un doble interès perquè el seu problema està enllaçat amb l'existència d'una República democràtica i de poders que siguin fidels a les essències constitucionals. Es certa també que sortosament avui les llibertats de Catalunya no s'afermen ni s'asseguren ja tan solament amb el nostre dret i amb la nostra voluntat, sinó per reconeixement del nostre dret i per la cooperació fraternal i entusiasta de totes les forces autènticament republicanes d'Espanya.

Els crits de Visca Catalunya i Visquin les llibertats de Catalunya que jo he constatat ara durant el meu viatge a la famosa Andalusia, ha esdevingut un crit d'afany, de vida i de millorament dels nuclis vius d'Espanya, de l'Espanya que produeix i treballa. Un crit de llibertat, d'anhel, de superació, una consigna per a la política nova, una expressió d'amor, de solidaritat i d'altívola embranzida cap a la tasca comuna, de bastir sobre les runes del passat una República gloriosa. Catalunya destaca un far lluminós i l'avantguarda de noves perspectives. I amb ordre, amb la plena seguretat del seu poder, optimista i valenta, és la guiadora amb el seu exemple del curs i dels anhels de tota la democràcia hispana.

La nostra consigna per a nosaltres i per als altres és amunt! No ens separa dels afanys més reparadors i ambiciosos altra cosa sinó una qüestió de ritme. En el nostre camp purament democràtic i republicà podem recórrer i donar ràpida execució als avenços que l'actual moment de la consciència pública necessita i demana.

Amunt! Cap als planells més lluminosos de les muntanyes més altes, afermant els peus en cada ascensió i omplint els pulmons d'aire pur en una aspiració intensa i fonda que doni forces per a la nova embranzida. Amunt! Apartant i abandonant els porucs en el camí, aixafant les branques podrides del passat, reduint els discols, els indisciplinats i els pertorbadors, mantenint en el rengle els impacients.

Amunt! Per la Llibertat i la Justícia.

Amunt!

Demà amb el vostre vot donareu un pas més. No deixeu d'anar a votar. No us fieu dels qui us diguin que aquestes eleccions no tenen interès, perquè el tenen i importantíssim. Els elements vençuts el 16 de febrer fan en aquets moments un esforç desesperat. Havien aparentat indiferència, a l'únic objecte de lluitar contra nosaltres amb l'avantatge de la sorpresa. A votar, ciutadans. Per la llibertat, per la justícia. ¡Amunt el poble!

He dit.

("La Ht" 26 abril 1936).

20.

EL MANIFEST DEL FRONT D'ESQUERRES DE LES COMARQUES GIRONINES.

"Ciutadans de les terres de Girona:

La significació de les eleccions de Compromissaris com una fita més en el camí de la República rescatada, te una virtualitat que s'assenyala la transcendència. Es aquesta

La República no serà mai ella mateixa no serà apta per a complir l'objectiu que el poble li atribui en instaurar-la, si des de les altes magistratures no es dona l'exemple. I l'exemple, és la decisió, feta carn, de realitat, de trencar amb el passat polític d'Espanya entera, rompent motlles, cercant nous impulsos creadors, capgirant sistemes establint estils nous, purificant els ambients, estimulant totes les virtuts populars.

La més alta institució del règim si vol acomplir la seva missió ha d'amarar-se de contingut popular, auscultant a cada hora si cal, els batecs de l'opinió. D'aquesta manera ens lliurarem de les polítiques de tipus personalistes -deixalla de l'esperit caduc monarquitzant- i salvarem la República dels trencacolls a que la portaven les velleitats dels manegs presidencialistes de passadis i d'antecambra.

Exemple serà, així, el President de la República. Exemple i garantia a la vegada. Garantia que la més alta representació, fidel a la norma constitucional, no farà mai fallida, ni mai no es desviarà per camins perdedors i que serà cada minut gualta vigilant, timoner i adalt intrèpid.

Un sembla poc? Ja veieu, ciutadans, si n'es d'important la lluita de diumenge, ja veieu si se'l mereix l'esforç, d'entusiasme que recapten de tots, ja comprendreu si precisa de prodigar el braó; perquè no quedi ningú sense emetre el sufragi honorar el triomf passat per a escriure una nova pàgina honorífica del

nostre esperit civil, que s'obre d'ales per a volar vers la possessió de les grans reivindicacions polítiques i econòmiques, sense, però, perdre peu, ferm en les realitats de cada una, sota l'ègida d'un pensament d'esquerra que magnifiqui l'Espanya nova i la Catalunya plena, amarades de llibertat de justícia.

Integren la nostra candidatura els cinc noms següents:

Lluís Bota i Villà, Angel Casals i Noguer, Bru Centrich i Nualart, Manuel Fernández i Dilmé i Emili Riera i Gironès.

("La Ht" 25 abril 1936).

21.

EL COMITÈ EXECUTIU D'ESQUERRA REPUBLICANA HA TRACTAT DE LES DEMANDES D'INGRÉS DELS PARTITS NACIONALISTES REPUBLICÀ D'ESQUERRA, REPUBLICÀ DEMOCRÀTIC FEDERAL, FEDERAL IBERIC I EXTREMA ESQUERRA FEDERAL.

"El Comitè Executiu Central d'Esquerra Republicana de Catalunya, celebrà ahir a la tarda reunió a l'estatge de la Secretaria General del Partit, sota la presidència del senyor Joan Casanoves i Maristany. Hi assistiren la majoria dels seus components.

Es canviaren impressions respecte a demandes d'ingrés a l'Esquerra Republicana de Catalunya fonamentades pels partits:

Nacionalista Republicà d'Esquerra, Republicà Democràtic Federal, Federal Ibèric i Extrema Esquerra Federal.

Així mateix, s'anomenà una ponència, formada pels senyors Martí Rouret i Callol, J. Tauler i Palomeres i J. Casanoves i Maristany, per a seguir les converses amb els indicats nuclis.

Fou també designada la Comissió Permanent del Directori, organitzador del Congrés Nacional del Partit, que se celebrarà en data pròxima"

Han tingut una feliç concreció les converses iniciades fa uns dies entre destacats representants d'importants nuclis de forces republicanes d'Esquerra i el nostre President, senyor Lluís Companys.

El Front d'Esquerres es consolida i s'aferma mitjançant una unificació d'homes, organitzacions i dearis que la mateixa coincidència ideològica i una idèntica finalitat feien cada dia més justificada.

La política catalanista i republicana d'esquerra va essent cada dia més sòlidament orientada i entre des d'avui en una nova etapa floreixent i plena d'esperances. El Govern de la Generali-

tat rep tot l'abast d'aquest envigoriment de les organitzacions populars sobre les quals es recolza i mesura tota la importància que aquestes noves adhesions representen. La seva política ha rebut un nou impuls i un nou suport.

("La Ht" 5 abril 1936).